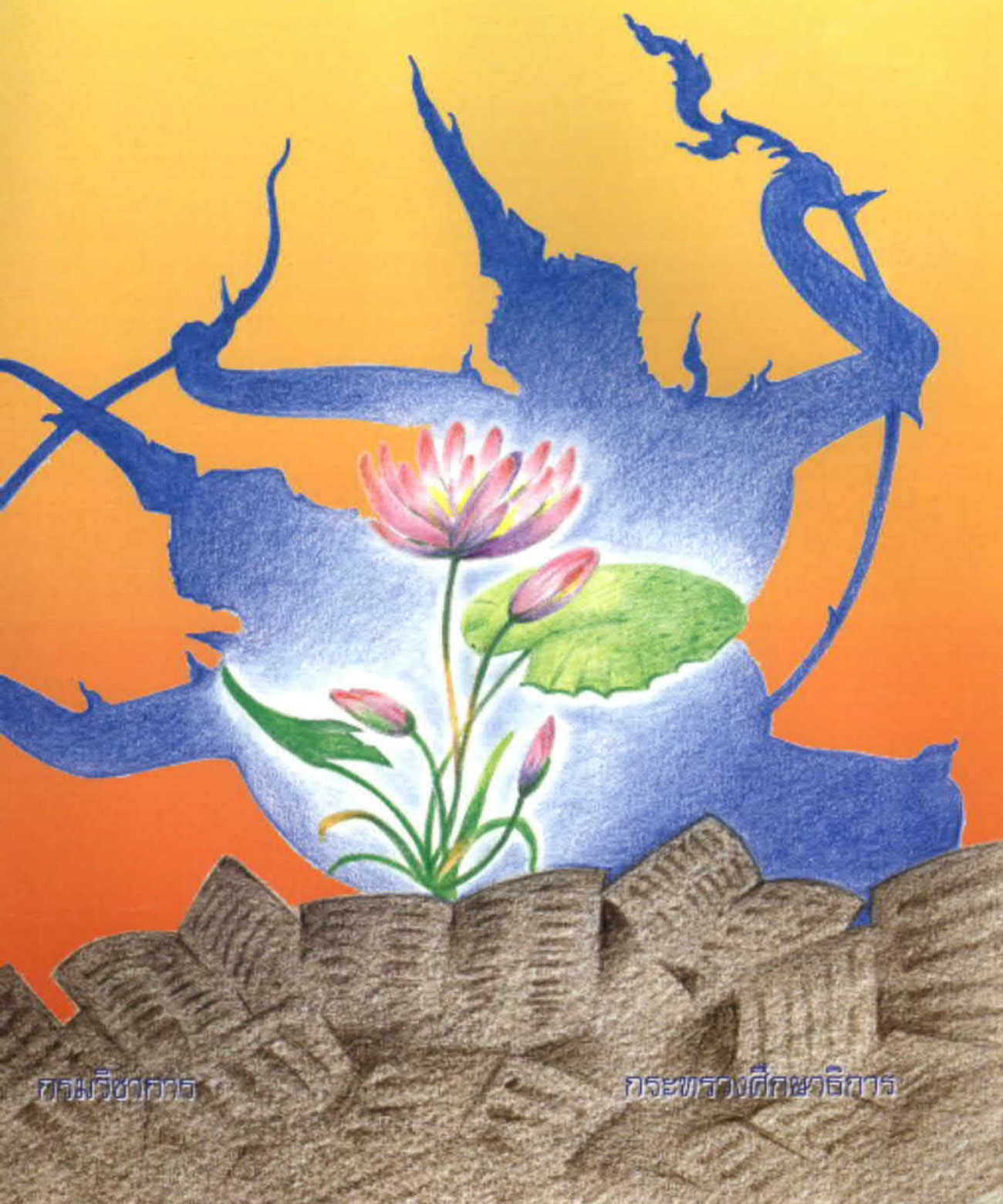

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย

ภูมิปัญญาไทยในภาษา

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ภูมิปัญญาไทยในภาษา

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย ลำดับที่ ๑๘

ภูมิปัญญาไทยในภาษา

ศาสตราจารย์ ดร. สุจิตต์ เพียรชอบ

สถาบันภาษาไทย

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย ลำดับที่ ๑๘

ภูมิปัญญาไทยในภาษา

ศาสตราจารย์ ดร. สัจจิต เพียรชอบ

สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

© ลิขสิทธิ์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๔๒

ISBN 974-268-6637

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๒๒๔๔ ถนนลาดพร้าว วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

นายสุคนธ์ วิบูลย์ศิลป์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๕๔๒

๔๔๕.๔๑๘ สัจจิต เพียรชอบ.

ส-ภ ภูมิปัญญาไทยในภาษา / พิศวาท คະລີລັນ, บรรณาธิการ. --

กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒.

๑๔๓ หน้า; ๒๖ ซม. (ชุดความรู้ภาษาไทย)

ISBN 974-268-6637

๑. ภาษาไทย-การใช้ภาษา. ๒. พิศวาท คະລີລັນ, บรรณาธิการ.

๓. ชื่อเรื่อง. ๔. ชื่อชุด.

คำนำ

ภูมิปัญญาไทยในภาษา เป็นหนังสือในชุดความรู้ภาษาไทยอีกเล่มหนึ่งที่ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งแก่นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ที่จะนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทย และแก่บุคคลผู้สนใจทั่วไปในการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา ความงดงามของภาษา และภูมิปัญญาไทยในงานวรรณกรรมคำสอนต่างๆ

บทความต่างๆ ใน **ภูมิปัญญาไทยในภาษา** เล่มนี้ กรมวิชาการได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ ดร. สุจิตต์ เพียรชอบ เขียนให้นำไปออกอากาศทางสถานีวิทยุศึกษาของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน ในรายการ “ศิลปการใช้ภาษา” ทุกวันเสาร์และอาทิตย์ เวลา ๑๘.๐๐ น. - ๑๘.๓๐ น. ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งได้รับความสนใจติดตามฟังจากทั้งนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ ศึกษานิเทศก์ และบุคคลทั่วไปเป็นจำนวนมาก กรมวิชาการจึงได้รวบรวมนำมาพิมพ์เป็นเล่ม จัดเข้าเป็นหนังสือชุดความรู้ภาษาไทย ของสถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ และเผยแพร่ให้แก่สถานศึกษา หน่วยงาน และห้องสมุดต่างๆ ได้ใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

กรมวิชาการหวังว่าหนังสือเรื่อง **ภูมิปัญญาไทยในภาษา** จะช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษา ทั้งในการสื่อสารและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของภาษาและวรรณกรรม และขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร. สุจิตต์ เพียรชอบ ผู้เขียน และนางพิศวาท คะลีลวัน บรรณาธิการ ตลอดจนผู้มีส่วนช่วยให้การจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

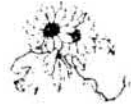

(นายพยงค์ศักดิ์ จันทรสุรินทร์)

อธิบดีกรมวิชาการ

๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๑

สารบัญ

	หน้า
เอกลักษณ์ไทยในวรรณคดี	๑
ภูมิปัญญาไทยที่แฝงอยู่ในวรรณกรรม	๙
ภูมิปัญญาไทยในโคลงโลกนิติ	๑๗
ภูมิปัญญาไทยในสวัสดิรักษาคำกลอน	๒๑
ไวยาธยา-ภาศิต ตอนที่ ๑	๒๗
ไวยาธยา-ภาศิต ตอนที่ ๒	๓๓
ไวยาธยา-ภาศิต ตอนที่ ๓	๓๙
ผลงานสร้างสรรค์ขององคาร กัลยาณพงศ์	๔๕
ดอกไม้ให้แง่คิด	๕๓
ความสามารถทางภาษาพัฒนาบุคลิกภาพ	๖๑
ภาษาพาสัมฤทธิ์	๖๕
คำกร่อนในภาษาไทย	๗๑
ภาษาโฆษณาชวนพินิจ	๗๙
ความผิดพลาดในการใช้คำ	๘๕
ใช้ ส ศ ช น ณ ให้ถูกต้อง	๙๑
มาพูดตัว ร ล และคำควบกล้ำให้ชัดกันเถิด	๙๙
ประวัตรรชนียอย่างมีหลัก	๑๐๕
เขียนแก้เหงาไม่เจามือ	๑๑๑
การประชุมปรึกษา	๑๑๙
การประชุมให้สัมฤทธิ์ผล	๑๒๕
ธรรมะที่ช่วยให้อการประชุมสัมฤทธิ์ผล	๑๒๙
บรรณานุกรม	๑๓๔

ภาษาคือกล้องส่องความคิด
ภาพน้ำจิตอาจเห็นให้เด่นใส
ถ้าเขียนพูดพูดเบือนเลอะเลื่อนไป
ก็น้ำใจหรือจะแจ่มแอร่มฤทธิ์

เงาพระปรากฏวัดอรุณอรุณส่อง
ย้อมผุดผ่องกว่าเงาแห่งเตาอิฐ
อันคำพูดนั้นเล่าเงาความคิด
เปรียบเหมือนพิศพิศตร์ชะงักกะโหลกหัก

สำนวนเขียนขรุขระเหมือนมะกรูด
สำนวนพูดเครอะคระเป็นมะอี
ผู้อ่านฟังทั้งสิ้นยินแล้วนึก
ว่าคนถึกปัญญาผ้าขี้ริ้ว

น.ม.ส.

เอกลักษณ์ไทยในวรรณคดี

วรรณคดีไทยเป็นมรดกตกทอดกันมาแต่อดีต บรรพบุรุษไทยซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์ได้รจนา เรียงร้อยถ้อยคำ และดำเนินเรื่องราวโดยใช้คำประพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ทำให้มีความไพเราะจนหลายเรื่องได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรว่าเป็นวรรณคดี

เอกลักษณ์ หมายถึงลักษณะเด่น ลักษณะเฉพาะ ลักษณะพิเศษ เอกลักษณ์ของไทยในวรรณคดีจึงหมายถึงลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่น หรือลักษณะที่เห็นเด่นชัด ในวรรณคดีหลายๆ เรื่อง เมื่อมองภาพอย่างกว้างๆ จะเห็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นดังนี้คือ

๑. ไหว้พระไหว้ครู
๒. รู้รักถึงชาติ
๓. ศาสนา
๔. พระมหากษัตริย์
๕. ถนัดเชิงพรรณนา
๖. แทรกปรัชญา ข้อคิด คำคม

ในที่นี้ขอแสดงรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

๑. ไหว้พระไหว้ครู คนไทยเป็นคนที่ยึดถือศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ครูถือเป็นบุคคลที่ ๒ รองจากบิดามารดา ที่คนไทยให้ความเคารพ ยกย่องนับถือ เมื่อจะทำอะไรจึงต้องมีการไหว้พระไหว้ครู เพื่อให้กิจการงานเป็นไปอย่างดีราบรื่นได้รับความนิยมนยกย่อง แม้แต่วรรณกรรมมุขปาฐะ เช่น เพลงพื้นบ้านอันได้แก่ เพลงพวงมาลัย เพลงฉ่อย เพลงเรือ เพลงเทพทอง และอื่นๆ ก็ต้องมีการไหว้พระไหว้ครูก่อน ถือว่าเป็นสิริมงคล ช่วยให้การกระทำต่างๆ บรรลุผลดี ปราศจากอุปสรรคต่างๆ ในหนังสือ จินตนิมิต ซึ่งแต่งโดยพระโหราธิบดี ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ก็เริ่มต้นด้วยการไหว้พระไหว้ครูว่า

ศรีสิทธิวิโรจวรรณกรประนตทศนัชนประนม บรมไตรโลกยโมลี
ศรีบรมไตรรัตน ขัตติโลกาจารย์ นบนมัสการ พระสุริยวดี
คำภีร์ญาณพันลึก อธิกโชติปัญญา ข้อยข้าขอเขียนอาถิ อักษร
ปราศแต่งไว้ ให้ชอบตามศัพท์ ไว้เป็นฉบับสืบสาย ดาวใดคล้าย
ขอโทษ โปรดแปลงเอาอย่างเตียน ข้อยข้าเขียนตามฉบับ อาถิ
ศัพท์อักษร ดังนี้

ใน สุภาวีสตสอนสตรี สุนทรภู่ก็เริ่มต้นด้วยการไหว้พระไหว้ครู ว่า

ต่างประทีปโกสุมปทุมเทียน	ประนมหัตถ์นมนัสการขึ้นเหนือเศียร
กันเป็นมิ่งโมฬีสัทวิป	จำนงเนียรนบบาทพระศาสดา
ก็ลวงลับดับไกลนัยนา	ดังประทีปส่องทั่วทุกทิศา
ฉันชื่อภูผู้ประดิษฐ์คิดสอน	ลุ่มหาห้องนิพพานล้ำราญรมย์
ให้ประเสริฐเลิศล้ำด้วยคำคม	ขอพระองค์คุณใส่ไว้เหนือผม
	โดยอารมณ์ดำรงรักษกฏปราชัย

ใน สามัคคีเภทคำฉันท์ ขิต บุรทัต ผู้ประพันธ์ได้เริ่มต้นด้วยการ
ไหว้พระไหว้ครู โดยใช้ศัพท์ทุกตัวก็พิศฉันท์

พร้อมเบญจางคประดิษฐ์สถภูษิต	
กายจิตวจีไตร	ทวาร
ไหว้คุณองค์พระสุคตอนาวรรณญาณ	
ยอดศาสดาจารย์	มุณี
อีกคุณสุนทรธรรมคัมภีร์วิธี	
พุทธพจน์ประทุมตรี	ปิฎก
ทั้งคุณสงฆพิสุทธศาสนติลก	
ลัมพุทธสาวก	นิกร
ขอน้อมคุณพระคณศิวเคษคิลปธร	
เวทางคบรร	กวี
เป็นเจ้าแห่งวิทยาวารารณศรี	
สุนทรสุวาที	วิธาน

๒. **รู้ระลึกถึงชาติ** ในวรรณคดีจะมีการกล่าวถึงชาติ ความรักดี
ต่อชาติ ความต้องการให้ชาติอยู่ยืนยง มีวรรณคดีหลายเรื่องที่กล่าวถึงชาติไว้ เช่น

ใน สยามมานุสสติ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
กล่าวถึงความสำคัญแห่งชาติไว้ว่า

รักราช จงจิตน้อม	ภักดี ท่านนา
รักชาติ กอบกรณีย์	แน่วไว้
รักศาสน์ กอบบุญตรี	สุจริต ถ้วนเทอญ
รักศักดิ์ จงจิตให้	โลกช่องสรรเสริญ
ยามเดินยืนนั่งน้อม	กะมล
รำลึกถึงเทศน	อยู่ยัง
เป็นรัฐมณฑล	ไทยอยู่ สราญฮา
ควรถนอมแน่นตั้ง	อยู่เพียงอวสาน

ในบทละครพูดค้ำกลอนเรื่อง พระร่วง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงกล่าวถึงชาติ ขอให้คนไทยมีความสามัคคีเพื่อดำรงชาติ
ดังนี้

ไทยรวมกำลังตั้งมั่น	จะสามารถป้องกันชั้นแข็ง
ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง	มายุทธแย้งก็จะปลาสไป
ขอแต่เพียงไทยเราอย่าผละลาญญาติ	ร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่
ไทยอย่ามุงร้ายทำลายไทย	จงพร้อมใจพร้อมกำลังระวังเมือง
ให้นานาภาษาเขานิยม	ชมเกียรติยศฟูเฟื่อง
ช่วยกันบำรุงความรุ่งเรือง	ให้ชื่อไทยกระเดื่องทั่วโลกา
ช่วยกันเต็มใจไฝ่ผดุง	บำรุงทั้งชาติศาสนา
ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้า	วัฒนาเกิดไทยไชโย

นอกจากนั้น พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ก็ได้กล่าวถึง
ชาติไทย ไว้ว่า

โอโฮ่ชาติไทยนี้ใช้ทาส	เอกราชอิศโรธโมสร
เสมอเหมือนเพื่อนศักดิ์อันสุนทร	สถาพรเพ็ญศกิโยง
ศรีประเทศอยู่ในแถบบูรพทิศ	จึงมากมิตรมุ่งมอบไมตรีประสงค์
สงวนศักดิ์รักษศให้ยืนยง	ดำรงอยู่คู่หล้าอย่ารู้วาย
เมื่อชาติสุขเราเปรมเกษมสุข	กลียุคชาติล้มเราจมนาย
ต้องรับความเคียดเข็ดผู้เป็นนาย	อย่าหมายเลยเขาจะปล่อยให้ล่อนวล

๓. ศาสนา กวีได้พรรณนาให้เห็นว่าคนไทยมีจิตใจผูกพัน ยึดมั่น
ในพระพุทธศาสนา โดยกล่าวไว้ในวรรณคดีเรื่องต่างๆ เช่น

พรายพรายพระธาตุเจ้า	จयरจนนทร แจ่มแฮ
ไตรโลกยเลงคือโคม	คำเข้า
พิหารรปึงบร	รุจิเรข เรืองแฮ
ทุกแห่งห้องพระเจ้า	น่งเนือง
ศาลาอเนขสร้าง	แสนเสา สดแฮ
ธรรมาคจุใจเมือง	สุฟ้า
พิหารย้อมฉลกกเงลา	ฉลุแผ่น ใสนา
พระมาคเลื่อมเลื่อมหล้า	หล่อแสง
	(กำสรวลศรีปราชญ์)

อยุธยาโสภิตโพน	มาแปลง เป็นฤา
ฤาว่าบุญพรองแสง	พระสร้าง
สิงหาสน์พิมานแสง	สยบโลก
แสงสุวรรณพรางพราง	พะพริ้วพรายตา
พระมีพระพุทธแก้ว	มรกต
ศรีพระสุวรรณจรด	รุ่งเฝ้า
พิหารเลื่อนมุขลด	รจเรข เรืองแฮ
ไตรโลกเล็งคำเข้า	นอบน้อมกรตวาย
	(ลิลิตพยุหยาตราเพชรพวง)

๔. พระมหากษัตริย์ ในวรรณคดีไทยโดยเฉพาะประเภทฉันท์ โคลง
จะเห็นว่าถือเป็นธรรมเนียมนิยมที่กวีจะต้องพรรณนาสัติพระมหากษัตริย์ ที่เรียกกัน
ว่าบทพระนามพจน์ เพราะคนไทยเรานั้นเคารพเทิดทูนพระมหากษัตริย์เป็นอย่างยิ่ง
ถือว่าพระองค์เป็นจักรแก้ว เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของประชาชน วรรณคดีต่างๆ ได้กล่าวถึง
พระมหากษัตริย์ไว้อย่างน่าฟัง เช่น

เป็รื่องปรีชาวิทยุตมาภรณไท
 ธารัตตย์กระพัดใน กมล
 บำรุงรัฐสุขวัฒนานิกรชน
 ท้าวรัฐมณฑล บำเพ็ญ
 สรรวมเดชไตรรัตนาวรากรเอกิง
 เกินโกฏีประกายเพลิง พิโรจน์
 รั้งรักษไทยอิราชพระบาทนฤโทษ
 เลพลึงประเสริฐโสด- ถิณล
 (อิสรราชคำฉันท์)

สรรวมชีพนัตถประณาม ณ เบื้องพระบทมालย์
 หมายไพธิสมภาร พระองค์
 สมเด็จจอมครมหาจุฑาธิปพระมง-
 กฏเกล้าพิสิฐพงศ์ กษัตริย์
 บานบำเพ็ญพระเดลิ้งถวัลยอธิปัตย์
 ที่นคดิสรรัฐ ประชา
 ชุ่มชื่นมณฑลภูมิพิพัฒพิพิธผา-
 สุกเพียงพระรามา วดาร
 จากไวกูณฐูประกอบประกาศกิตติการ
 เลิศมากประมาณคือ พระองค์
 (สามัคคีเภทคำฉันท์)

๕. ถนัดเชิงพรรณนา ในวรรณคดีทั้งหลายจะมีเอกลักษณ์ คือ
 ลักษณะร่วมกันอยู่อย่างหนึ่งก็คือ การพรรณนา กวีไทยจะถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่ง
 คือการมีศิลปะในการชมธรรมชาติ ชมนก ชมไม้ ชมนาง ชมปราสาทราชวัง
 ความสามารถของกวีก็คือ ความพยายามที่จะพรรณนาทุกสิ่งทุกอย่างให้มีความไพเราะ
 ให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเห็นภาพ เกิดความรู้สึกคล้อยตามไปด้วย เช่น

ชมนก

คับแคเคียงคู่ข่ม
เกียงและออกอัญชัน
กระหอดกระเรียนจรัส
กระจิบกระจาบจ้อง

เขาชั้น
แซ่ซ้อง
เรียงร้าย อยู่เนา
จับไม้เมิลเมียง
(ลิลิตตะเลงพ่าย)

ชมไม้

เมอปรางเปรียบนาฏน้อย
รักดังรักนุชพาง
ซ้องนางเจกซ้องนาง
โคกพีโคกสมด้วย

นวลปราง
พื้ม้วย
คล้ายคลี่ ลงๆ
ดั่งไม้นามมี
(ลิลิตตะเลงพ่าย)

ชม/ปราสาทราชมนเฑียร

เรื่องรองพระมณฑิรพิจิตร
ก่อ่งแก้วและกายูจนะระคน
ซ้อฟ้าก็เพื่อยกลจะพัด
บราลีพิไลพิศบวร

กลพิศพิมานบน
รุจิโรชลลงกรณ์
ดลฟากทิมัมพร
นภศูลสล้างลอย
(อิทธิราชคำฉันท์)

ชมชบวนเรือ

สุวรรณหงส์เหินเห็จฟ้า
ดุจพำหนัพรหมมินิน
จตุรมุขพิมานอินทร์
เป็นที่นั่งรองร้อน
เอกไชยโรจน์เพียง
แดงดาษศรีอัสดง
กรมบวรสถานมง
โดยเสด็จจอมภพหล้า

ชมลินธุ์
ฟ่องฟ้อน
อรอาสน์
ทุเรศร้างวังแรม
เหมหงส์
แจ่มหล้า
คลราษ
ผ่านเฝ้าจรจรัส
(ลิลิตพยุหยาตราเพชรพวง)

ชมกรรมชาติ

พระพลางพิศพรรณรุกษชาติ
ดกผลพวงห้อยย้อยระยะ้า
ลาดต้นเอนชายปลายสลับ
กอรวกร่มเรียงเคียงทาง
งามชะง่อนเงื้อมผาศิลาลาย
โตรกตรอกชกษณารวล
ที่ทางช้างเชิงภูหนงัน
ภายใต้เตียนสะอาดลาดศิลา

งอกงามเตียรดาชบนเนินผา
สกุณาจิกกินแล้วบินพลาง
ดั่งไม้ดัดปลูกไว้ในกระถาง
พะยอมยางสูงเยี่ยมเทียมคิรี
เหลืองแดงดั่งระบายหลายสี
วาริชับชึมอยู่อัตร่า
ร่มรื่นพื้นพรรณพฤกษา
เสด็จโดยมรคาคลาไคล

(อิเหนา)

๖. แทรกปรัชญา ข้อคิด คำคม วรรณคดีต่าง ๆ นั้นนอกจากจะมี
คุณค่าทางวรรณศิลป์แล้ว ยังมีคุณค่าทางปรัชญาอีกด้วย ดังตัวอย่าง

พฤษภกษร
โททนต์เส่งคง
นรชาติดวงววย
สถิตทั่วแต่ชั่วดี

อีกกุญชรอันปลดปลง
สำคัญหมายในกายมี
มลายสิ้นทั้งอินทรี
ประดับไว้ในโลกา

(กฤษณาสอนน้องคำฉันท์)

อุปมาเหมือนงาระคนถั่ว
บวักนเป่าจะผกนให้ถั่วพัน

ประดังไฟใส่คั่วกระเบื้องนั้น
กว่าถั่วสุกก็จะอันตรายงา

(ขุนช้างขุนแผน)

แล้วตรัสบอกลูกน้อยกลอยสวาท
อันรักษาศิลลัตถ์ยกตเวที
ทรลักษณ์อีกตบฏฤตาเขา
ให้ทุกขร้อนรอนทนแห่งอทรชน

เจ้าหน่อเนื้อเชื้อชาติดั่งราชสีห์
ย่อมเป็นที่สรรเสริญเจริญคน
เทพเจ้าก็จะแข่งทุกแห่งหน
พระเวทมนตร์เสื่อมคลายทำลายฤทธิ์

(พระอภัยมณี)

เย็นเงาพฤษภมิ้งไม้
เย็นญาติทุกข์สำราย
เย็นครูยิ่งพันนาย
เย็นร่มพระเจ้าให้

สุขสบาย
กว่าไม้
กษัตริย์ยิ่ง ครุณา
ร่มฟ้าดินบน

(โคลงโลกนิติ)

เอกลักษณ์หรือลักษณะโดดเด่นของวรรณคดีที่กล่าวแล้วข้างต้นส่งเสริมให้
วรรณคดีเป็นสมบัติที่มีคุณค่าของชาติ เพียบพร้อมด้วยสุนทรียรสและอรรถรส สะท้อน
ภาพคนไทย ทั้งอุปนิสัยใจคอ การดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยม
ได้อย่างชัดเจน

ภูมิปัญญาไทยที่แฝงอยู่ในวรรณกรรม

ภูมิปัญญาไทยของเราเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจ และควรถ่ายทอดให้ลูกหลานได้ภูมิใจด้วย ประเทศไทยมีความเป็นเอกราช มีความเป็นมายาวนาน มีความเก่าแก่ ภูมิปัญญาจึงแฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ มากมาย ทั้งในการดำเนินชีวิต ภาษา และศิลปวัฒนธรรม สำหรับภูมิปัญญาไทยที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมนั้น จะใช้แนวการวิจารณ์วรรณคดีเป็นข้อๆ ไป ดังนี้

ความมุ่งหมายที่มี

กลวิธีการแต่ง

การแสดงออกด้านภาษา

การพิจารณาน้ำเสียงของผู้ประพันธ์

การสรุข้อคิดคำคมและวัฒนธรรมให้ปรากฏ

ความมุ่งหมายที่มี กวีของเราล้วนแล้วแต่มีไหวพริบ มีปัญญา มีปฏิภาณทั้งสิ้น จะแต่งอะไร จะทำอะไร ก็มีจุดมุ่งหมาย อย่าง *ลิลิตพระลอ* ที่เป็นยอดของวรรณคดีไทยประเภทลิลิตต้องการให้เห็นความรักของแม่ที่มีต่อลูก ความรักระหว่างคู่ครอง และความรักระหว่างผู้ใน *ลิลิตพระลอ* กล่าวถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูกไว้ลึกซึ้งมาก เช่น

สิบเดือนอุ้มท้องพระ
สงวนปลื้มตนลัก
ตราบพระปิ่นไทรจักร
ถนอมอาบอุ้มค้อยค้อย

ลอลักษณ์
หนึ่งน้อย
เสด็จตลอด มานา
ลูบเลี้ยงรักษา

แต่น้อยแม่พราเลียง	รักษา พ่อนา
จนเจริญชนมา	ตราบได้
สมบัติฝ่ายภูวดา	ถวัลยราช
ฤาพ่อจำจากให้	แม่นี้ตรอมตาย

คนที่เป้นแม่จะทราบว่ ตั้งแต่รู้ตัวว่ามีลูกควรจะทำประเพณีปฏิบัติตน
อย่างไร ใน ลิลิตพระลอ จะแยกแยะให้เห็นว่า ความรักต่าง ๆ นี้ ความรักประเภทใด
มีอานุภาพมากกว่ากัน เช่น

ร้อยชู้ฤาเท่าเนื้อ	เมียดน
เมียแล่พันฤาดล	แม่ได้
ทรงครรภ์คลอดเป็นคน	ฤาง่าย เลยนา
เลี้ยงยากนักท้าวไท	ธิดาผู้มีคุณ

ส่วนวรรณกรรมประเภทคำสอน ก็ก็มีจุดมุ่งหมายที่จะสอดแทรก
คติธรรม ให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิตไว้มากมาย เช่น ใน สุภาสิตพระร่วง ให้ข้อคิดใน
การปฏิบัติตนและปฏิบัติต่อผู้อื่นไว้ว่า

เดินทางอย่าเดินเปลี่ยว	น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ
ที่ทับจมีไฟ	ที่ไปจมีเพื่อน
.....	

ยอครูยอต่อหน้า	ยอข้าเมื่อแล้วกิจ
ยอมิตรเมื่อลับหลัง	ลูกเมียยังอย่าสรรเสริญ

วรรณกรรมที่มุ่งความรื่นเริงบันเทิงใจ เช่น สุนทรภู่แต่งเรื่อง พระ-
อภัยมณี ให้เป็นเรื่องที่สนุกสนาน แต่ก็แทรกแนวคิดต่าง ๆ จนจำกันติดปากติดใจ เช่น

แม้ใครรักรักมั่งชังชังตอบ	ให้รอบคอบคิดอ่านนะหลานหนา
รู้สิ่งไรไม่สู้วิชา	รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี

ส่วนวรรณกรรมที่มุ่งปลุกจิตสำนึกให้รักชาติ ก็สอดแทรกลงไป
เนื้อเรื่อง เช่น บทพระนิพนธ์เรื่อง นารีเรืองนาม ของ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์
กล่าวไว้ว่า

เกิดเป็นไทยชายหญิงไม่นั่งตลาด
กตัญญูผู้ตายถวายชีวา
ยามสบายปล่อยชายเป็นนายทหาร
พวกผู้หญิงไซ้จะทิ้งนิงอับจน
เปล็กไกวดากก็แก่งแข็งหรือไม่
ไหนไถถากกรากกรำไหนทำครัว
แรงเหมือนมดอดเหมือนกากล้าเหมือนหญิง
เมืองกลางปางจะจอดรอดเพราะใคร

แสนสมัครรักชาติศาสนา
ต่อเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินสิ้นทุกคน
ครั้นเกิดการศึกษาเมื่อขัดสน
ออกต่างชวนช่วยช่วยม้วยไม่กลัว
ไม่วอดหยิ่งหญิงไทยมิใช่ชั่ว
ใช้รู้จักแต่จะยั่วผิวเมื่อไร
นี้จะจริงเหมือนว่าหรือหาไม่
เพราะหญิงไทยไล่ฆ่าพม่าแพ้

กลวิธีการแต่ง ลักษณะการประพันธ์วรรณกรรมไทยได้แสดง
ภูมิปัญญาโดยใช้กลวิธีการแต่ง แสดงอัจฉริยภาพต่างๆ มากมาย บางทีใช้เสียง บางทีใช้
การเคลื่อนไหว เช่น *โคลงอักษรสามหมู่* ของ พระศรีมโหสถ

นกน้อยยายยายย่าย	หนีไฟ
สนเลื้อยพญาปามไต่	ไต่ได้
ยุงเฝ้าเฝ้าเฝ้าเฝ้า	ทางร้อน
เพื่อยเพื่อยเพื่อยเอนไม้	โยกย้ายกรายตาย
เข้านันคู้คู้	เคียงสอง
เยื้องย่างนางยุงทอง	ท่องท่อง
ทิวทุ่งทุ่งทุ่งมอง	มัจฉพราด
เทาเท่าเท่าอย่างหย่อง	เลียปลื้มริมธาร

บางทีมีการเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น ใน *ภาพยพระไชยสุริยา* ของ
สุนทรภู่ เช่น

ยุงทองร้องกะโด้งโห่งดัง	เสียงฆ้องกลองระฆัง
แดร้งซังกั๊กสะดาลขานเสียง	
.....	
ค้อนทองเสียงร้องป๋องเป้ง	เพลินฟังวังเวง
อีแก้งเร้งร้องลองเซ้ง	

การใช้ลักษณะคำประพันธ์ชนิดต่างๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เช่น คำประพันธ์ประเภทฉันท์ ซึ่งมีลีลาตามเสียงหนักเบาของครุหลุแตกต่างกันไปมากมาย หลายชนิด กวีก็จะเลือกสรรให้เหมาะกับเนื้อเรื่อง เช่น ถ้าบทไหว้ครูก็จะใช้ฉันท์ที่มีลีลา อ่อนช้อย สง่างาม เช่นบทไหว้ครูของพระมหาสมณเจ้า กรมสมเด็จพระปรมานุชิต-ชิโนรส ทรงใช้ลัททูลวิกกีฬิตฉันท์

ขอถวายอภิวาทนศาสดาติลลธรรม	
ท้าวสงฆ์อันทรงสรรพ	คุณา
นบพรหมินทร์วัชรินทรวิษณุคิวา	
วิศศิคารา	จำรัส

ใช้มาลินีฉันท์ซึ่งมีลีลาคล้ายระบำแขก ในเนื้อเรื่องที่น่ายำเกรง เช่น ใน อิลราชคำฉันท์

พระพุทฺทมลชินชม	เผยกถารม-
ภ ตามไป	
อนุชชิตแดนใด	นามสกุลไฉน
เสนอเรียน	

การแสดงออกทางภาษา การใช้คำสร้างภาพในจิต การเปรียบเทียบ ภาพพจน์ได้ชัดเจน ไพเราะ เช่น บทชมโฉมพระลอ ใน ลิลิตพระลอ

ตาเหมือนตามฤคมาศ	พิศควพระลอราช
ประดุจแก้วเกาทันท์	ก่งนา
พิศกรรณงามเพริศแพรว	กลกลีบบังกชแก้ว
อีกแก้มปรางทอง	เทียบนา
ทำนองนาสิกไต้	คือเทพนิรมิตไฉ
เปรียบด้วยขอกาม	
พระโอษฐ์งามยิ่งแด่ม	ศคืออยู่เยียวระแยม
พระโอษฐ์ไฉ่งามตรู	บารนี้

และอีกตัวอย่างหนึ่งคือบทพรรณนาธรรมชาติ ใน *อิเลราชำฉันท*

รวิวิพระพายพา	สุรภีละเวงวัน
ผึ้งภุมรีสัตถ์-	จรสุมสุเกสร
ร้องร่อนระว่อนเซย	รสเรณุกำจร
เกลือกบุษบากร	ระกะกลีบกระหิมเสียง
พรรณพฤษทรวงผล	ตะละตันจะอ่อนเอียง
พวงย้อยระย้าเพียง	จะเผด็จสะดวกตาย
สุกเหลืองอร่ามลิ้น	รสเลิศร่อยหลาย
หลากหลากและมากมาย	บมิรู้จะรำพัน

การพิจารณาน้ำเสียงของผู้ประพันธ์ ในวรรณกรรมเรื่องต่างๆ ก็มักจะแฝงน้ำเสียงซึ่งแสดงถึงอารมณ์ ความรู้สึก หรือทัศนคติออกมา เช่น แสดงความภูมิใจประเทศชาติบ้านเมือง ในรูปธรรมที่โอ้อสง่างามของปราสาทราชมนเทียร โดยไม่เป็นการโอ้อวดอย่างน่าเกลียด ดังเช่น *กำสรวลศรีปราชญ์* กล่าวว่า

อยู่ทวยาศยคิยงฟ้า	ลงดิน แลฤ
อำนาจบุญเพรงพระ	ก่อเกื้อ
เจดีย์ลอออินทร์	ปราสาท
ในทาบทองแล้วเนื้อ	นอกโสร
อยู่ทวยหาไฟไรโซได้	ตรีบูร
ทวารรุจิรยงหอ	สรหล้าย
อยู่ทวยายิ่งแมนสุร	สุระโลก รวงเส
ถนัดดุจสวรรค์คล้ายคล้าย	แก่ตา

แสดงน้ำเสียงเชิงเสียดสีประชดประชันสิ่งที่ตนไม่พอใจ พร้อมกับอารมณ์ขัน เช่น เรื่อง *ระเด่นลันได* ของพระมหามนตรีทรัพย์ กล่าวไว้ว่า

มาจะกล่าวบทไป	ถึงระเด่นลันไดอนาถา
เสวยราชย์องค์เดียวเที่ยวรำภา	ตามตลาดเสาชิงช้าหน้าโบสถ์พราหมณ์

การสรรข้อคิดคำคมและวัฒนธรรมให้ปรากฏ วรรณกรรมของไทยนั้นสอดแทรกข้อคิดคำคมไว้อย่างแยบยลได้ทุกเรื่อง เช่น สอนให้รู้จักกิริยามารยาท การพูดจา การเป็นแม่บ้านแม่เรือนที่ดี เช่น ใน *สุภาสิตสอนสตรี* กล่าวไว้ว่า

เกิดเป็นหญิงก็ให้เห็นว่าเป็นหญิง อย่าทอดทิ้งกิริยาอัธม้าย
เป็นหญิงครึ่งชายครึ่งอย่าพึงใจ ใครเขาไม่สรรเสริญเมื่อนาม

หรือ

เป็นมนุษย์สุดนิยมเพียงลมปาก จะได้ยากโหยหิวเพราะชีวหา
แม่นพูดดีมีคนเขาเมตตา จะพูดจาจงพิเคราะห์ให้เหมาะสมความ

ใน กุณาสอนน้อง ของ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิต-
ชิโนรส กล่าวไว้ว่า

อย่าเยี่ยงหญิงชั่ว ไปรู้คุณผ้า ไม่กลัวความอาย
ลั่นลมข่มคำ ห่อนยำเียงชาย จงจิตคิดหมาย มุ่งร้ายภรรดา
ต่อหน้าปราศรัย ลับหลังตั้งใจ ดูหมิ่นนินทา
คอยหาข้อผิด ห่อนคิดกรุณา ไปได้นำพา กิจการงานเรือน

ในด้านวัฒนธรรมก็ปรากฏในวรรณกรรมต่างๆ เช่น ใน มหาเวสสันดร
ชาดก กัณฑ์ชูชก ได้กล่าวถึงเรือนเครื่องผูกของชูชก ซึ่งแสดงถึงภูมิปัญญาในการ
ก่อสร้างบ้านเรือน ดังนี้

ธสีมิไฉไลด้วยเคหาเก่าคร่ำครวชวโนไซเซ อ่อนไฉ่ไฉ่เคียงอินเอน
กลัวว่าจะคร่ำครนควินโครมลง โยให้ตรงกรานไฉ่ยัน ค้ำจกด
จันจุนจ้องไว้ เกลากลอนใส่ชีกครุกระ มุงจะจะจากปรุโปร่ง
แลตะละโล่งลอดเห็นฟ้า ขึ้นหลังคาครอบจากหลบ โกงโค้งกบ
กตชีกกรอบ ผ้าไม้ครอบคร่อมอกไก่ ไฉ่ข้างควายแขวะเป็นรู
ลอดเสียบหนูแน่นขันขัด บันลมดัดเดาะหักห้อย กบพวย้อย
แยกแครกคราก จั่วจุกจากจัดห่างๆ ผาหน้าต่างแต่งให้มิด
ล่องหลวมปิดปากชีฟ้าก ดงรอดครากเครือตราวด ต่อม่อขัดค้ำ
ชิงขัง ทวาร ปรุสิสงขริตวา จักตอกมาขมวดเป็นเกลียว ผูกแน่น
เหนียวหน่วงประตุ หน่วงหัวชูอวยชักขัด ปิดมิดมิดไม่เห็นห่าง
ใส่กลอนกลางกลัดเหน็บแนม ลิ่มเสียดแซมซ้ำให้ขัด ไม่เคย
ปิดอย่าพักเปิด เท้าถีบเถิดถูกไม้สั่น บันไคลงขึ้นขันชะเนาะ
มันเหมาะเจาะจ้องจุนชาน ทำลนลานโน่นนี่เสร็จ กอบก่า
สะเกิดกวาดปิดแผ้ว

อีกตอนหนึ่งในเรื่องเดียวกันได้แสดงถึงวัฒนธรรมในด้านอาหารเช่นอาหารที่นางอมิตตดาจัดให้ชูชก แสดงถึงการจัดอาหารที่สามารถเก็บไว้ได้นานโดยไม่เสียดังต่อไปนี้

วันนั้นนางอมิตตดาสาวศรี เมื่อจะตกแต่งเสบียงให้แก่ชชีไปทางไกล ออกเฒ่าสิ่งสิ่งใดเจ้าก็ทำได้สิ่งนั้น ทุกสิ่งสรรพเสร็จสรรพสำหรับจะเดินทาง ทั้งลูกเต๋อยข้าวฟ่างต่างๆ ไม่อย่างเดียว ข้าวเหนียวข้าวเจ้าข้าวเม้าข้าวพองเป็นของเดินทาง ถั่วงาสาคุข้าวตั่วข้าวตากหลากๆ ไม่น้อย ที่ใส่น้ำอ้อยอร่อยดีลำน้าผึ้งหวานฉ่ำน้ำตาลหวานเจือย เหนื่อยๆ แก้วร้อนผ่องลงถุงได้ ยัดใส่ย่ามละว่านักหนาขับซ้อน อ้ายที่ไหนกินก่อน ผ่อนไว้ข้างบน ที่ไหนเมื่อจนจะได้กินนานๆ จัดลงไว้ข้างล่างต่างๆ สารพัด

บรรพบุรุษไทยมีภูมิปัญญาและภูมิธรรมสูง ควรที่ลูกหลานไทยจะเห็นคุณค่าและช่วยกันอนุรักษ์ ด้วยการเผยแพร่และสืบทอดให้เป็นมรดกแก่คนรุ่นหลังสืบไป

โคลงโลกนิติ

๑ ผจญคนโกรธด้วย

ผจญหมู่ทรชนดี
ผจญหมู่โลกจมี
ผจญอัสติยจยัง

ไมตรี

ต่อตั้ง
ทรัพย์แผ่ อวยนา
ต่อด้วยสัตยา ฯ
(สำนวนเก่า)

๒ ผจญผู้พิโรธด้วย

รู้บาปบุญราศรี
รู้ชนตระหนี่มี
คำสัตย์รู้ปดให้

ขันดี

จึงได้
ทานต่อ ตอบพ้อ
หากแจ้งเห็นจริง ฯ
(สำนวนเก่า)

๓ ผจญคนมักโกรธด้วย

ผจญหมู่ทรชนดี
ผจญคนจิตโลภมี
ผจญอัสติยให้ยัง

ไมตรี

ต่อตั้ง
ทรัพย์แผ่ แผ่ณา
หยุดด้วยสัตยา ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาติศร)

ภูมิปัญญาไทยในโคลงโลกนิติ

ในบรรดาวรรณกรรมประเภทคำสอน โคลงโลกนิติ เป็นวรรณกรรมที่แพร่หลายเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในหมู่คนไทยทุกเพศทุกวัย นักพูดนักเขียนมักนิยมนำข้อความในโคลงโลกนิติไปอ้างอิง ทำให้เรื่องที่พูดหรือเรื่องที่เขียนนั้นมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ และมีสีสันน่าฟังน่าอ่านเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก

ในคำนำหนังสือประชุมโคลงโลกนิติ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความเป็นมาของโคลงโลกนิติไว้ว่า โคลงโลกนิติเป็นโคลงสุภาษิตเก่าแก่ แต่งมาตั้งแต่โบราณครั้งกรุงเก่า เดิมนักปราชญ์ผู้แต่งเที่ยวเลือกหาคาถาสุภาษิตภาษาบาลีสันสกฤตอันมีอยู่ในคัมภีร์ต่างๆ คือคัมภีร์โลกนิติบ้าง คัมภีร์โลกนัยบ้าง คัมภีร์อื่นๆ เช่น ชาดก ตลอดจนคัมภีร์พระธรรมบทก็มี เลือกคาถาสุภาษิตเหล่านั้นมาตั้ง แล้วแต่งเป็นคำโคลงไปทุกคาถารวมเป็นเรื่องเรียกว่าโคลงโลกนิติ เป็นสุภาษิตที่นับถือกันมาช้านาน

ครั้งเมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๗๔ มีพระราชประสงค์จะให้จารึกโคลงโลกนิติลงในศิลาติดไว้เป็นธรรมทานในวัดพระเชตุพนฯ จึงโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จฯ กรมพระยาเดชาดิศร ซึ่งเวลานั้นยังเป็นสมเด็จเจ้าอนุ่งยาเธอ กรมขุนเดชอดิศรทรงรวบรวมโคลงโลกนิติของเก่ามาชำระแก้ไขใหม่ให้ประณีตและไพเราะ เพราะของเก่าลอกคัดกันต่อๆ มา ปรากฏว่ามีถ้อยคำวิปลาสผิดพลาดมาก ครั้นสมเด็จฯ กรมพระยาเดชาดิศรทรงชำระแล้วจึงโปรดเกล้าฯ ให้จารึกลงแผ่นศิลาติดไว้ในวัดพระเชตุพนฯ โคลงโลกนิติจึงปรากฏแพร่หลายตั้งแต่นั้นมา

โคลงโลกนิติเป็นบทเรียนเรื่องหนึ่งในหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ชำนาญในการพูดและการเขียนมักจะใช้โคลงโลกนิติอ้างอิงประกอบงานพูดงานเขียนเพื่อให้น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ

ในโคลงโลกนิติมีภูมิปัญญาไทยที่ปรากฏมากมายหลายประการ เช่น
การคบคน โคลงโลกนิติหลายบทได้สอนให้รู้จักเลือกคบคน เพราะ
 การคบกับคนดีก็จะพาตัวให้เจริญรุ่งเรืองไปด้วย หากคบกับคนชั่วก็จะพลอยเสีย
 ชื่อเสียง ดังคำประพันธ์ที่ว่า

ปลาร้าพันห่อด้วย	ใบคา
ใบกัเหม็นคาวปลา	คละคลุ้ง
คือคนหมู่มาก	คบเพื่อน พาลนา
ได้แต่ร้ายร้ายฟุ้ง	เฟื่องให้เสียพงศ์

โคลงบทนี้ได้กล่าวเปรียบเทียบให้เห็นผลของการคบค้าสมาคมกับ
 คนพาล ซึ่งจะทำให้พบกับเรื่องร้ายๆ และทำให้ชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลเสียหายไปด้วย
 ส่วนผู้ใดคบกับบัณฑิตผู้ทรงคุณธรรมความรู้ ก็จะได้พบแต่ความสุข เพราะได้พบและ
 มีประสบการณ์แต่ในด้านคุณธรรมความดี ดังคำประพันธ์ที่ว่า

ใบพ้อพันห่อหุ้ม	กฤษณา
หอมระรวยรสพา	เพริดด้วย
คือคนเล่ห์เสนาหา	นักปราชญ์
ความสุขซาบฤทัย	ดุจไม้กลิ่นหอม

นอกจากนั้นยังมีโคลงที่ให้ข้อคิดด้วยว่าในโลกนี้มีทั้งคนดีและคนชั่ว
 จึงควรจะรู้จักเลือกคบคน ดังคำประพันธ์ที่ว่า

เป็นคนควรรอบรู้	สมาคม
สองประการนิยม	กล่าวไว้
หนึ่งพาลหนึ่งอุดม	นักปราชญ์
สองสิ่งนี้จงให้	เลือกรู้สมาคม

ในเรื่องบาปบุญคุณโทษก็เช่นเดียวกัน ในโคลงโลกนิติจะแนะนำให้
 เลือกคบหานับถือแต่คนที่รู้จักบาปบุญคุณโทษ หลีกเสี่ยงจากสิ่งชั่วร้าย หมั่นทำบุญ
 หรือทำความดีเป็นนิตย์ และสอนให้ระลึกไว้เสมอว่าชีวิตนั้นไม่เที่ยงแท้ เปรียบเหมือน
 ฟองน้ำ ดังคำประพันธ์ที่ว่า

จงนับสัปบุรุษ	บุญกรรม
จงละหลักพาลอัน	ชั่วร้าย
จงสร้างดีบุญธรรม	ทุกเมื่อ
จงนึกนิตย์ชีพคล้าย	ดุจด้วยฟองชล

โคลงโลกนิติบทหนึ่งตรงกับมงคลชีวิตที่ว่า อย่าคบคนชั่วเป็นมิตร ดังนี้

มิตรพาลอย่าคบให้	สนิทนัก
พาลไซ้มิตรอย่ามัก	กล่าวไถล
ครั้นคราวเครียดคุมชัก	เอาโทษ ใส่ना
รู้เหตุสิ่งใดไซ้	ส่อลึงกลางสนาม

การปฏิบัติตนต่อผู้อื่น การคบหาสมาคมกับบุคคลต่างๆ อาจมีการกระทบกระทั่งกันบ้าง โคลงโลกนิติก็สอนให้รู้จักระงับอารมณ์ รู้จักประหยัดถ้อยคำ รู้จักฟังพาอาศัยกัน เช่น

ปาฟังพาลพยัคฆ์ร้าย	ราวี
เลื่องฟังไพรพงพี	เถื่อนถ้ำ
ความชั่วฟังความดี	เท็จฟัง จริตนา
เรื่อฟังเรื่อน้ำน้ำ	หากรู้คุณเรื่อ

นอกจากนั้นยังแนะนำว่า คนที่เราคบหาสมาคมด้วยอาจจะประสบโชคร้าย ตกต่ำลง อย่าไปดูถูกเหยียดหยามหรือซ้ำเติม โดยกล่าวว่า

ไม่ล้มควรข้ามได้	โดยหมาย
คนล้มจักข้ามกราย	ห่อนได้
ทำชอบชอบห่อนหาย	ชอบกลับ สนองนา
ทำผิดผิดจักให้	โทษแท้ถึงตน

การสอนให้อดทนอดกลั้นเมื่อพบกับคนนานาชนิด ให้เอาชนะด้วยความดี ก็สอนไว้ว่า

ผจญคนมักโกรธด้วย	ไมตรี
ผจญหมู่ทรชนดี	ต่อตั้ง
ผจญคนจิตโลภมี	ทรัพย์เผื่อ แผ่นนา
ผจญอสังคยให้ยัง	หยุดด้วยสัตยา

และสอนในเรื่องการผูกมิตรไว้ว่า

อ่อนหวานมานมิตรล้น	เหลือหลาย
หยาบบ่มมีเกลอกราย	เกลื่อนไถล
ดูจดวงศศิฉาย	ดาวดาษ ประดับนา
สุริยส่องดาราไร	เมื่อร้อนแรงแสง

การดำรงชีวิต โคลงโลกนิติสอนให้ดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานของ
ความสัตย์สุจริต

จามรีขนทองอยู่	หยุดปลด
ชีพบรักภักยศ	ยิ่งไช้
สัตว์โลกซึ่งสมมติ	มีชาติ
ดูเยี่ยงสัตว์นั้นได้	ยศข้อสรรเสริญ
เสียดิน สวงนคักดีไว้	วงศ์หงส์
เสียดักดิ์ สู้ประสงค์	สิ่งรู้
เสียวรู้ เร่งดำรง	ความสัตย์ ไฉน
เสียดัตย์ อย่าเสียดู	ชีพม้วยมรณา

การเรียนรู้ โคลงโลกนิติให้ความสำคัญของการเรียนรู้ไว้ว่า

ป่างน้อยสำเหนียกรู้	เรียนคุณ
ครั้นใหญ่ย่อมหาทุน	ทรัพย์ไว้
เมื่อกลางแก้แสงบุญ	ธรรมชอบ
ยามห่อหมทำได้ได้	แต่ล้วนอนิจจัง

และกล่าวถึงคุณสมบัติของการเป็นผู้รู้ควรประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร

เว้นวิจารณ์ว่างเว้น	สดับฟัง
เว้นที่ถามอันยัง	ไปรู้
เว้นเล่าลือติดสึง	เกตว่าง เว้นนา
เว้นดั่งกล่าวจากผู้	ปราชญ์ได้ฤทธิ

โคลงโลกนิติเป็นภูมิปัญญาไทยในการเพาะบ่มนิสัยใจคอผู้คนใน
สังคมให้ปฏิบัติชอบได้ทุกกาลเวลา ไม่มีวันล้าสมัย

ภูมิปัญญาไทยในสวัสดิรักษาคำกลอน

สุนทรภู่แต่ง **สวัสดิรักษาคำกลอน** ขึ้นในปลายรัชกาลที่ ๒ ประมาณ พ.ศ. ๒๓๖๔ - ๒๓๖๗ เพื่อถวายพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าอาภรณ์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงมอบให้เป็นศิษย์ศึกษาอักษรสมัยในสำนักของสุนทรภู่

เรื่อง **สวัสดิรักษา** นี้มีมาแต่ครั้งโบราณแล้ว แต่แต่งเป็นฉันท์ดังปรากฏในตอนท้ายของเรื่องราว

ขอพระองค์จงจำไว้สำเนียง	ดังนี้เรียกเรื่องสวัสดิรักษา
สำหรับองค์พงศ์ษัตริย์ขัตติยา	ให้ผ่องผาสูกสวัสดิ์ขจัดภัย
บทโบราณท่านทำเป็นคำฉันท์	แต่คนนั้นมีใคร่แจ่มแกล้งไข
จึงกล่าวกลับซับซ้อนเป็นกลอนไว้	หวังจะให้เจนจำได้ช้านาน

สวัสดิรักษา เป็นคำประพันธ์ประเภทกลอนที่แต่งไว้ไม่ยาวนาน แต่ได้สอดแทรกภูมิปัญญาไทยไว้มากพอสมควร ดังจะได้คัดสรรมากล่าวไว้ ณ ที่นี้ดังต่อไปนี้

สุนทรภู่ได้เริ่มต้นด้วยการให้ข้อคิดที่ว่า ในตอนเช้าเมื่อตื่นขึ้นควรทำจิตใจให้ร่าเริงผ่องแผ้ว ไม่เกลียดไม่โกรธใคร ดังคำประพันธ์ที่ว่า

อย่าลืมหงจงอุตสำหรับรักษาสิริ	ตามคติโบราณท่านชวนไข
ว่าเข้าตรู่สุริโยไฉนทัก	ตื่นนอนให้ห้ามมิให้อำไกรธา

การเริ่มชีวิตในวันใหม่ด้วยดวงหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส จิตใจสดชื่นรื่นเริงทำให้จิตใจกระปรี้กระเปร่าที่จะทำงานต่างๆ ตรงข้ามกับผู้ตื่นขึ้นมาแล้วโกรธจิตใจพลุ่งพล่านไม่สงบ คนที่มีอารมณ์ขุ่นมัวคิดอะไรทำอะไรมักไม่ประสบผลดี ตรงข้ามอาจจะประสบกับสิ่งร้ายๆ ด้วยซ้ำไป เช่น เมื่อออกจากบ้านจิตใจยังพกความโกรธ

ความขุ่นมัวมาด้วย การขับรถอาจจะเร็วผิดปกติ ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ ถ้าหากไม่ได้ขับรถ เดินมาอารมณ์เสีย พบสุนัขอาจจะเตะมัน สุนัขอาจกัดให้ได้รับบาดเจ็บ หรือเมื่อมีอารมณ์ขุ่นมัวเดินผ่านผู้คน เขาอาจพูดอะไรที่ไม่ถูกหู ก็พูดคำตอบ ทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกัน อาจเกิดการบาดเจ็บล้มตายได้ ทุกคนจึงควรรักษาสภาพอารมณ์ไว้ให้ดี ดิ้นขึ้นควรทำให้อารมณ์แจ่มใส ไม่โกรธใครง่าย ๆ ทั้งยังควรพูดแต่สิ่งที่ดี ๆ การพูดดีทำดีถือว่าเป็นมงคล จึงควรที่จะได้ฝึกหัดตนเองให้พูดหรือทำในสิ่งที่ดีงาม ก็จะเป็นเกียรติเป็นศรีแก่ตนเอง ดังคำกลอนที่ว่า

แล้วเอือนรรัตนศีลความที่ดีก่อน จะถาวรพูนเกิดประเสริฐศักดิ์

เมื่อมีอารมณ์สดชื่น พูดแต่สิ่งที่เป็นมงคลแล้ว สุนทรภู่ก็กล่าวถึงการทำความสะอาดร่างกาย ซึ่งคนไทยถือปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญ เมื่อตื่นเช้าต้องล้างหน้า อาบน้ำชำระร่างกาย ก่อนนอนก็ต้องล้างเท้าให้สะอาด คำประพันธ์ในสวัสดิรักษาได้กล่าวไว้ว่า

ด้วยราศีที่ชะลอนรลักษณ์	อยู่พระพักตร์แต่ทิวาเวลากาล
ยามกลางวันนั้นว่าพระราศี	สถิตที่วรวงศ์ให้สงวน
พระอุระประสูคนธวิมลมาลย์	จะสำราญโรคาไม่ราศี
ครั้นพลบค่ำคล้าฟ้าสุราวาส	ฝ่ายเบื้องบาทซ้ายขวาเป็นราศี
จรงดน้ำชำระซึ่งราศี	ห้ามสตรีอย่าให้พาดบาทบุคคล

สุนทรภู่สอนละเอียดลออมาก แม้รับประทานอาหารควรจะนั่งหันหน้าไปทางใด เช่น

เสวยนั้นผืนพระพักตร์ไปบูรพ์ทิศ	เจริญฤทธิชันษาสถล
แม่นผืนพักตร์ทักษิณถิ่นมณฑล	ไม่ขาดคนรักใคร่เวียนไปมา
ทิศประจิมอิมเอมเกษมสุข	บรรเทาทุกข์ปรากฏด้วยศลา
แต่ทิศเหนือเหลือร้ายวายุชีวา	ทั้งชันษาทรุดน้อยถอยทุกปี

ในการนอนควรนอนให้สบาย การนอนเหยียดขาแขนให้สบายจะเป็นการพักผ่อนอย่างแท้จริง เวลานอนไม่ควรให้คนมาทับแขน การให้คนนอนทับแขนจะทำให้แขนขาเล็ดลมเดินไม่สะดวก หากมีภัยอันตรายใด ๆ เกิดขึ้น อาจยกแขนไม่ขึ้น ดังคำประพันธ์ที่ว่า

อนึ่งพระองค์ทรงเจริญเพลินถนอม อย่าให้หม่อมหามหลับทับหัตถา

การแต่งกายออกบรรพสนทรมุญเฑาะให้แต่งกายตามสีของวันจะทำให้โชคดี

อนึ่งภูษาผ้าทรงนรงค์รบ	ให้มีครบเครื่องเสร็จทั้งเจ็ดสี
วันอาทิตย์ลิลทิโชคโกลกดี	เอาเครื่องสีแดงทรงเป็นมงคล
เครื่องวันจันทร์นั้นควรสีนวลขาว	จะยืนยาวชันชาสมาผล
อังคารม่วงช่่วงงามสีครามปน	เป็นมงคลขัตติยาเข้าราวี
เครื่องวันพุธสุดดีด้วยสีแสด	กับเหลือบแปดปนประดับสลัปลี
วันพฤหัสบดีเครื่องเขียวเหลืองดี	วันศุกร์สีเมฆหมอกออกสงคราม
วันเสาร์ทรงดำจึงล้ำเลิศ	แสนประเสริฐเรียนศึกจะนึกขาม
หนึ่งพาชีขึ้นประดับงาม	ให้ต้องตามสีสันจึงกันภัย

ในการอาบน้ำนั้นไม่ว่าจะไปอาบในห้วยหนองคลองบึงใดให้หันหน้า
ล่องไปตามน้ำและห้ามไม่ให้ถ่ายอุจจาระปัสสาวะลงน้ำจะทำให้ น้ำสกปรก และเมื่อ
อาบน้ำเสร็จแล้วให้แสดงคารวะต่อแม่พระคงคาจนเป็นนิสัย คือทำอย่างลุ่มำเสมอ

อนึ่งว่าถ้าจะลงสงสนาน	ทุกห้วยธารเถื่อนถ้ำแล่น้ำไหล
พระพักตรนั้นผันล่องตามคลองไป	ห้ามมิให้ถ่ายอุจจาระปัสสาวะ
อย่าฉินหน้าผ้าผืนขึ้นเหนือ่น้ำ	จะต้องรำเพราพัดขัดมาปะ
เมื่อลงน้ำสำเร็จเสร็จธุระ	ค่านับพระคงคาเป็นอาจิณ

การพูดจาต่อทอก็ควรระมัดระวัง เมื่อสนทนากับคนเลวเลียดัง ไม่ให้
เอ็ดขู่ดุด่าสุนัข เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ดี คนได้ยินจะไม่เกรงใจ

อนึ่งสุนัขมักเฝ้าแต่เห่าหอน	อย่าขู่ค่อนด่าว่าอัชฌาสัย
เลียดง่าราศีมักมีภัย	คนมิได้ยำเียงเกรงวาจา

สุนทรมุญเฑาะเกี่ยวกับเรื่องสุลักษณะด้วย คือไม่ให้ถ่มน้ำลายเวลาลมพัด
การถ่มน้ำลายลงพื้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ เป็นของสกปรก การถ่มน้ำลายเวลาลมพัดจะ
ทำให้เชื้อโรคแพร่กระจายไปตามกระแสลม เวลาลมพัดนั้นหากถ่มน้ำลายแล้วน้ำลาย
ปลิวไปถูกผู้อื่น อาจทำให้เกิดเรื่องยาวเป็นปากเป็นเสียงกับผู้อื่นได้ แม้ปลิวมาถูกตนเอง
ก็เป็นของสกปรกไม่ควรกระทำ ดังคำประพันธ์ว่า

อนึ่งเซพะอย่าถ่มเมื่อลมพัด ไปถูกสัตว์เลื้อมมนตร์ลดคาธา

สุนทรภู่ไม่ได้กล่าวถึงสุขลักษณะโดยตรง แต่กล่าวว่า ถ้าน้ำลาย
ไปถูกสัตว์จะทำให้เสื่อมมนตร์คาถา คนในสมัยก่อนถือว่าการมีเวทมนตร์คาถาไว้
ป้องกันตนเองเป็นสิ่งสำคัญมาก หากมนตร์คาถาเสื่อมก็จะประสบปัญหาจะได้รับ
ความลำบาก เมื่อสอนเชื่อมโยงกับความเชื่อตื้นเขินนี้ ก็จงใจให้ประพจน์ปฏิบัติตาม

การปฏิบัติต่อพระสงฆ์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก สุนทรภู่สอนว่า
ถ้าพบพระควรไหว้ทำความเคารพ ถ้าไม่ไหว้จะทำให้เสื่อมถอยยศศักดิ์ การไหว้พระ
แสดงว่าผู้นั้นเป็นคนมีศาสนาไว้เป็นที่พึ่ง เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เป็นคนอ่อนโยน
มีเมตตากรุณา ใจบุญสุนทาน สุนทรภู่ได้กล่าวว่า

อนึ่งพบปะพระสงฆ์ทรงศีลา ไม่วันทาถอยถดทั้งยศทรัพย์

คนเราได้อาศัยธรรมชาติ แดดลมนฝน พระอาทิตย์ พระจันทร์ จึง
ไม่ควรบ่นเร้งคื่นเร้งวัน และควรจะกราบไหว้พระอาทิตย์พระจันทร์อยู่เสมอเป็นประจำ

อนึ่งอย่าว่าแดดแลลมฝน อย่ากังวลเร้งวันให้พลันดับ
เมื่อเข้าตรู่สุริยงจะลงลับ จงคำนับสุริยันพระจันทร์

ก่อนนอนบิдамารดามักจะสอนลูกให้ไหว้พระสวดมนต์ก่อนนอน
เมื่อไหว้พระแล้วก็ให้ไหว้ระลึกถึงคุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์ไปด้วย นับว่าเป็นมงคล
แก่ตนเอง ในเรื่องนี้สุนทรภู่ก็สอนไว้เช่นเดียวกันว่า

อนึ่งเล่าเข้าที่ศรีไสยาสน์ อย่าประมาทหมั่นคำนับลงกับหมอน
เป็นนิรันดร์สรรเสริญเจริญพร คุณบิดมารดาคุณอาจารย์

นอกจากสิ่งที่เป็นมงคลต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว สุนทรภู่ยังคำนึงถึง
ความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ซึ่งนับว่าทันสมัยทีเดียว เช่น ห้ามไม่ให้ไปลอดใต้
สะพาน ลอดร้านพักแฝง ไม้ค้ำเรือนชานต่างๆ เพราะอันตราย แต่สุนทรภู่กล่าวว่า
ถ้าทำเช่นนั้นจะเสื่อมเวทมนตร์คาถา ดังคำประพันธ์

อนึ่งผ้าทรงงนุ่งเหน็บข้างขวา กันเขี้ยวจระเข้ได้รัจฉาน
อนึ่งอย่าไปได้ช่องคลองตะพาน อย่าลอดร้านพักแฝงแรงราศี
ทั้งไม้ค้ำเรือนและเชือกคอก ใครลอดออกอัปลักษณ์เสียศักดิ์ศรี
ถึงฤทธิเดชเวทมนตร์ดลจะดี ตัวอัปรีภัยแปรกลับให้อัปรา

ในวันเกิดก็ควรที่จะทำบุญทำกุศล ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตตั้งคำประพันธ์

อนึ่งนั้นวันกำเนิดเกิดสวัสดิ์ อย่าฆ่าสัตว์เสียสง่าทั้งราศี
อายุน้อยทยอยเลื่อนทุกเดือนปี แล้วมักมีทุกข์โศกโรคโรคา

สวัสดิรักษาคำกลอนชี้ให้เห็นว่าคนไทยสมัยก่อนดำเนินชีวิตโดย
คำนึงถึงสิ่งที่เป็นมงคล สุภาษิตคำสอนต่างๆ จึงแสดงภูมิปัญญาอันแยบยลในการจงใจ
ให้ผู้คนประพฤติปฏิบัติตาม

โคลงโลกนิติ

๑ ตีนงูงไชร้หาก
นมไก่อ่สำคัญ
พวกโจรต่อโจรผัน
นักปราชญ์ครั้นเห็นผู้

เห็นกัน
ไก่อู้
เห็นเลห์ กันนา
ปราชญ์ไชร้ยินดี ฯ
(สำนวนเก่า)

๑ ตีนงูงไชร้หาก
นมไก่อ่สำคัญ
หมูโจรต่อโจรหัน
เชิงปราชญ์ฉลาดกล่าวผู้

เห็นกัน
ไก่อู้
เห็นเลห์ กันนา
ปราชญ์รู้เชิงกัน ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

ไวยาภาษา-ภาษิต

ตอนที่ ๑

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเสียงไพเราะน่าฟัง มีเสียงสูงต่ำ มีจังหวะที่ให้ทั้งความหมายและความรู้สึก นอกจากนั้นคนไทยยังเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน ชอบพูดจาให้มีเสียงสัมผัสคล้องจองกัน คำพังเพยสุภาษิตเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของภาษาไทยและความเป็นคนไทยได้เป็นอย่างดี ในการพูดหรือการสนทนากันตามปกติในชีวิตประจำวัน มักจะมีการสอดแทรกข้อคิด คำสอน หรือข้อเตือนใจลงไปด้วยเสมอ เช่น เมื่อเพื่อนคนหนึ่งมีความมุ่งมั่นปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้ เพื่อนอีกคนหนึ่งไม่เห็นด้วย ก็พยายามคัดค้าน แต่การคัดค้านนั้นคงไม่สำเร็จ เพราะอย่างไรเพื่อนคนนั้นก็ต้องทำได้ ห้ามไปก็มีแต่จะขัดใจกันไปเปล่าๆ บุคคลที่สามซึ่งเป็นเพื่อนอีกคนหนึ่งก็กล่าวเตือนสติขึ้นว่า “น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ” คือขณะที่น้ำเชี่ยวไหลแรง หากขวางเรือไว้ เรือจะต้องคว่ำลงอย่างแน่นอน จึงควรปล่อยให้เขาทำไปเสมือนกับปล่อยให้ไหลไปตามน้ำไม่ขวางลำไว้

คำพังเพยสุภาษิตที่ใช้อยู่ในภาษาไทยมีจำนวนมากมาย ผู้เขียนได้ไวยาภาษาของภาษิตต่างๆ ไว้เป็นคำกลอน จึงขอนำมาเสนอไว้ ณ โอกาสนี้

กงเกวียนกำเกวียน

ภาษิตรบทกงเกวียนกำเกวียน
ใครทำเวรเวรสนองตามเยี่ยงยุด
เป็นคนควรทำดีมีจิตสะอาด
ละความชั่วเครื่องเศร้าหมองเครื่องจองจำ

ย่อมหมุ่นเวียนไม่มีที่สิ้นสุด
ใครทำกรรมกรรมผดุนองกรรม
ย่อมผดุนาดเพราะความดีอุปถัมภ์
กุศลนำไปเป็นสุขพันทุกข์เอย

กงเกวียนกำเกวียน เป็นคำกล่าวที่ติดปากคนไทยอยู่ตลอดเวลา ทำให้เข้าใจว่าคนไทยเป็นคนเชื่อเรื่องกรรม เป็นคนที่สนใจในพระพุทธศาสนา โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าถ้าผู้ใดกระทำความดี ก็จะได้รับผลดีตอบแทน แต่ถ้าทำกรรมชั่ว ก็จะได้รับสิ่งที่ไม่ดีตอบแทนเช่นเดียวกัน

ตัวอย่างของเหตุการณ์ที่คนมักจะใช้กงเกวียนกำเกวียนมีอยู่มากมาย หลายประการ เช่น คนที่ชอบทำบาป ยิงนกตกปลา ล่าสัตว์ ชอบพราดลัทธิจากพ่อแม่ ของมัน เช่น ชอบพราดลูกค่าง ลูกชะนี จากพ่อแม่ของมัน เมื่อตนเองแต่งงานมีลูก รักลูกมากดังดวงใจ ก็มีคนมาพราดหรือลักพาลูกไป ทำให้ได้รับความเดือดร้อนแสนสาหัส เคร่าโคกเสียใจไม่มีวันสร้างชา

ตัวอย่างกฎแห่งกรรมที่เห็นได้ว่าเป็นเรื่องของกงเกวียนกำเกวียน ได้แก่ เรื่องที่เล่ากันมาว่า มีชายคนหนึ่งชอบรับประทานอาหารแปลกๆ ชอบหาของแปลกๆ มาแก้มือเหล้า ของโปรดของเขาได้แก่ ยำเต้า หรือยำหอยโข่ง ก่อนยำจะต้องนำเต้า หรือหอยโข่งสดๆ ยังเป็นๆ อยู่ไปเผาในกองไฟ เขาจะเฝ้าดูเต้าดิ้นรนในกองไฟอย่าง สบายอารมณ์ รอจนกว่าเต้าจะตายแล้วจึงนำเนื้อมายำ ถ้าเป็นต้ม เขาก็จะกินต้มเปรต ต้มน้ำแกงใส่เครื่องเรียบริบร้อย ประუნ้ำแกงให้ได้รสตามต้องการ เมื่อน้ำเดือดก็จะใส่ ปลาไหลเป็นๆ ลงไป เมื่อปลาไหลโดนน้ำเดือดก็จะพุ่งตัวขึ้นมาแล้วว่ายวนจนตาย ชายคนนั้นจะภูมิใจในผลงานของเขาเป็นอันมาก แล้วขอบคุณสูตรปรุงอาหารพิเศษ ให้ผู้คนฟังอยู่เป็นประจำ เมื่อคนฟังมีอาการที่แสดงให้เห็นว่าสมเพศเวทนา หรือกลัว เขาก็จะยิ่งพอใจมาก เวลาผ่านไปเป็นเวลานานหลายปี ชายคนนี้ก็ติดเหล้าจนถอนตัวไม่ขึ้น เขาเมาจนนอนหลับไป บุหรี่ที่เขาสูบยังไม่ดับตกลงบนที่นอน ไฟไหม้บ้าน เขาถูกเผา ดำเป็นตอตะโก เมื่อคนไปดูศพ ก็ร้องว่า “นี่แหละกงเกวียนกำเกวียน”

กฎแห่งกรรมที่แสดงให้เห็นตัวอย่างของกงเกวียนกำเกวียนอีกเรื่องหนึ่ง ก็คือ มีเด็กชาย ๒ คนเป็นเพื่อนกัน เด็กชายคนหนึ่งซุกซนมากชอบเล่นอะไรที่แปลกๆ และเป็นการทรมานสัตว์ เมื่อเพื่อนตกเตือนก็ไม่เชื่อ สิ่งที่เขาโปรดปรานมากที่สุดก็คือ จับอึ่งอ่างมาแล้วก็ใช้เข็มหมุดที่มีหัวเข็มเป็นสีต่างๆ เช่น สีแดง ชมพู เขียว เหลือง น้ำเงิน ปักลงบนตัวอึ่งอ่างโดยปักเข็มหมุดที่ละเอียด เล็ก อึ่งอ่างเจ็บปวดเลือดไหลก็กระโดดหนี เขาก็จับมาปักจนรอบตัว เลือดไหลซึม เมื่ออึ่งอ่างทนความเจ็บปวดไม่ไหวก็สิ้นใจตาย เมื่อตัวหนึ่งตายแล้ว เขาก็ไปจับตัวอื่นๆ มาทรมานเช่นนั้นอีก ใครห้ามก็ไม่เชื่อฟัง เวลาผ่านไป ๔-๕ ปี เขาได้ขึ้นเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา วันหนึ่งเขาเดินทาง กลับจากโรงเรียนเดินเรื่อย ๆ มาตามบาทวิถี ปรากฏว่าผ่านตึกที่กำลังก่อสร้าง ตึกถล่ม

ลงมาถึงเขา เหล็กเส้นปักลงบนตัวของเขาหลายแห่ง ได้รับบาดเจ็บสาหัส เขาร้อง
ครวญครางด้วยความเจ็บปวด เลือดไหลโชกกาย เมื่อทนความเจ็บปวดไม่ไหวก็สิ้นใจ
ตายก่อนที่จะมีผู้นำส่งโรงพยาบาล เพื่อนสนิทของเขามาดูศพก็อุทานว่า เหล็กที่ปัก
ตามร่างกายของเขาช่างเหมือนกับเข็มหมุดที่เด็กชายคนนั้นปักลงบนตัวของอิงอ่างไม่มี
ผิดเพี้ยน เป็นกงเกวียนกำเกวียนอย่างแท้จริง

กล้านักมักบิน

ภาชิตว่ากล้านักยอมมักบิน	ได้ยลยินภาชิตนี้กันถ้วนทั่ว
คนบางคนเก่งกาจไม่หวาดกลัว	เพียงคุยทั่วว่าเก่งกล้ากว่าใครใคร
อาจมีคนเก่งกว่ามาทำรบ	ถึงจุดจบชีวาพาดักชัย
จงอย่ากล้าเกินเหตุจักเกวียน	เดินสายกลางเข้าไว้จะสุขเอย

กล้านักมักบิน เป็นคำกล่าวที่เตือนใจคนไม่ให้กล้าจนเกินไปนัก เช่น
เด็กผู้หญิงหรือหญิงสาวไม่ควรจะไปไหนตามลำพังผู้เดียว โดยเฉพาะในสถานที่เปลี่ยว
หรือในเวลาค่ำมืด เมื่อมีคำเตือนเช่นนี้ หญิงสาวคนที่ได้รับการเตือนกลับไม่เชื่อตามนั้น
เธอเดินทางไปในที่เปลี่ยวโดยไม่เกรงกลัวสิ่งใด ในที่สุดเธอก็ถูกกระชากสร้อย และยัง
จะถูกขุดไปทำอนาจารอีกด้วย ดีว่ามีผู้มาช่วยไว้ทัน ไม่เช่นนั้นเธอจะต้องเสียใจไปจนตาย
เพราะกล้าจนเกินเหตุ

ตัวอย่างที่จะแสดงให้เห็นถึงคำกล่าวที่ว่า กล้านักมักบิน ได้แก่
ในการจัดทัศนาวรครั้งแรกหนึ่ง ชุมนุมอาสาสมัครได้นำสมาชิกไปเที่ยวหน้าตกลาริกา จังหวัด
นครนายก เนื่องจากสมาชิกของชุมนุมเป็นคนวัยหนุ่มสาว จึงพากันป็นขึ้นไปบนหน้าผาสูง
มีข้อเขียนติดไว้เตือนให้ระวังหินลื่น และห้ามไม่ให้ออกไปริมหน้าผา แต่กล้าก็ไม่สนใจ
คำเตือนเหล่านั้น รวมทั้งคำเตือนของเพื่อนๆ กล้าต้องการแสดงความกล้าให้เห็น
ว่าเขากล้าสมชื่อจึงไต่ออกไปที่หน้าผา หินลื่น เขาจึงตกลงจากหน้าผา ศีรษะแตก และ
ขาหัก แขนหัก โชคดีที่ไม่ถึงแก่ชีวิต ตัวอย่างนี้ทำให้เห็นและเข้าใจคำกล่าวที่ว่ากล้านัก
มักบินได้อย่างเห็นได้ชัด

ก่อนแล้วต้องสาน

ภาชิตว่าก่อไว้ให้รับสาน	จะทำงานอย่างไรให้เสร็จสรรพ
อย่าเที่ยวทิ้งวางไว้ให้ย่อยยับ	เขาไม่นับว่าคนดีมีปัญญา
เป็นคนคิดสร้างสรรค์นั้นดีนัก	ถือเป็นหลักสำคัญแท้แก่นักหนา
แต่ต้องทำให้เสร็จทันเวลา	ภาชิตว่าวอนไว้เตือนใจเอย

ก่อนแล้วต้องसान นี่เป็นภาษิตที่กล่าวเตือนใจผู้คนที่เกี่ยวกับเรื่องการทำงาน ทำอะไรทำให้เสร็จ ไม่ควรทิ้งไว้ ลุนทรภูได้กล่าวไว้ใน *สุภาษิตสอนสตรี* ว่า

ถ้ามันทำได้ให้ตลอด อย่าทิ้งทอดทิ้งไปไม่เห็นผล
เขมันซะมั่งรักงานการของตน อย่าชุกชนคนเพื่อนโพล่เชื่อนแซ

ผู้หญิงกับการทำงานการบ้านการเรียนนั้น เป็นเรื่องสำคัญที่สุด จึงพยายามที่จะสอนผู้หญิงให้ทำงานให้เสร็จไม่ควรทำค้าง ๆ ไว้ เพราะจะถูกติฉินนินทาได้

สำหรับเรื่องก่อนแล้วต้องसानนี้ มิได้มุ่งสอนแต่ผู้หญิงเท่านั้น แต่สอนทุกๆ คน แม้แต่เรื่องการเมือง บางครั้งรัฐบาลหนึ่งได้เริ่มทำโครงการมีประโยชน์ต่อบ้านเมืองและประชาชนมาก แต่พอเปลี่ยนรัฐบาลก็ไม่สานต่อปล่อยให้โครงการนั้นค้างอยู่นับเป็นผลเสียต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก

กำแพงมีหู ประตุมีช่อง

ภาษิตว่ากำแพงนั้นมีหู	ส่วนประตุมีช่องต้องศึกษา
เป็นคำสอนในด้านการพูดจา	ต้องระวังหนักหนาเรื่องพาที
มีความลับคืบใจไขความออก	คนภายนอกอาจล่วงรู้ได้เร็วรี
ภาษิตเตือนใจไว้ในทางดี	กำแพงมีหูฟังดังกล่าวเคย

เป็นการสอนเกี่ยวกับการพูด โดยเฉพาะการพูดเรื่องความลับ หรือเนื้อหาของการพูดที่ต้องมีการพาดพิงไปถึงผู้อื่น เพราะหากมีคนได้ยินและนำไปพูดต่อสารอาจเปลี่ยนแปลงไปก่อให้เกิดความเสียหายได้ อาจเกิดการผิดใจกันทำให้โกรธกัน การพูดจาจึงควรระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง

เกลียดตัวกินไข่ เกลียดปลาไหลกินน้ำแกง

ภาษิตว่าเกลียดตัวแต่กินไข่	เกลียดปลาไหลกินน้ำแกงไม่แล้งว่า
เกลียดตัวเขาแต่ประโยชน์นับนานา	อยากได้มาเป็นของตนคนอะไร
ถ้าเกลียดเขาก็อย่าเอาผลประโยชน์	ดูชั่วโฉดยิ่งแท้แน่ใจ
ของของเขาเขาก็รักตั้งดวงใจ	อย่ามักได้โลภกาน้ำชั่งเคย

ภาษิตดังกล่าวมิได้เพื่อกเตือนใจไม่ให้คนมักง่าย มักได้ หรือเห็นแก่ได้ บางครั้งเราไม่ชอบคนใดคนหนึ่งเมื่อไม่ชอบก็ควรอยู่ห่างๆ ไม่ต้องไปเกี่ยวข้อง แต่ด้วยคนโลภมักจะอยากได้แต่ของของผู้อื่น กลับไปสนใจของของเขา จึงมีคำกล่าวทำนองเยาะเย้ยถากถางการกระทำนั้นว่า เกลียดตัวกินไข่ เกลียดปลาไหลกินน้ำแกง ดันต่อ

ของคำกล่าวนี้น่าจะมีจริง เช่น ไม่ชอบเปิดหรือไถ่ว่าเป็นสัตว์สกปรก ชอบคุ้ยเขี่ยอาหารตามพื้นดิน กินแมลง แม้กระทั่งไล่เดือน แต่ก็กินไข่ไก่หรือไข่เป็ดนั้น ปลาไหลก็เช่นเดียวกัน เป็นสัตว์สกปรกกินของเปียกของเน่า แม้กระทั่งซากศพ แต่พอแกงแล้วก็กินน้ำแกงได้

เกี่ยวแฝกมุงป่า

ภาชิตว่าเกี่ยวแฝกไปมุงป่า	จะเหมือนมุงหลังคาที่ไหน
ด้วยป่านั่นกว้างขวางและห่างไกล	มุงอย่างไรก็ไม่เสร็จสมอรา
จะทำงานสิ่งใดจึงได้คิด	ควรทำกิจที่ทำได้ไม่หนักหนา
ทำตามความสามารถตามปัญญา	งานเสร็จสมปรารถนานะเจ้าเอ๋ย

คำกล่าวนี้น่าเป็นคำเตือนเกี่ยวกับเรื่องการทำงานควรวางแผนให้ดี ดูกำลังความสามารถ กำลังเงิน กำลังคน ถ้าทำงานใหญ่จนเกินไปก็จะได้ผล
ใน *สุภาษิตสอนสตรี* ของสุนทรภู่ ก็กล่าวถึงเรื่องการเกี่ยวแฝกมุงป่าไว้เหมือนกันว่า

อย่าอวดดีมีทรัพย์เที่ยวจับแจก	ทำเกี่ยวแฝกมุงป่าพาฉิบหาย
ใครจะช่วยตัวเราก็เปล่าดาย	อย่ามั่งง่ายเงินทองของสำคัญ
เห็นผู้ดีมีทรัพย์ประดับแต่ง	อย่าทำแข่งวาสนากระยาหัน
ของตัวน้อยก็จะต้องไปทุกวัน	เหมือนดัดบันตันทุนสูญกำไร
จงนุ่งเจียมห่มเจียมเสียมหมิง	อย่ากระหยิ่มยศถาอัชฌาสัย
อย่านุ่งลายกรายกรุยทำจุยไป	ตัวมิใช่ชาววังไม่บังควร

สุภาษิตคำพังเพยที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน เพื่อแนะนำ ตีตติงการปฏิบัติตน ยังมีอีกหลายสำนวนผู้เขียนจะไขภาษา-ภาษิตในตอนที่ ๒ ต่อไป

โคลงโลกนิติ

๑ กบน้อยไปเห็นน้ำ
อวดบ่อดนอาศัย
รูน้อยท่านทรงไตร
ชรอิ่งอวดเองค้ำ

สมุทรไทย
เพียบน้ำ
ยังไป เห็นแฮ
แข่งรู้เหลือตัว ฯ
(สำนวนเก่า)

๑ สดับธรรมน้อยหนึ่งอ้าง
หมายมาดปรีชาแรง
แจกกับกับบ่แฝง
นิกน่านน้ำใหม่โอ้

อวดแถลง
รับได้
เมินสมุทร ไฉนแฮ
อวดลั่นเหลือแสน ฯ
(สำนวนเก่า)

๑ รูน้อยว่ามากรู้
กลกบเกิดอยู่ใน
ไปเห็นชลไศล
ชมว่าน้ำบ่อน้อย

เริงใจ
สระจ้อย
กลางสมุทร
มากล้าลึกเหลือ ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

ไวยาภาษา-ภาษิต

ตอนที่ ๒

คนไทยเป็นคนที่มึจิตใจอ่อนโยนละมุนละไม สนใจในสุนทรียภาพของศิลปะต่างๆ รวมทั้งความงามของภาษาด้วย และเนื่องจากคนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน การพูดจามักจะมีข้อความที่คล้องจอง มีการทอดรับสัมผัสกันทำให้เกิดเสียงไพเราะ แม้จะติเตียน ดักเตือน ติติงกัน ก็จะเป็นข้อความที่คล้องจองกันตามที่ปรากฏในคำพังเพยสุภาษิตของไทยเรา

ในไวยาภาษา-ภาษิต ตอนที่ ๑ ได้กล่าวถึงคำพังเพยสุภาษิตไว้บ้างพอสมควร ในโอกาสนี้จะได้เสนอไวยาภาษา-ภาษิตที่น่าสนใจ และใช้กันอยู่เสมอไว้ ณ ที่นี้อีก

ใกล้เกลือกินด่าง

ภาษิตว่าใกล้เกลือกินกลับกินด่าง
กลับเที่ยวเสาะแสวงไปที่ไกลตา
เกิดเป็นคนควรมีความรอบคอบ
รู้สังเกตรู้คิดจิตจำนง

มีของดีอยู่ข้างข้างไม่รู้ค่า
ยากจะหาดีได้ตั้งใจ
รู้ระบอบระเบียบงามตามประสงค์
แน่นอนคงได้ของดีมีค่าเอย

ตัวอย่างเกี่ยวกับ ใกล้เกลือกินด่าง มีอยู่มากมาย เช่น ในครอบครัวหนึ่ง มีลูกสาว ๒ คน ลูกชาย ๒ คน แม่เป็นกุลสตรี การบ้านการเรือนเก่ง ทำอาหารรสดี แกะสลักผักผลไม้ได้สวยงาม ทำขนมไทยๆ ได้อร่อย ตัดเย็บเสื้อผ้าได้เอง สวย ประณีต และทันสมัย แต่ลูกสาว ๒ คนกลับไม่สนใจเรื่องการบ้านการเรือนเลย กลับไปสนใจด้านกีฬาและเรื่องนอกบ้าน เมื่อแต่งงานมีครอบครัวไปก็ทำกับข้าวไม่เป็น ต้องอาศัยแม่ครัว ซึ่งก็ทำกับข้าวไม่ใคร่เป็นเช่นกัน เธอจึงรู้สึกเสียดายที่ไม่ได้สนใจถ่ายทอดความรู้จากคุณแม่ และมาบ่นเสียใจในภายหลัง

อีกกรณีหนึ่งก็คือ สมทรงเป็นนิสิตในมหาวิทยาลัยมีชื่อแห่งหนึ่ง เธอเลือกเรียนวิชาเอกภาษาไทย ซึ่งมีเรื่องวรรณกรรมพื้นบ้านอยู่ด้วย แต่เธอก็ทำคะแนนได้ไม่ดี เพราะร้องรำทำเพลงในการทำกิจกรรมไม่ได้ อันที่จริงเธอเกิดที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นแหล่งเพลงพื้นบ้านของภาคกลาง เธอจำได้ว่าเมื่อก่อนเด็กๆ เธอได้ฟังเพลงพื้นบ้านต่างๆ มากมาย เวลามีการฉลองในงานเทศกาลต่างๆ แต่เธอไม่สนใจที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านเหล่านั้น เธอจึงมีความเสียดายมากและมักจะบ่นอยู่เสมอว่า ไกล่เกลือกินต่าง

เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน

ภาษิตว่าเก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน
ทีละน้อยค่อยเห็นเป็นตัวตน
คนขยันหมั่นทำงานสะสมไว้
เหมือนน้ำซึมบ่อทรายได้ธารา

เก็บสะสมไว้นานย่อมได้ผล
ยามได้ผลเปรมปรีดิ์อุมุรา
เนิ่นนานไปรายได้ดีหนักหนา
ควรรู้ค่าการเก็บออมถนอมเอ๋ย

เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน เป็นข้อความที่ติดปากคนไทยอยู่ตลอดมา เป็นคติเตือนใจให้คนขยันหมั่นทำมาหากิน เก็บหอมรอมริบไว้ทีละเล็กละน้อย เพื่อจะได้มีกินมีใช้ไม่ต้องลำบากในภายหลัง

ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าเก็บเบี้ยใต้ถุนร้านนั้นเป็นอย่างไร ได้แก่ กล้ากับกลอยเป็นสามีภรรยากัน เขาเป็นเกษตรกรทำสวนผลไม้ ปลูกมะม่วง มะปราง ส้ม ชมพู ลำไย ผลไม้เหล่านี้โดยเฉพาะ ลำไย มะม่วง มะปรางจะออกดอกออกผลปีละครั้งเดียว แต่เนื่องจากกล้าและกลอยเป็นคนขยันทำงานตลอดเวลา ไม่รอเก็บเกี่ยวผลปีละหนึ่งครั้งเท่านั้น ระหว่างต้นลำไยเขาจึงปลูกกล้วยหอมทอง ระหว่างต้นกล้วยหอมทองก็ปลูกพริกพันธุ์เม็ดดก ในท้องร่องก็ปลูกผักบุ้ง ผักกระเฉด ริมท้องร่องก็ปลูกข้าว ตะไคร้ โหระพา กะเพรา เขาจึงมีผักขายตลอดทั้งปี ในท้องร่องก็เลี้ยงปลา เช่น ปลานิล เป็นต้น กล้ากับกลอยจึงมีรายได้ตลอดเวลา แม้จะเป็นครั้งละเล็กละน้อยๆ น้อยๆ แต่เมื่อนานวันเข้า กล้ากับกลอยก็กลายเป็นเกษตรกรที่มีอันจะกินผู้หนึ่ง

แกว่งเท้าหาเสี้ยน

ภาษิตว่าแกว่งเท้าหาเสี้ยน
แกว่งเท้าเล่นเสี้ยนตำเท้าอุรา
อยู่ดีดีก็จะมีแต่ความทุกข์
ทุกข์เหมือนเสี้ยนทำให้ชำระกำใจ

แม้พื้นเสี้ยนเสี้ยนยังมีอยู่หนักหนา
เปรียบดังวรนหาเรื่องยุ่งใจ
เที่ยวชนทุกหาเรื่องร้อนมาจนได้
อยากห่างไกลทุกข์ทำกรรมดีเอ๋ย

ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า แกว่งเท้าหาเสี้ยน ได้แก่ สามีภรรยาคนหนึ่ง ขยันขันแข็งทำมาหากินจนนับว่าเป็นผู้มีฐานะดี อยู่มาวันหนึ่งมีเพื่อนมาชวนให้ลงทุน ทางธุรกิจขายเครื่องไฟฟ้าซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ แต่ของเหล่านั้นเป็นของหนีภาษี มาจากทางใต้ เพื่อนบอกว่าถ้าทำธุรกิจกับเขาแล้วจะร่ำรวยขึ้นโดยรวดเร็ว สองสามีภรรยาก็กู้เพื่อนผู้นั้น มกเงินให้เขาไป ๓ ล้านบาท ในเดือนแรกเพื่อนก็นำผลประโยชน์ที่ได้มากให้เป็นจำนวนสองแสนบาท จึงเห็นว่าเป็นการลงทุนที่ดี จึงเพิ่มเงินลงทุนไปให้อีก ๒ ล้านบาท รวมเป็น ๕ ล้านบาท ปรากฏว่าของหนีภาษีเหล่านั้นถูกจับได้ เพื่อนก็ถูกดำเนินคดี และถูกจำคุก โชคดีที่สามีภรรยาไม่พลอยติดร่างแหไปด้วย จึงเห็นได้ชัดว่าสองสามีภรรยาคนนี้แกว่งเท้าหาเสี้ยนอย่างเห็นได้ชัด เพราะถ้าไม่หลงเชื่อเพื่อน ไม่เกิดความโลภคิดทำธุรกิจในทางที่ผิดกฎหมาย ก็คงจะไม่สูญเสียเงินห้าล้านบาทไป

ข่มเขาโคขืนให้กินหญ้า

ภักษิตว่าข่มเขาเจ้าโคขืน
บังคับใจผู้กันฝันสุรา
นักประสาธิปไทยต้องใจกว้าง
ให้ลูกคิดลูกทำไม่กลัวเกรง

ชอบทำฝันข่มโคให้กินหญ้า
ให้ทำตามตนว่าน่าละอาย
รักลูกให้ถูกทางตามมุ่งหมาย
ขอทำนายลูกนี้ดีเองเออ

ข่มเขาโคขืนให้กินหญ้า นี่มักจะใช้ในกรณีบังคับใจคนให้ทำในสิ่งที่ผู้บังคับปรารถนา เช่น ลูกอยากเรียนทางศิลปะหรือดนตรี เพราะใจรักและชอบในทางนี้มาก แต่พ่อต้องการให้เป็นแพทย์ตามที่พ่อต้องการ ลูกเรียนเก่งก็สอบเข้าแพทย์ได้ ต้องเรียนแพทย์ต่อไปด้วยความขมขื่น

ข่มเขาโคขืนให้กินหญ้านี้มักจะนิยมใช้ในกรณีที่พ่อแม่บังคับให้ลูกสาวแต่งงานกับคนที่ตนชอบ โดยที่ลูกสาวไม่ได้รักไม่ได้ชอบผู้ชายคนนั้นเลย ทำให้ชีวิตการแต่งงานต้องคับแค้นโดยการหย่าร้างในที่สุด

ขายผ้าเอาหน้ารอด

ภักษิตว่าขายผ้าเอาหน้ารอด
ถึงข้าวของเงินทองมีรายเรียง
เกิดเป็นคนควรจะไม่เข็ด
จงรอคอยบ่จะจากบักการของตน

ยอมขายทอดเพื่อรักษาซึ่งชื่อเสียง
ขายเพื่อเพียงรักษาน้ำตาตน
เราลิขิตได้เองไม่ขัดสน
แล้วจะพินัยน่ะนะเพื่อนเออ

ตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่อง การขายผ้าเอาหน้ารอด มีอยู่มากมาย ครอบครัวหนึ่งมีฐานะไม่ใคร่ดีนัก แต่ก็ยังดีที่มีที่มีย่าน พ่อกับแม่รักลูกทุกๆ คนมาก แต่ปรากฏว่าลูกสาวคนโตเกิดพลาดท่าเสียทีคู่รัก เกิดท้องขึ้น พ่อกับแม่ก็ขอร้องให้ชายผู้นั้นทำพิธีแต่งงานตามประเพณี แต่ชายผู้นั้นเป็นคนยากจน ขัดสนเรื่องเงินทอง และไม่อาจหาเงินมาจัดการแต่งงานได้ พ่อแม่เป็นคนที่เคร่งครัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีมาก กอปรกับกลัวอับอายขายหน้าชาวบ้าน จึงเอาจานและที่ดินไปจำหน่ายเพื่อนำเงินมาจัดการแต่งงาน ชาวบ้านก็ชื่นชมโสมนัส ยกย่องชมเชยว่าลูกสาวได้สามีดี ร่ำรวย จึงจัดงานแต่งงานอย่างใหญ่โต สิ้นเปลืองเงินทองไปเป็นจำนวนมาก แต่ความจริงแล้วพ่อแม่ฝ่ายหญิงเป็นคนจัดการเรื่องราวทั้งหมด เป็นการขายผ้าเอาหน้ารอดอย่างแท้จริง

ซิงกีร์รา ซำกั๊แรง

ภาชิตว่าซิงกีร์ราซำกั๊แรง	ต่างฝ่ายแข็งเข้าหากันไม่ราข้อ
อารมณ์ร้อนต่างฝ่ายต่างด่าทอ	ไม่รารอลดละให้แก่กัน
จะอยู่ในสังคมให้ลมเกียรติ	การหยามเหยียดควรละเว้นเน้นสร้างสรรค์
โลกจะมีสันติสุขทุกคืนวัน	ถ้าผู้คนโลกร้อนรุ่มกลุ่มใจเคย

เราจะได้ยินคำว่า ซิงกีร์รา ซำกั๊แรง ในการสนทนาในชีวิตประจำวัน อยู่เสมอ ตัวอย่างเช่น แดงกับด้อย แต่เดิมเธอทั้งสองเป็นเพื่อนรักกัน ไปไหนก็ไปด้วยกัน ทำอะไรก็ทำด้วยกัน แต่ต่อมาเกิดขัดใจกันอย่างรุนแรง จึงโกรธกันชนิดที่ไม่พูด ไม่มองหน้ากัน วันหนึ่งแดงเดินสวนกับด้อย ก็พูดจากระทบกระทั่ง ด้อยไม่ยอมพูดจาโต้ตอบกระทบกระทั่งตอบ เลยเกิดทะเลาะวิวาทกันเสียงดังลั่นไปหมด คนที่ได้ยินได้เห็นการทะเลาะกันอย่างรุนแรง ก็วิจารณ์ว่า ซิงกีร์รา ซำกั๊แรง

ซีซำงจับตักแตน

ภาชิตว่าซีซำงจับตักแตน	มันสุดแสนน่าขันเป็นหนักหนา
งานเล็กน้อยแต่ลงทุนเหลือคณา	ท่านจึงว่าวอนไว้เตือนใจคน
จะทำการสิ่งใดให้รอบคอบ	รู้ประกอบการดีจะมีผล
งานเล็กน้อยลงทุนน้อยค่อยคอดทน	จะเป็นผลดีแน่แท้จริงเคย

สุภาสิตนี้เราก็จะได้ยินกันเป็นประจำ เพราะนิสัยของคนไทยส่วนหนึ่งชอบทำอะไรใหญ่โต โดยไม่คำนึงถึงฐานะของตนเองและผลที่เกิดขึ้น สมกับคำเปรียบตักแตนตัวเล็กนิดเดียวแต่เวลาจะไปจับกลับชี้ข้างตัวโตไปจับ เป็นการวิจารณ์เชิงเปรียบเปรยว่าทำอะไรโดยไม่คิดให้รอบคอบ

ภาษิตที่นำเสนอในตอนนี้อธิบายให้เห็นลักษณะนิสัยของคนไทยทั้งที่นำสรรเสริญและที่ควรแก้ไข ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจนเพื่อเป็นแนวความคิดให้นำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

โคลงโลกนิติ

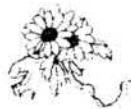
๑ แผลงเห็นผลมิ่งไม้ เตื่อแดง
ภายนอกฉาดชูแสง ชาตจิ้ม
ภายในครีเหมือนแมลง วันบ่อน ไล่่นา
ดุจพาลภายนอกพริ้ม คดค้อมดวงใจ ฯ
(ล้านวนเก่า)

๒ ผลเตื่อดกตาขค้อม สาขา
ภายนอกแดงดุจทา ชาตป้าย
ภายในหนอนบ่อนปรา กฏโส ไครกแฮ
เนกจิตพาลเร้นร้าย นอกพริ้งเพรางาม ฯ
(ล้านวนเก่า)

๓ ผลเตื่อเมื่อสุกไซ้ มีพรรณ
ภายนอกแดงดูฉฉิน ชาตป้าย
ภายในย้อมแมลงวัน หนอนบ่อน
ดุจดั่งคนใจร้าย นอกนั้นดูงาม ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

ไวยาภาษา - ภาษิต

ตอนที่ ๓

ซ้ำซ้ำได้พำเล้งงาม

ภาษิตว่าซ้ำซ้ำได้พำรงงาม	อาจได้สองสามเล่มเต็มมือจับ
ถ้ารีบด่วนทำนาก็ยากย่อยยับ	ค่อยประดับประดาไปจะได้ดี
จะทำการสิ่งใดให้รอบคอบ	รู้ระบอบรู้กระบวนให้ถ้วนถี่
ซ้ำซ้ำเวลาคิดมากมวมลมี	ได้ของดีต้องซ้ำน้อยค่อยทำเอ๋ย

ซ้ำซ้ำได้พำเล้งงาม นี่เป็นคำพูด เป็นสุภาษิตที่ติดปากคนไทยอยู่โดยทั่วๆ ไป เป็นการให้กำลังใจคนทำงาน โดยเฉพาะงานที่ยาก และต้องใช้เวลา อาจเป็นงานศิลปะ เช่น งานปั้น งานวาด งานจักสานต่างๆ งานประดิษฐ์ดอกไม้สด ดอกไม้แห้ง เพราะงานเหล่านี้ต้องการการประติดประต่อย ทำให้ประณีตงดงาม การพูดเตือนใจให้กำลังใจจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะทำให้ศิลปินตั้งใจทำงานโดยไม่คำนึงถึงเวลา งานที่ออกมาจะเป็นงานที่มีคุณภาพ

เด็กๆ ก็เช่นเดียวกัน เมื่อผู้ใหญ่ใช้ทำงานบ้านต่างๆ เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างชาม เด็กๆ มักจะรีบทำลวกๆ พื้นบ้านและถ้วยชามก็ไม่สะอาดเท่าที่ควร เพราะเด็กอยากทำให้เสร็จๆ ไปจะได้ไปเล่น ผู้ใหญ่จึงเตือนว่า ถ้าทำอะไรซ้ำๆ จะได้พำเล้งงาม

อันที่จริงสุภาษิตนี้ก็มีความเป็นมา คือมาจากการตีมีด จะต้องใช้เหล็กไปเผาไฟแล้วค่อยๆ ตีให้ได้รูปมีดตามที่ต้องการ การตีเหล็กก็ต้องเผาไฟไปและตีไป อาจใช้แรงตีเบาไปหนักไปไม่ได้มีดตามรูปแบบที่ต้องการ ก็ต้องใช้เวลาพอสมควรการทำงานอยู่หน้าเตาเผาเหล็กก็ร้อน จึงมีคำเตือนว่าไม่ต้องเร่งรีบค่อยๆ ตีไปแล้วจะได้มีดเล่มงามเอง

ข้างตายทั้งตัว เอาใบบัวมาปิด

ภาสิตว่าข้างพลายตายทั้งตัว	เอาใบบัวปิดไว้หาปิดไม่
อันความชั่วก่อกรรมทำเข็ญไว้	ย่อมประจักษ์ออกให้คนล่วงรู้
จะปิดบังอย่างไรไม่สำเร็จ	ความจริงเท็จเผยออกน่านอดสู
ภาสิตมิให้เห็นไว้เป็นครู	ฉะนั้นสู้ทำดีไว้ใจสุขเอย

เกิดมาเป็นมนุษย์ย่อมมีทั้งการทำความดีและความผิดคละเคล้ากันไป จึงมีคำสอนที่จะพยายามให้มนุษย์หลีกเลี่ยงจากการทำชั่ว เพราะการทำชั่วนั้นแม้จะพยายามปิดบังสักเท่าใดก็ตาม ความชั่วก็จะต้องเปิดเผยออกให้ผู้อื่นได้รับรู้ รับประทานจะปิดบังเท่าใดก็ไม่สำเร็จ โดยเปรียบไว้ว่า เมื่อข้างตายทั้งตัวก็พยายามหาทางปิดบัง ด้วยการนำใบบัวมาปิดไว้ แน่นอนย่อมปิดไม่มิด ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นหรือเข้าใจ สุภาสิตนี้ชัดเจนมีมากด้วยกัน

เมื่อผู้เขียนเป็นนักเรียนอยู่ในระดับมัธยม ปรากฏว่าในชั้นเรียนของเรา มีของหายบ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นกระเป๋าใส่เงิน ปากกา ดินสอ ไม้บรรทัด ของเล่น กระจุกกระจิก ทำให้เกิดความไม่สงบสุขขึ้นในชั้นเรียน เพราะต่างคนก็ต่างมองหาหวังไมย นักเรียนเกือบทั้งห้องต่างถูกสงสัยว่าเป็นผู้ขโมยของเหล่านั้นไป ยกเว้นนักเรียน ๔-๕ คนที่พ่อแม่เป็นทหารและเป็นผู้รักกิจจรรยา จึงเกิดความไม่สบายใจขึ้นโดยทั่วไป ผู้เขียนซึ่งเป็นนักกีฬา เพื่อนยกย่องว่าเป็นผู้กล้าหาญประจำห้อง เช่น เวลามีการปลูกฝี ฉีดยาป้องกันโรค ผู้เขียนจะถูกดันให้ไปรับการฉีดก่อน ความจริงผู้เขียนก็กลัวเหมือนกัน แต่เมื่อเพื่อน ๆ อุปลักษณ์ให้เป็นคนเก่ง ก็เลยทำใจกล้า จนเคย ๆ ไปเองคือไม่กลัว แล้วก็ไม่เจ็บด้วย

เรื่องนี้ก็เช่นเดียวกัน เพื่อน ๆ ขอให้ผู้เขียนไปพบครูประจำชั้น เพื่อขอคำปรึกษา เพราะคนส่วนใหญ่ถูกสงสัยกันไปหมดทั้ง ๆ ที่ของตนเองก็หายด้วย ครูประจำชั้นเป็นผู้ที่มีความเข้าใจและมีเมตตาธรรมสูง ผู้เขียนจำได้ดีว่า “ไม่ต้องตกใจ ถ้าเราไม่ได้ทำอะไรผิด ครูจะพยายามช่วย” และสิ่งที่ประทับใจผู้เขียนมากก็คือ ท่านกล่าวว่า “คนจนนะเจียมตัว แล้วก็มีเกียรติเหมือนคนอื่นเหมือนกัน ครูก็เคยเป็นลูกคนจนมาก่อน แต่ครูซื่อสัตย์สุจริต แล้วก็ขยันหมั่นเพียรจึงเรียนสำเร็จมาเป็นครูของพวกเธอ” อันที่จริงครูก็สังเกตและทราบระแคะระคายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเหมือนกัน จนวันหนึ่งเพื่อนคนหนึ่งซึ่งหน้าตาดีและเป็นลูกนายทหารเรือ ป่วยไม่มาโรงเรียน เพื่อนคนนี้ชอบอวดคุยถึงฐานะของตน อวดอ้างความร่ำรวยทางบ้านอยู่เสมอ ครู

ประจำชั้นขอเปิดโต๊ะตรวจค้นข้าวของของนักเรียนทุกคน นักเรียนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เมื่อมาถึงโต๊ะของเพื่อนคนนี้ เธอใส่กุญแจเสียบแน่นหนาเปิดดูไม่ได้ ครูจึงขอให้ภารโรงมางัดสายกุญแจ เมื่อเปิดโต๊ะนักเรียนดู ปรากฏว่ามีข้าวของที่ขโมยมาเก็บอยู่ในโต๊ะมากมาย สมดังคำภีษิตที่ว่า *ช้างตายทั้งตัว เอาใบบัวมาปิด* ความผิดที่ทำไว้ แม้จะดูเป็นสิ่งเล็กน้อยในบางกรณี แต่เป็นความผิดซึ่งจะปิดไว้ได้ไม่นาน ความจริงก็ต้องเผยออก

ท่านครวญที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ คนบางคนดูเป็นคนมีเกียรติฐานะก็ร่ำรวยเป็นที่ยอมรับในสังคม บางคนเป็นถึงนายธนาคาร หรือประธานของบริษัท แต่เบียดบังคตโกงยักยอกเงินของธนาคารหรือบริษัท การทำชั่วอาจดำเนินไปได้ระยะหนึ่ง แต่ไม่นานก็ถูกเปิดเผยขึ้นจนถึงขั้นถูกดำเนินคดี และเป็นข่าวอื้อฉาวทำให้เกิดความอับอายขายหน้าขึ้น

ข้าพเจ้าเคยกรรมร้ายแรงบางข่าว มีผู้ร้ายฆ่าคนตายแล้วนำศพไปถ่วงน้ำบ้าง ผังไว้บ้าง โดยเฉพาะในต่างประเทศ ฆาตกรฆ่าคนนับเป็นสิบ ๆ คน ใช้เวลาสิบกว่าปี ฆ่าแล้วก็ผังศพและโยกปูนไว้ในพื้นบ้านของตนเอง วันหนึ่งเรื่องจริงก็เปิดเผยออกมา ถูกจับดำเนินคดีและถูกพิพากษาประหารชีวิต เป็นต้น

ชิงสุกก่อนห่าม

ภีษิตว่าชิงสุกไปก่อนห่าม	ทำสามผลามรีบร้อนไม่เข้าท่า
รีบแต่งงานก่อนวันและเวลา	เป็นผลเสียมากกว่าได้ผลดี
เมื่ออายุยังน้อยค่อยศึกษา	ไปในภายภาคหน้าจักสุขศรี
รีบรัดเรียนมักไม่ดี	พ่อแม่มีปรึกษาหารือเคย

ภีษิตที่ว่า *ชิงสุกก่อนห่าม* คงมีความเป็นมาจากการสังเกตกล้วยเวลากล้วยแก่จัดก็จะห่ามคือแก่เต็มที่เริ่มสุก แล้วจึงสุก ถ้าเกิดอาการผิดปกติ คือต้นกล้วยตาย เช่น โคนน้ำท่วมหรือแมลงกิน กล้วยก็จะสุกก่อนที่จะแก่ ก่อนที่จะห่ามกล้วยจะสุกเหมือนกันแต่สีไม่หวาน กระบวนการนี้เองจึงนำมาเป็นภีษิต *ชิงสุกก่อนห่าม*

เรื่องชิงสุกก่อนห่ามนี้ เป็นเรื่องที่มีมักจะทำให้พูดเตือนเยาวชนทั้งหญิงชาย โดยเฉพาะเรื่องการมีคู่รักการมีคู่ครอง ควรศึกษาหาความรู้เรียนให้สำเร็จหางานทำได้ก่อน แล้วจึงคิดมีคู่ครอง

ใน สุภาสิตสอนสตรี สุนทรภู่ได้เตือนให้รู้จักยับยั้งชั่งใจในเรื่องความรัก
ไว้ว่า

อันที่จริงหญิงชายย่อมหมายรัก	มิใช่จักตัดทางที่สร้างสม
แม้จักรักรักไว้ในอารมณ์	อย่าชักขมนอกหน้าเป็นราคะ
ดังพฤชาต้องวายยุพดีบอก	เขยื่อนโยกก็แต่กิ่งไม้ทิ้งที่
จงยับยั้งชั่งใจเสียให้ดี	เหมือนจามรีรู้จักรักษากาย

ซื้อควายหน้านา ซื้อผ้าหน้าตรุษ

ภาสิตว่าซื้อควายในหน้านา	จะให้เบาราคาหาได้ไม่
ซื้อผ้าหน้าตรุษแพงเหลือใจ	ทำอะไรไม่เหมาะกับเวลา
ทำงานดีย่อมต้องมีแผนรองรับ	จึงจะนับว่าเก่งแท้แน้นักหนา
ซื้อสำรองของไว้ก่อนเวลา	รอบคอบพาให้ประหยัดได้ดีเอย

คำสอนนี้เป็นเครื่องเตือนใจให้คนมีความรอบคอบ รู้จักวางแผน ไม่ทำ
อะไรฝืนลืมนาม พอให้ทันเวลา หรือเป็นแบบตำข้าวสารกรอกหม้อไปวันหนึ่งๆ เพราะ
การซื้อควายหน้านานั้นแพงมาก เพราะคนขายเขารู้ว่า คนซื้อมีความจำเป็น จึงโก่งราคา
การซื้อผ้าหน้าตรุษก็เช่นเดียวกัน ใครๆ ก็พากันไปซื้อของจึงแพง

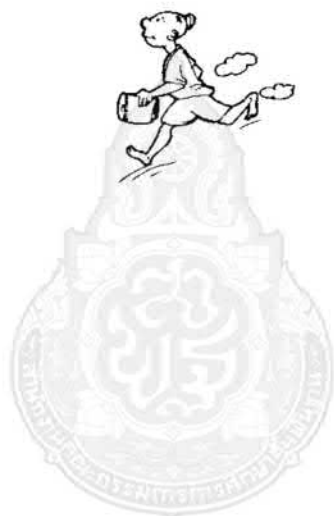
น้ำขึ้นให้รีบตัก

ภาสิตว่าน้ำขึ้นให้รีบตัก	ถ้าช้านักน้ำลงคงหม่นหมอง
จะทำการสิ่งใดเร่งไต่รถรอง	อย่าจดจ้องลังเลเสียเวลา
เป็นมนุษย์สุดดีที่ขยัน	ทำงานอย่างแข็งขันสุขहरษา
จะสำเร็จสมหวังดังเจตนา	ภาสิตว่าอนไว้เตือนใจเอย

ภาสิตนี้กับบอกเนื้อหาอยู่ชัดเจนว่า เมื่อน้ำขึ้นให้รีบตัก ตัวอย่างที่
เห็นได้ชัดเจนก็คือ ในขณะที่ยังเป็นเด็ก เป็นเยาวชน เป็นเวลาที่กำลังเล่าเรียนศึกษา
หาความรู้ ก็ควรขยันหมั่นเพียร หาทางเรียนรู้ให้เต็มที่ ไม่ควรเกลโกลเที่ยวเตร่ใช้เวลา
ให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ เมื่อใดที่เรียนสำเร็จได้ทำงานมีอาชีพ หารายได้ ก็ควร
ทำงานอย่างเต็มที่เมื่อร่างกายยังแข็งแรง สติปัญญายังแหลมคม ไม่ควรแซ่เขื่อน
อย่างไรก็ดี ไม่ควรใช้สุภาสิตนี้ไปในทางที่ไม่ดี เช่น เมื่อทำงานดีได้รับความไว้วางใจจาก
ผู้บังคับบัญชา ก็เลยถือโอกาสยกยอกเงินโดยถือว่่าน้ำขึ้นให้รีบตัก การทำเช่นนี้เป็น
สิ่งที่ไม่ดีควรละเว้น หรือเมื่อมีโอกาสมีอำนาจในการปกครองประเทศ แล้วถือโอกาส

โก่งกินบ้านเมือง หรือปล่อยให้เพื่อนพ้องโก่งกิน โดยถือว่าเป็นโอกาสแล้ว ก็นับว่า เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง

สุภาษิตคำพังเพยที่นำมาไขความนี้ แสดงภูมิปัญญาในการพิจารณา สภาพของสิ่งใกล้ตัว ความเข้าใจธรรมชาติ และสภาพจิตใจของมนุษย์ แล้วนำสิ่งใกล้ตัว ที่เป็นรูปธรรมมาตีตีสั่งสอนได้อย่างแยบคาย แต่ปัจจุบันกลับมีผู้เข้าใจความหมาย ของสุภาษิตคำพังเพยหลายๆ สำนวนคลาดเคลื่อนไปจากเดิม นำไปสื่อสารผิดๆ ดังได้ฟัง ได้เห็นอยู่เสมอ ถ้ามีโอกาสอย่าละเลยที่จะช่วยกันแก้ไข

โคลงโลกนิติ

๑ ผลขุนภายนอกนั้น
ภายในรสโอชา
เปรียบใจท่วยเมธา
ภายนอกดูชั่วช้า

หนามหนา
กลั่นกล้า
ถือชอบ
ผ่องแผ้วภายใน ฯ
(สำนวนเก่า)

๒ ขุนผลภายนอกนั้น
ในใหญ่ยวงโอชา
พรรณปราชญ์มาตรแม็ก
ในแจ่มเจียรสดด้วย

หนามหนา
ใช้น้อย
เสพเกิด นะพ้อ
ถือถ้อยลาวรรณ ฯ
(สำนวนเก่า)

๓ ขุนสุกส้างแห่ง
ภายนอกเห็นหนามหนา
ภายในข่มรส
สาธุชนนั้นแล

สาชา
หนั้นแท้
เอมโอช
เลิศด้วยดวงใจ ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

ผลงานสร้างสรรค์ของ อังคาร กัลยาณพงศ์

พัสใจเป็นป่าช้า
ขวัญลือไปเมืองฝัน
เสาะทิพย์ที่สวรรค์
โลมแผ่นทรายเส้นหญ้า
นิพนธ์กวีไว้เพื่อ
กลางคลื่นกระแสนกาล
ชีวินมีนนาน
ใจเปล่งแววทิพย์ท่า

อาถรรพณ์
ฟากฟ้า
มาโลก
เพื่อหล้าเกษมคานต์
วิญญาณ
เชียวกล้า
เปลื้องเปล้า
ตราบฟ้าดินสลาย

(ปณิธานกวี)

ถึงใครหะเหินวิมุติสุดฝั่งฟ้า
แต่เราขอรักโลกนี้เสมอไป
จะไม่ไปแม้แต่พระนิรพาน
แปลค่าแท่ดราจักรมากมาย
เพื่อลบทุกข์โศก ณ โลกมนุษย์
วาร์นั้นฉันจะไปในดินแดน
สิ้นเส้นหวัรรณศิลป์ชีวิตเสนอ
อนเนจอนาถชีวิทุกขุสืละออง

เดือนดริกาเป็นมรคอย่างยิ่งใหญ่
มอบใจแด่ปฐพีทุกชีวิวาย
จะวนว้ายวัฏฏะสังสารหลากหลาย
ไว้เป็นบทกวีแด่จักรวาล
ที่สุดสู่ยุคสุขเกษมคานต์
เป็นฟอสซิลทรมานอยู่จ้องมอง
ละเมอหาค่าทิพย์ไหนสนอง
สยดสยองแก่ถ่านเก่าเศร้าโศกนัก

(กวีนิพนธ์)

คำประพันธ์ทั้ง ๒ บทนี้แสดงให้เห็นปณิธานของอังคาร กัลยาณพงศ์ ได้เป็นอย่างดี ว่าเขามีความมุ่งมั่นเพียงใดที่จะสรรค์สร้างบทกวีไว้แก่โลก เพื่อเป็นสมบัติทิพย์ของโลกและของจักรวาล เพื่อให้โลกเต็มไปด้วยความงามความสุขสงบ อังคารเป็นกวีที่กล้าประกาศคุณค่าของวรรณศิลป์ ว่าเป็นทิพย์แห่งสวรรค์ และการสร้างสรรค์วรรณศิลป์เป็นภารกิจ เป็นกุศลศิลป์ที่กวีพึงกระทำ พึงบำเพ็ญ เพื่อจรรโลงจิตใจมนุษย์ให้สูงขึ้น นอกจากนั้น อังคารยังปักใจอยู่กับการสร้างสรรค์ผลงาน โดยกล่าวว่าจะไม่ยอมไปไหน จะอยู่เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน ปฏิญาณตนไว้กับการประพันธ์ที่ว่า

จะไม่ไปแม้แต่พระนิรพาน
แปลค่าแก้दारจักรมากมาย

จะวนว่ายวัฏฏะสังสารหลากหลาย
ไว้เป็นบทกวีแด่จักรวาล

กลวิธีการนำเสนอ

อังคาร กัลยาณพงศ์เป็นผู้สร้างสรรค์กวีนิพนธ์สมัยใหม่ให้แก่วรรณศิลป์ไทย อังคารศึกษาวรรณศิลป์จากกวีโบราณ เพื่อเข้าใจแก่นแท้ของสุนทรียะทั้งด้านความงามและความคิด นำความเข้าใจนี้มาเป็นพื้นฐานรองรับการสร้างสรรค์วรรณศิลป์เฉพาะตนขึ้น อังคารจึงได้ชื่อว่าเป็นผู้สร้างสรรค์กวีนิพนธ์สมัยใหม่ให้แก่วรรณศิลป์ไทย โดยซบชีวิตชนบวรรณศิลป์ไทยให้เติบโตงอกงามสอดคล้องกับวรรณศิลป์ร่วมสมัย ผลงานของอังคารไม่ว่าจะเป็นโคลง กลอน กาพย์ หรือร้อยแก้ว อังคารจะต้องแทรกแนวคิด ปรัชญา ความหวานละมุน พยายามจรรโลงโอบอุมจิตใจมนุษย์ให้ล่วงพ้นมลทินจากความหลงใหลในวัตถุ มุ่งเตือนมนุษย์ให้เห็นปัญหาในสังคม การทำลายธรรมชาติสภาวะแวดล้อม และการทำลายมนุษย์ด้วยกันเองด้วยความเขลา อังคารมิได้แสดงความสิ้นหวังในการแก้ไขปัญหาล่านั้น ตรงข้ามอังคารมีความมั่นใจว่า การพินิจพิจารณาศึกษาสังเกตธรรมชาติ การเรียนรู้ธรรมะ สัจธรรมจากธรรมชาติ จะช่วยให้มนุษย์รอดพ้นจากความหายนะและภัยพิบัติต่าง ๆ

ในด้านวรรณศิลป์อังคารใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ ก่อให้เกิดความสะเทือนใจ ทำให้เกิดความตระหนักในคุณค่าของธรรมชาติ

การใช้ถ้อยคำก็เลือกสรรได้เหมาะสม การสรรคำใช้คำทำได้เหมาะสม ไม่ซ้ำกัน การใช้สัญลักษณ์เพื่อสอดแทรกปรัชญาและข้อคิด ทำได้อย่างแนบเนียนเนียนขาด ไม่กังวลว่าจะกระทบกระเทือนใจใคร และมักจะจบลงด้วยการเกลี้ยกล่อมปลอบประโลมให้มนุษย์อ่อนโยน รักใคร่ อ่อนน้อม ถ่อมตน มีมิตรไมตรีต่อกัน

ตัวอย่างเช่น

หลายหลายผงฐลีดินทราย	ได้สร้างปฐพีแต่โลกนี้
ข่งคำประเสริฐกับเพชรนิ	มีมากค่าบริสุทธิ์ยุติธรรม
เหยียบย่ำทำไมแกดอกหญ้า	ฟ้าประดับล้ำค่าเลิศล้ำ
สรรเสริญเยินยอแต่ทองคำ	เหล็กดำทุกธาตุอื่นมิเอาใจ
หยดนิคหนึ่งอย่างหยาดน้ำค้าง	มีส่วนสร้างเมฆมหาสมุทรใหญ่
ทองคำแก้วมณีมีค่าอะไร	ถ้าหากขาดไร้ทรายกรวดดิน
ถึงสรรพสัตว์แมลงสาบนอนร่าน	วิจัยวิจารณ์รู้ยาดูหมิ่น
ทุกสิ่งทุกอย่างต่างค่าสูงล้ำ	ตราบมลทินกลืนทุกข์อาจรม

(ลำนำนุกะดิง)

อุชเชนีได้กล่าวถึงองค์กรในด้านวรรณศิลป์ว่า

“องค์กรมิได้เป็นเพียงผู้ร้อยกรองคำประพันธ์ในแบบอย่าง
ของตัวเอง แต่เป็นจิตรกรจินตกรวิอย่างเต็มภาคภูมิ เต็มความหมายของคำ
สองคำนั้น สามารถสร้างความสะท้อนใจรุนแรงด้วยภาพพจน์บางภาพที่
งามปานจะหยด และไม่เคยปรากฏในจินตนาการของผู้ใดมาก่อนเลยด้วย
ปลายปากกา เช่นเดียวกับปลายพู่กันองค์กรวาดความนุ่มละไมของโยเมฆ
เสกตะไคร่ธรรมดาให้เป็นพรหมทองบริสุทธิ์ ห่วงโยกระทั้งดอกหญ้ากระจิริด
ที่มีมิตรคือแมลงและธุลีน้อยที่ลอยสู่ฟ้า แทนการนิทราแบบเรณูบุหงา
ดลละวณเขียนตีความหนาวเหน็บที่กวนตัวด้วยเลื้อยคลุมและผ่านวม
ท้ายที่สุดกลั่นความเกรี้ยวในใจให้กริดออกมาเป็นบริภาษเผ็ดร้อน ด้วย
ปลายปากกาได้บัญชาสมองอันไร้มายาจิริด องค์กรวาดตลอดตั้งแต่ความ
เป็นทิพย์ จนพยาธิ กลาก กลี้อน กลั่นเกลสรขจรขจาย ขจรระรวย
จนกระทั่งซากอสุภ ดุริยศัพท์เสนาะจนความเงิบสังคีตมี รสอาหาร
คร่อยล้นกระทั้งน้ำล้างดิน สัมผัสแผ่วละมุน กระทั่งความหยาบกร้าน
กักขฬะ ประมวลเป็นผลงานอันงดงามในรูปแบบเฉพาะตัว อิศระจาก
คามิสและความหวนเกรงดิฉินใดๆ”

ลักษณะเด่นประการหนึ่งขององค์กรในด้านกลวิธีคือ เขาสามารถนำ
ขนบธรรมเนียมนิยมโบราณมาใช้ในลักษณะที่แปลกใหม่ เป็นตัวของตัวเอง นับเป็นการ

ชุบชีวิตและให้วิญญาณใหม่แก่ชนบและธรรมนิยมโบราณเหล่านั้น เช่น เขานำชนบ
ของนิราศมาใช้ใน *ลำนํ้าภูกระดัง* เพื่อเป็นสื่อในการแสดงความรู้สึกนึกคิดของเขา แต่
เขาไม่ได้เลียนแบบชนบนั้นอย่างเคร่งครัดตายตัว เช่นในการพรรณนาความทุกข์ที่เกิด
จากความรัก เขาไม่ได้พรรณนาถึงความทุกข์ที่ต้องจากนางอันเป็นที่รักตามชนบนิราศ
แต่เป็นทุกข์ที่เกิดจากการขาดไรรนางอันเป็นที่รัก “บทรัก” ของเขาจึงปรากฏแต่ในความฝัน
เท่านั้น เช่น

กาหลงเล่ห์พะวงหลงไหล	ไผ่เอื้อมดาววาววับระย้าระย้า
นมตำเรียอ่อนเพลียชิวา	ชบซ่อนหน้าหวีว่าอารมณ์

ในการชมธรรมชาติก็เช่นกัน ตามชนบนิราศก็จะพรรณนาความงาม
ของธรรมชาติระหว่างการเดินทาง ดอกไม้ใบไม้แต่ละชนิดล้วนทำให้คิดถึงนางที่
จากมาทั้งสิ้น เช่น ต้นขานางทำให้นึกถึง “ขานาง” ดอกนางแย้มทำให้นึกถึงนาง
ที่กำลังแย้มยิ้ม อังคารก็พรรณนาธรรมชาติตามชนบ เช่น เมื่อเห็นดอกนางแย้ม ก็ว่า

นางแย้มก่อนนี้น้องแย้มยิ้ม	พริ้มพรายชะม้ายให้ฝันเห็น
ราตรีดึกคืนนี้ลำเค็ญ	พื้มีรู้จะเป็นญาจะตาย

หรือเห็นดอกบุณนาคก็ว่า

บุณนาคหากแห้งแล้งบุญหลัง	อย่าหวังเลิกรักมักละลายหาย
พุทธชาติชาติหนึ่งพึงวอดวาย	ชีวิตได้ฝ่าเท้าเจ้าแก้วดา

แต่อังคารไม่ได้หยุดยังอยู่ที่ความงามภายนอกของธรรมชาติ และความอาลัยอาวรณ์
ในหญิงอันเคยเป็นที่รักเท่านั้น เขามองเห็น “สารทิพย์” ที่แฝงอยู่ในธรรมชาติ และ
มีความมุ่งมั่นว่าจะใช้วรรณศิลป์ของเขาเปิดตาเปิดใจให้มนุษย์เห็นสารทิพย์นั้น เพื่อ
ร่วมกันสร้างสรรค์ให้โลกกลายเป็นป่าแก้ว สวรรค์ให้จริงได้

หวังโลกปานป่าแก้ว	สวนสวรรค์
จากปรัญญาภวิฝัน	เฟื่องฟุ้ง
นฤมิตแฉกศิลป์อัน	วิสุทธิตื่น ใจนา
โอมร่วงสุนทรียั้ง	รุ่งฟ้าเจ็ดฉาย

(ลำนํ้าภูกระดัง)

ลักษณะเฉพาะของอังคารอีกลักษณะหนึ่งก็คือ การใช้จังหวะหรือกรอบชั้นลักษณะที่ไม่ตายตัว เขาปล่อยให้ความหมายของคำพาไป อังคารกล่าวว่า “ผมให้อารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการเป็นตัวกำหนดรูปแบบบทกวีของผม”

ลักษณะเด่นที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ของอังคารอีกประการหนึ่งก็คือ การใช้โวหารเปรียบเทียบที่แปลกไปจากคนอื่น ๆ เป็นการแหวกแนวออกไปจากขนบเดิม เช่น เปรียบผู้หญิงกับปลิง เปรียบใจผู้หญิงกับน้ำปลักน้อยรอยวัวควาย เปรียบโลกกับห้องสมุด ไข่เจียวกับดาว หินเปื่อยกับปูนูน นอกจากนั้นเขายังสร้างจินตภาพที่ยังไม่เคยปรากฏในบทกวีของผู้ใดมาก่อน โดยเฉพาะจินตภาพที่เกิดจากการนำของสองสิ่งที่แตกต่างกัน หรืออยู่ตรงข้ามกัน หรือไม่น่าจะอยู่ด้วยกันมาไว้ด้วยกัน เช่น

จักทะเลเทใส่จาน
เคี่ยมเก็บบางดวงดาว
ดูปุ๋นหอยเรียงระบำ
กิ้งก่ากิ้งกือบิน

รับประทานกับข้าวขาว
ไว้คลุกข้าวขาวเกลือกิน
เดินรำทำเพลงวังเวงสัน
ไปกินตะวันและแสงจันทร์

(จักทะเล)

ไอ้นารีนิ่มตะ
จะล่องลอยอ้อยอิ่ง

ภาวะเหนือกาลนานยิ่ง
เสมือนปลิงเกาะสวรค์นรินทร์เอย

(ชาติหน้าถ้ามีจริง)

ไค้คินนี้ป่าช้า
หนอนร้านทะเกินจันทร์

กระสัน
แหงงเว้า

(ป่าช้ากระสัน)

ด้านปรัชญาความคิด

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า บทกวีของอังคารเป็นบทกวีที่มีคุณค่ายิ่งต่อโลกและมนุษยชาติ ถ้ามีโอกาสอังคารจะไม่หยุดยั้งที่จะชี้ให้มนุษย์เห็นัจธรรม เห็นคุณค่าของสรรพสิ่งทั้งปวงครอบคลุมไปจนจบจักรวาล เขาเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีความหมาย มีคุณค่า และเป็นส่วนหนึ่งของวัฏจักรแห่งธรรมชาติ ไม่ว่าสิ่งเหล่านั้นจะดูต่ำต้อยเพียงใด เช่น กรวด ทราย ฝุ่น ดิน หนอน กิ้งกือ ไข่เดือน น้ำเน่า ขยะปฏิกูล แม้แต่กองอาวม

อังคารไม่ได้ซาบซึ้งในสิ่งเหล่านั้นแต่ผู้เดียว แต่พยายามชี้ชวนให้ผู้อ่านมองเห็นคุณค่า และได้ข้อคิดจากสิ่งเหล่านั้นด้วย ดังเช่นบทกวีที่ชื่อว่าโลก

โลกนี้มีอยู่ด้วย	มณี เตยวนา
ทรายและสิ่งอื่นมี	ส่วนสร้าง
ปวงธาตุต่ำกลางดี	ดุสยภาพ
ภาคจักรพาลมีร้าง	เพราะน้ำแรงไหน

บทกวีที่ชื่อว่า *แล้งวรรณคดี* ก็ได้กล่าวถึงคุณค่าของสรรพสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นดินหรือน้ำเน่า

ถึงปูนดาวคู่ฟ้า	เดือนปี กัตติ
วาระหนึ่งจะเป็นผี	พุงได้
อย่าดูหมิ่นปฐวี	เหยียบย่าง
ลงแห่งซ่อนเพชรไว้	ค่าล้ำภายหลัง
น้ำเน่าขังท่อข้าง	ถนน
มันย่อมเป็นเมฆฝน	แห่งฟ้า
ถึงต่ำแต่หมายผล	เลอเลิศ
เพียรเปรี๊ยะปราชญ์มีข้า	ช่วยขึ้นมิตลวง

ทัศนคติต่อสังคม

อังคารเป็นกวีที่มีทัศนะกว้างไกล เขาเป็นนักอนุรักษนิยม ธรรมชาติ-นิยม อังคารเห็นคุณค่าของธรรมชาติและสรรพสิ่งทั้งมวล จึงต้องการอนุรักษธรรมชาติ อนุรักษความงามต่างๆ ไว้ไม่ต้องการให้มนุษย์เป็นผู้ทำลาย เขาเกรงว่าความเจริญทางวัตถุ จะมาทำลายธรรมชาติและจิตวิญญาณของมนุษย์ให้เสียไป เขาจึงแสดงความเกรี้ยวกราด ก้าวร้าว เมื่อเห็นความเจริญทางวัตถุเข้ามามีอิทธิพลครอบคลุมชีวิตมนุษย์ คำประพันธ์ของเขากล่าวว่า

จะหาหน้าไหนบ้างในโลก	พลอยทุกข์โศกกับไม่มีไหม
มนุษย์หยาบซ้ากว่าสัตว์ใด	ล้นใจดำอำมหิตนิจกาล
ฆ่าป่าล่าไม้ نابแสนโกฏ	หนุโหดไปชั่วกัลปาวสาน
ไร้สุนทรีรสในวิญญาณ	ต่ำกว่าเดรัจฉานชั่วฉกรรจ์

บัดขบไม่รู้ว่าอากาศ
 มิ่งไม่ได้ปรุข้วยชีวัน
 เพราะอย่างนี้เล่าโลก
 หลงแต่สงครามกันเสียจน
 นายปรมาณูอยู่เหนือหัว
 ถ้าวินาศฉิบหายทั้งไกวัล

สะอาดบริสุทธิ์ใช้หายใจนั้น
 ขาดอกตัญญูทุกผู้คน
 จึงจมโคกทุกข์ทุกแห่งหน
 ลับสนเสมอสัตว์กัดกัน
 สนใจชั่วชอบฆ่าฟันนั้น
 เพราะมันถ่อยสกปรกนวลเอย

ในบทประพันธ์ที่เป็นร้อยแก้ว อังคารก็ได้แสดงความเป็นอนุรักษนิยม
 ที่มุ่งอนุรักษดินอนุรักษน้ำ ดังปรากฏในเรื่องชมรมสวะปฏิภูม อังคารได้เกรี้ยวกราด
 เยาะเย้ยถากถางผู้ที่ไม่รักต้นไม้ ทั้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง นิยมของต่างชาติมากกว่า
 โบราณสถานของไทย การปลูกสร้างอาคารใหม่ๆ ที่มีลักษณะตะวันตก โดยไม่คำนึงถึง
 ความประสมประสานกับโบราณสถานเดิม

อังคาร กัลยาณพงศ์เป็นกวีร่วมสมัยที่มีจิตมุ่งมั่นในการแก้ไขสังคม
 โดยใช้ความงดงามแห่งวรรณศิลป์เป็นสื่อโน้มนำให้เกิดทุนธรรมชาติและยึดธรรมชาติ
 เป็นครูในฐานะ “เป็นผู้สอน ผู้บอก ผู้สร้างอุดมคติ เป็นตัวอย่างแก่มนุษย์”

โคลงโลกนิติ

๑ กบกับบัวเกิดใกล้
รสแห่งดอกบุปผา
แมลงภู่อยู่คณนา
เขยขาบเกสรลู้

๑ กบเกิดในสระได้
ฤาห่อนรู้รสมาลย์
ภุมราอยู่ใกล้สถาน
บินโบกมาค้อยค้อย

กัณหา
ห่อนรู้
นัยโชน
สอดสร้อยแสงหา ฯ
(สำนวนเก่า)

บัวบาน
หนึ่งน้อย
นัยโชน กิตติ
เกลือกเคล้าเสาวคนธ์ ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

ดอกไม้ให้แ่คิด

ในบรรดาสิ่งที่อยู่ล้อมรอบตัวเราในธรรมชาติ ดอกไม้เป็นสิ่งที่สวยงาม มีสีสันหลากหลาย ทำให้จิตใจมนุษย์เกิดความปิติเบิกบานมีความสุข นอกจากความสวยงาม ดอกไม้ยังให้แ่คิดแ่แก่มนุษย์อีกด้วย แ่คิดต่างๆ ก็เกิดจากการสังเกตการคิดคำนึงของมนุษย์นั่นเอง เช่น เมื่อเห็นดอกดาวเรืองก็นำมาเป็นสัญลักษณ์ของความรุ่งเรือง ดอกลิ้นทมก็นำเสียงพยางค์ท้ายมาเชื่อมโยงกับความระทมขมขื่น เป็นต้น ผู้เขียนจะได้นำดอกไม้ชนิดต่างๆ ที่ให้แ่คิดแ่แก่มนุษย์มาเสนอไว้ ณ ที่นี้

ดอกเอ๋ยดอกธรรมรักษา

ปลูกไว้ตามเคหาสิลไส
คู่กับพุทธรักษาน่าสนใจ
เป็นดอกไม้มงคลชนเชื้อกัน
เพราะธรรมะจะช่วยป้องผองภัยพาล
ให้สราญเรีงรินนุหรรษ์
ปราศทุกข์โศกโรคภัยทุกคืนวัน
ธรรมรักษานามนั้ดินักเอ๋ย

ดอกธรรมรักษาเป็นดอกไม้ที่คนชอบปลูกไว้ตามบ้าน เพราะทั้งใบและดอกมีสีสันสวยงาม ชื่อก็เป็นมงคลคนจึงนิยมปลูกกัน โดยคิดว่าจะทำให้มีโชคดี และคุ้มครองให้คนในบ้านมีความสุขปราศจากโรคภัยต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ดอกไม้ที่คู่กันได้แก่ พุทธรักษา

ดอกเอ๋ยดอกพุทธรักษา

ดอกสีสดน่านาสีหลากหลาย
ปลูกไว้ริมรั้วบ้านเรียงราย
ยามพระพายพัดมาพากิ่งไกว
ถือว่าเป็นมงคลอันล้ำเลิศ
แสนประเสริฐลุลลายศสดี
พุทธรักษาช่วยคุ้มครองป้องกันภัย
นำสนใจพุทธรักษาพาเพลินเอย

ดอกพุทธรักษาเป็นดอกไม้ที่ปลูกง่าย และขยายพันธุ์ไปได้อย่างรวดเร็วด้วยหน่อ สีสันมีต่างๆ กัน เช่น แดง ม่วง ขาว เหลือง ชมพู กระผู้ปลูกเชื่อว่าเป็นไม้มงคลเช่นเดียวกับธรรมรักษา โดยชื่อเป็นลือว่า พระพุทธรักษาจะคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายต่างๆ ให้แก่ครอบครัว

ดอกเอ๋ยดอกกาหลง

ไม่เห็นกาจับลงพงดอกขาว
เห็นแต่ดอกขาวล้วนเต็มต้นพราว
เปรียบเหมือนสาวแรกรุ่งสนธิ
จงฝึกตนฝึกใจให้สะอาด
งามพิลาสเชือกกาหลงคงศักดิ์ศรี
จงรักนวลสงวนนามคงความดี
คนจะหลงน้องนี้แน่นักเอย

ดอกกาหลงเป็นดอกไม้ที่มีสีขาวบริสุทธิ์ แต่ไม่มีกลิ่นหอม เมื่อมองเห็นดอกกาหลงก็ทำให้เกิดถึงความบริสุทธิ์ผุดผ่องของหญิงสาว จึงได้เตือนให้ผู้หญิงรักนวลสงวนตัว ไม่ปล่อยตัวปล่อยใจ และเมื่อหญิงรักษานวลสงวนตัวได้ดี ย่อมจะมีชายหลงรักอย่างแน่นอน

ในวรรณคดีเรื่อง พระลอ ได้กล่าวถึงดอกกาหลงไว้ว่า

กาจับกาฝากต้น	ตุ้มกา
กาลอดกาลากา	ร้อนร้อง
เพกาหมู่กามา	จับอยู่
กาม่ายมัดกาข้อ	กึ่งก้านกาหลง

ดอกไม้อื่นที่น่าสนใจ ได้แก่

ดอกเอ๋ยดอกรัก

สืดยนักร่มวงขาวพราวไสว
อุบะห้อยร้อยกรองพวงมาลัย
ทั้งยังใช้จัดพานงานวิวาห์
ผสมรักไม่รู้โรยโดยเชือกถือ
ว่านั่นคือสัญลักษณ์แน้นักหนา
จะรักกันไม่รู้ร้างแรมโรรา
ขอบูชารักมั่นนิรันดร์เอ๋ย

ชื่อดอกรักบ่งบอกว่าผูกพันและเกี่ยวโยงถึงความรัก แต่ผู้ประพันธ์ก็เชื่อมโยงไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณีไทยว่า เขาใช้ดอกรักกันในโอกาสใดบ้าง เช่น นำดอกรักมาร้อยอุบะ ร้อยมาลัย อาจนำดอกรักมาจัดพานผสมกับดอกบานไม่รู้โรย ใช้รองรับน้ำสังข์ที่ไหลจากมือของบ่าวสาว โดยเชื่อว่าความรักของคู่บ่าวสาวจะอยู่ยืนยงชั่วนิรันดร์ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าดอกไม้บางชนิดก็ใช้ลักษณะ สีและรูปดอกมาเชื่อมโยงแล้วก่อให้เกิดความคิด แต่ดอกไม้บางชนิดใช้เพียงเสียงและความหมายเท่านั้นก็นำไปเชื่อมโยงความคิดได้

ดอกเอ๋ยดอกหางนกยูง

ลำต้นสูงกิ่งก้านแผ่สาขา
เป็นร่มเงาแก่เหล่าสกุณา
ได้ฟังพาสดชื่นรื่นเริงใจ
อันครูกลอนสุนทรภู่สอนผู้หญิง
ระวังยิ่งกิริยาอัชฌาสัย
ดังยูงทองท่องฟ้านภาลัย
ระวังระไวแหวหางท่าทางเอ๋ย

ต้นหางนกยูงเป็นต้นไม้สูง ดอกสีแดงจัด บางต้นก็เป็นสีส้มแกมแดง เมื่อเห็นดอกหางนกยูงก็โยงไปถึงนกยูงซึ่งเป็นนกที่สวยงาม การเดินของนกยูงเป็นไปด้วยความสง่า จึงถือโอกาสสอนผู้หญิงให้รู้จักมีกิริยามารยาทดี ในบทละครเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๒ ก็ได้กล่าวถึงต้นหางนกยูงว่า

เดินมาพากันชมพฤษภาสูง

ย่างยวบแก้วเกดกฤษณา

ดอกไม้ที่ให้แก่คิดอีกดอกหนึ่งคือ ดอกขจร

ดอกเอ๋ยดอกขจร

เหลืองอ่อนหอมเย็นเป็นนัยนา
ปลูกไว้ตามรั้วบ้านละลานตา
เป็นได้ทั้งอาหารตาอาหารใจ
โบราณเรียกว่าดอกสลิด
คนครุ่นคิดไม่สุภาพหยาบไฉน
ดอกขจรคำสุภาพจงทราบไว้
เวลาเรียนภาษาไทยจำไว้เอย

เมื่อมองเห็นดอกขจร หรือดอกสลิด ผู้ที่สังเกตเห็นก็จะพรรณนาว่า ดอกเป็นพวงสีเหลืองอ่อน ชาวบ้านมักจะปลูกไว้ตามรั้วบ้านเพราะเป็นไม้เลื้อย ใข้ร่อย มาลัย เย็บแบบได้เป็นอย่างดี อาจสลับสีระหว่างดอกที่บ้านเดิมที่ซึ่งเป็นสีเหลืองนวล กับดอกอ่อนที่เป็นสีเขียวตองอ่อน นอกจากใช้ประดับรั้ว และทำดอกไม้สดแล้ว ยังใช้เป็นอาหารได้ คือต้มจิ้มน้ำพริก ถ้าจะให้ร่อยจะต้องรดด้วยหวักะทีขึ้นๆ เมื่อกล่าวถึงลักษณะและประโยชน์ของดอกขจรแล้วก็ให้ความรู้ต่อไปอีกว่า คนไทยเป็นคนสุภาพ และละเอียดอ่อน ไม่ชอบความหยาบไฉน ดอกสลิดทำให้คนคิดถึงปาลาสลิด แล้วก็คิดไปถึงเรื่องทางเพศ การเปลี่ยนเป็นดอกขจร ชื่อเพราะมีความหมายดี และหลีกเลี่ยงความหยาบคายได้เป็นอย่างดี

ดอกไม้ที่ผู้ตั้งชื่อพยายามหลีกเลี่ยงความไม่ไพเราะ ความไม่สุภาพ ได้แก่ ดอกช่อนกลิน ดอกช่อนกลินนี้แต่เดิมเรียกว่าดอกช่อนชู้ ฟังแล้วไม่ไพเราะ สะเทือนใจ จึงตั้งชื่อใหม่ว่าดอกช่อนกลิน แสดงให้เห็นถึงอุปนิสัยของคนไทย ที่มักจะมีความเกรงใจผู้อื่น คำนึงถึงมารยาท และหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดที่ก่อให้เกิดความสะเทือนใจ

ดอกเอ๋ยดอกช่อนกลิน

หอมรวยรินรสรื่นชื่นนาสา
ก้านช่อยาวดอกขาวแพรวพราวตา
ใช้บูชาพระประจำทุกคำคืน
लगกวียอกย้อนเรียกช่อนชู้
ฟังแล้วดูราวรานพาลชมชื่น
ใครจะช่อนชู้ไว้ได้ยังยืน
โปรดย่าฝันเรียกช่อนชู้อดสุเอย

ในโคลงนิราศพระยาตรัง ได้กล่าวถึงดอกซ่อนกลิ่นไว้ว่า

ซ่อนชู้ซ่อนกลิ่นนั้น	นามใคร ไม่เคย
รักพี่รักสายใจ	ยิ่งชู้
อำโฉมแม่กลใด	ฤทธาบท กลเคย
เกรงดังดอกไม่รู้	ชื่อแท้เรียกแทน

ดอกเอ๋ยดอกเล็บมือนาง

บานสลับแดงชมพูคู่กับขาว
 ดอกเป็นช่อใหญ่ย่อยห้อยพวงยาว
 หอมทุกคราวเข้าสู่สดจรดกลางคืน
 กวีชอบเปรียบเทียบความยามร้างรัก
 เล็บมือนางชวนชักให้ชมชื่น
 นึกถึงเล็บมือน้องต้องกล้ำกลิ่น
 สุดจักฝันแล้วเจ้าเล็บมือนางเอ๋ย

ดอกเล็บมือนางนี้ในวรรณคดี เรื่อง พระลอ ได้กล่าวไว้ว่า

เล็บมือนางนี้ดัง	เล็บนาง เรียมนา
ชมม่านนางหวังต่าง	ม่านน้อง
ชมพูสไบบาง	นุชคลี ลงฤ
งามปานนี้ไม่ปล้อง	แปลกปล้องคอศรี

และในขุนช้างขุนแผน ได้กล่าวถึงดอกเล็บมือนางไว้อย่างคมคายว่า

เล็บมือนางกางกลีบกะทัดรัด เหมือนมือเจ้าปรนนิบัติพัดวิฬ

ดอกเล็บมือนางจึงชวนให้คิดถึงคุณสมบัติของกุลสตรีไทย ความมี
 น้ำใจและมีน้ำมือในการปรนนิบัติสามี และยังแผ่แผ่ไปถึงผู้คนรอบข้างด้วย

ดอกสายหยุดเป็นดอกไม้อีกหนึ่งชนิดหนึ่งที่เตือนสติคนที่กำลังมีความรัก
 ว่าไม่ควรยึดความรักมาเป็นอารมณ์จนทำให้เกิดความทุกข์แก่ตนเอง เพราะความรัก
 เป็นสิ่งที่ไม่จีรังยั่งยืน เช่นเดียวกับดอกสายหยุดซึ่งมีอาจส่งกลิ่นหอมได้ตลอดเวลา

ดอกเอ๋ยดอกสายหยุด

หอมซึ่งสุดยามเช้าเฝ้าหวนหา
กลิ่นหอมหวานยิ่งนักปักอุรา
ดอกเหลืองสดงามตานานิยม
กวีชอบนำไปใช้เปรียบความ
ดอกไม้ยามสายหยุดหยุดกลิ่นฉม
แต่ความรักเสนาหาในอารมณ์
ไม่หยุดชมหยุดชื่นรื่นรักเอย

ใน ลิลิตตะเลงพ่าย มีคำประพันธ์ที่กล่าวถึงดอกสายหยุดไว้ว่า

สายหยุดหยุดกลิ่นฟุ้ง	ยามสาย
สายบ่หยุดเสน่ห้าย	ห่างเค็ร่า
ก็คืนก็วันวาย	วางเทวษ ราแม่
ถวิลทุกขวบคำเช้า	หยุดได้ฉันใด

ดอกไม้ให้แง่คิดอีกชนิดหนึ่งคือดอกนมแมวซึ่งมีกลิ่นหอมตลอดคืน
และออกดอกตลอดปี เปรียบเสมือนคุณความดีของคนยอมเลื่องลือไปไม่รู้จบ

ดอกเอ๋ยดอกนมแมว

เมื่อค่ำแล้วจึงบานกลิ่นหวานหอม
กลีบสีนวลชวนใจให้เด็ดดม
ดอกป้อมป้อมตันเป็นพุ่มช่อมตา
ยามลมโชยพัดมาในยามเย็น
แม้นดอกเร้นได้ชุ่มพุ่มพฤษภา
ก็หาพบเพราะกลิ่นเจ้าเร้าอุรา
เหมือนความดียอมพาพัดไกลเอย

ในพระนลคำฉันท์ พระนิพนธ์ของพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่น
พิทยาลงกรณ์ กล่าวถึงดอกนมแมวไว้อย่างไพเราะว่า

นมแมวไฉนนั้น	ก็และกันจิพาริไหน
หมิ่นแลน ณ แดนไตร	อุระหอมบ่ห่อนมี

ดอกชวนชมเป็นดอกไม้ที่มีสีชมพู กลีบดอกหนา บานนานหลายวัน
ไม่มีกลิ่นแต่สีสวยงามมาก

ดอกเอ๋ยดอกชวนชม

ดอกไม้สวยสมชื่อจริงมีมิตรจำ
สีชมพูชูช่อออกตา
งามยิ่งกว่าไม้มวลชวนสนใจ
เกิดเป็นคนทำตนมีประโยชน์
อย่าชั่วใจและเลวทำเหลวไหล
ทำตนให้มีค่ายิ่งกว่าใคร
นำชื่นชมเหมือนดอกไม้ชวนชมเอ๋ย

ดอกชวนชมให้แง่คิดว่าคนที่ทำความดี เป็นประโยชน์ต่อสังคม ย่อม
เป็นที่ชื่นชมของผู้อื่น ดัง โคลงโลกนิติ กล่าวว่า

โคควายวายชีพได้	เขาหนั่ง
เป็นสิ่งเป็นอันยัง	อยู่ไร่
คนเด็ดดับสูญดัง	ขาร้าง
เป็นชื่อเป็นเสียงได้	แต่ร้ายกับดี

คนไทยมีความผูกพันกับธรรมชาติมาก อยู่กับธรรมชาติด้วยความ
รื่นรมย์ เมื่อประกอบเข้ากับความคิดข้างพิจารณาอันเป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นแล้ว
คนไทยก็มีธรรมชาติเป็นครูเสมอมา

โคลงโลกนิติ

๑ ป่าหลวงดงใหญ่ล้วน
หาแก่นจันทน์กฤษณา
ฝูงชนในโลกา
หาปราชญ์ฤาจะได้

พฤक्षा
ยากไซ้
มีมาก
ยากแล้วควรสงวน ฯ
(สำนวนเก่า)

๒ ป่าหลวงปวงใหญ่ล้วน
หาแก่นจันทน์กฤษณา
ฝูงคนเกิดมีมา
หานักปราชญ์นั้นไซ้

พฤक्षा
ยากไซ้
เหลือแหล่
เลือกแล้วฤามี ฯ
(สำนวนเก่า)

๓ ป่าหลวงหลายโยชน์พร้อม
หาแก่นจันทน์กฤษณา
ฝูงคนเกิดมีมา
หาปราชญ์ฤาจักได้

พฤक्षा
ยากไซ้
เหลือแหล่
ยากแท้ควรสงวน ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

ความสามารถทางภาษาพัฒนาบุคลิกภาพ

ในการดำเนินชีวิตของเราในสังคมนั้น ความสามารถทางภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะช่วยให้ติดต่อสื่อสารเรื่องธุรกิจการค้าและเรื่องส่วนตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นผู้ที่มีความสามารถทางภาษาทั้งทักษะในการรับสาร (การฟัง การอ่าน) และทักษะการส่งสาร (การพูดและการเขียน) จะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี ผู้ที่เป็นคนเฉยๆไม่เคยเข้าสังคม ไม่เคยพูดต่อหน้าประชุมชน ถ้ามีความสามารถทางภาษาคือพูดได้เก่ง สนทนาได้ตอบได้ดี เมื่อมีโอกาสดำเนินการก็จะสามารถทำได้ดี เป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่องชมเชย ทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น การแสดงออกก็จะดีขึ้นเป็นลำดับ

ความสามารถทางภาษาซึ่งนำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพที่เราควรสร้างขึ้น ก็คือ

๑. ความรู้ดี
๒. มีการแสดงออกที่เหมาะสม
๓. คนชื่นชมความสามารถ
๔. มีมารยาทในการใช้ภาษา
๕. การแสดงที่ท่าทางงาม
๖. พูดเขียนแสดงออกได้ตามกาลเทศะสังคมและบุคคล
๗. วางตนได้ดี
๘. มีความสามารถในการเข้ากับคน
๙. มีความกระตือรือร้น และเชื่อมั่น
๑๐. มนุษย์สัมพันธ์เป็นเยี่ยม

รายละเอียดมีดังนี้

๑. **ความรู้ดี** ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาดีจะเป็นผู้ที่มีความรู้ดี เพราะฟังมาก อ่านมาก ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาจะชอบฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร และหนังสือต่าง ๆ เพราะฟังได้เก่ง อ่านได้คล่อง จึงมีนิสัยในการฟังการอ่าน มีความสุขที่จะได้รับฟังข่าวสารต่าง ๆ ถ้าไม่ได้ฟังไม่ได้อ่าน จะรู้สึกหงุดหงิด กระวนกระวายใจ เมื่อมีความรู้ดีก็ต้องการแสดงออกด้วยการพูด สนทนาวิพากษ์วิจารณ์เรื่องต่าง ๆ หรือเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเป็น บทความ หรือบทวิจารณ์ต่าง ๆ ผู้ที่มีความรู้ดีจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี

๒. **มีการแสดงออกที่เหมาะสม** การแสดงออกของมนุษย์มีทั้งด้าน วจนภาษาและอวจนภาษา วจนภาษาคือภาษาถ้อยคำซึ่งจะสื่อสารออกมาเป็นการพูด และการเขียน ส่วนอวจนภาษาคือภาษาท่าทาง ได้แก่ การแสดงออกด้วยสีหน้า ท่าทาง ต่าง ๆ ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาจะแสดงออกได้ดีทั้งในด้านวจนภาษาและอวจนภาษา ทำให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปได้เป็นอย่างดี

๓. **คนชื่นชมความสามารถ** ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาจะพูด และเขียนได้ดี ทำให้เป็นที่ชื่นชมของบุคคลทั่วไป เราจะเห็นได้ว่าคนที่พูดและเขียนได้ดี มักจะได้รับการยกย่องและได้รับมอบหมายให้ทำงานสำคัญ ๆ ต่าง ๆ เช่น ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประธานรัฐสภา วุฒิสมาชิก หรือเป็นประธานของบริษัทต่าง ๆ

๔. **มีมารยาทในการใช้ภาษา** คนที่มีความสามารถทางภาษาจะรู้ว่า อะไรควรอะไรไม่ควร จะพูดกับใครในโอกาสต่าง ๆ อย่างไร เช่น จะกล่าวขอโทษ เมื่อมีคนทำอะไรให้ ก็รู้ว่าถ้าเป็นคนเสมอกันคุ้นกันหรือคนที่ต่ำกว่า ใช้คำว่าขอโทษ ถ้าไม่คุ้นกันหรืออาวุโสสูงกว่าใช้คำว่าขอคุณ ถ้าเป็นผู้ใหญ่เป็นที่เคารพนับถือก็ใช้คำว่า ขอพระคุณ ถ้าเป็นผู้ใหญ่ที่นับถือมาก ๆ และมีบุญคุณต่อกันใช้คำว่าขอพระคุณ พร้อมทั้งกราบลงไปด้วย การพูดมีหางเสียง และมีคำลงท้าย จ๊ะ ค่ะ ครับ แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีมารยาทในการใช้ภาษา การลดความหมายของคำ ก็เป็นการแสดงความสุภาพในการใช้ภาษา เช่นเมื่อพบเพื่อนอ้วนขึ้น แทนที่จะพูดอะไรให้สะท้อนใจว่า “แหมไม่พบกันพักเดียวอ้วนเป็นหมูตอนเลย” ควรลดความหมายของคำว่า “ไม่พบกัน พักเดียวรู้สึกว่าคุณภาพของเธอดีขึ้นนะ” หรือถ้าพบเพื่อนผอมดิ่งลงไปก็จะพูดว่า “เธอทานข้าวให้มากอีกหน่อยก็ดีนะ” หรือถ้าจะกล่าวว่าใครซี้เกียจก็จะพูดว่า “ขยันน้อย

ไปหน่อย” ถ้าจะพูดว่าเกลียดใครก็จะกล่าวว่า “ฉันไม่ค่อยชอบเขาเลย” เป็นต้น นอกจากนั้นยังละเว้นการใช้คำหยาบ คำต่ำ เช่น อ้าย อี ซี้ เยี้ยว มึง กู ข้า เอ็ง อีกด้วย

๕. การแสดงที่ทางดงาม ขณะที่มนุษย์พูดโดยใช้วัจนภาษา ก็แสดงอวัจนภาษา หรือการแสดงที่ทำประกอบไปด้วย เช่น แสดงอาการตั้งใจฟังคู่สนทนา มีการพยักหน้าแสดงอาการเห็นด้วย หรือปรบมือแสดงการต้อนรับ การขอบคุณ เป็นต้น นอกจากนั้นท่วงท่าทางที่นิ่งฟังยังงามสง่าคือนิ่งตัวตรง บันทึกรับการบรรยายที่น่าสนใจในบางตอนลงไปด้วย ไม่แสดงอาการร่วงเหงาหาวนอนให้ปรากฏ ถ้าหากเป็นผู้บรรยายการแต่งกายจะเรียบร้อยสุภาพ ทำยืนทำนั่งเหมาะสม ใช้มือประกอบการพูดพองาม ไม่คุยเขี่ยแคะอวัยวะต่างๆ ขณะที่พูด ไม่เดินหรือเคลื่อนไหวมากเกินไป เป็นต้น ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาจะรู้จักวางท่วงท่าทางอย่างสง่างาม เป็นที่ประทับใจผู้ฟัง และผู้ชมตลอดเวลา

๖. พูดเขียนแสดงออกตามกาลเทศะสังคมและบุคคล ผู้ที่มีความสามารถทางภาษารู้จักกาลเทศะ สังคม และบุคคล รู้ว่าจะแสดงออกเช่นไร เช่น เมื่อไปเป็นวิทยากรบรรยายมีพระสงฆ์อยู่ด้วย ก็ต้องปฏิสังขณการพระสงฆ์ก่อน เช่น “กราบนมัสการพระคุณเจ้า และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย” เวลาไม่มีพระสงฆ์อยู่ด้วย ก็ต้องเป็นคนช่างสังเกตว่ามีผู้ใดเป็นผู้อาวุโสอยู่ ณ ที่นั้น ก็จะปฏิสังขณการท่านผู้อาวุโสก่อน แต่ไม่ต้องเรียงลำดับจนน่าเกลียด คือกล่าวปฏิสังขณการผู้อาวุโสแล้วกล่าวถึงผู้ฟังส่วนใหญ่ไปเลย เช่น “ท่านอธิบดีและท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย” การกล่าวเรียงตามอาวุโส เช่น “ท่านอธิบดี ท่านรองอธิบดี ท่านผู้อำนวยการกอง และท่านข้าราชการทั้งหลาย” เป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำเพราะจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกมีการแบ่งชั้นวรรณะเกิดขึ้น ในการเขียนก็เช่นกัน ถ้าเขียนบทความทางวิชาการ ก็ต้องใช้ภาษาที่เป็นแบบแผนพอสมควร แต่ก็ไม่ได้ถึงกับเป็นภาษาแบบแผนทั้งหมด เพราะจะไม่น่าอ่าน ควรเป็นภาษาที่แบบแผนจะเหมาะสมกว่า

๗. วางตนได้ดี ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาจะเป็นผู้ที่วางตนได้ดีในทุกโอกาส เพราะเมื่อการพูดจาดีเหมาะสม การวางตนในสังคมก็จะทำได้ดีมาก

๘. มีความสามารถในการเข้ากับคน ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาจะเป็นผู้ที่พูดจาดี รู้จักกาลเทศะ สังคม และบุคคล การใช้ภาษาใช้ได้เหมาะสมไพเราะ มีมารยาทและความสุภาพในการใช้ภาษา จึงเข้ากับคนได้ดีทุกชั้นทุกวัย ในทุกเวลาและสถานที่

๙. มีความกระตือรือร้นและเชื่อมั่น เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความสามารถทางภาษาดี จะพูดจะเขียนก็ประสบความสำเร็จ ทำงานได้มากโดยใช้เวลาไม่มากนัก เมื่อทำงานได้ดีได้เร็วและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วๆ ไป ก็จะมีความมั่นใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะพูดและเขียนต่อไปอีก

๑๐. มนุษยสัมพันธ์เป็นเยี่ยม คนที่มีความสามารถทางภาษา มักจะไม่อยู่หนึ่ง มักจะชอบทักทายพูดจาปราศรัย ชอบช่วยเหลือและให้บริการผู้อื่นอยู่เสมอ และมักจะทำได้ถูกต้องตามกาลเทศะ สังคมและบุคคลด้วย จึงทำให้เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีมาก

ความสามารถทางภาษาจึงช่วยปรับบุคลิกภาพของบุคคลให้มีความมั่นใจ มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม และจะประสบผลสำเร็จในการสื่อสารได้อย่างน่าชื่นชม

ภาษาพาสัมฤทธิ์

ภาษาพาสัมฤทธิ์

เรื่องน่าคิดน่าสนใจ

คนเก่งภาษาไทย

มักก้าวไกลน่าชื่นชม

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน คนที่ใช้ภาษาไทยได้คล่องจะทำการสิ่งใด ติดต่อสื่อสารเรื่องใด ก็มักจะประสบความสำเร็จ ทำให้มีความก้าวหน้าในการทำงาน

คนที่มีความสามารถทางภาษาสูง จะมีลักษณะดังนี้

๑. ความรู้รอบตัวดี
๒. มีความสามารถในการเขียน
๓. เรียนและเลียนแบบได้ง่าย
๔. ถ่ายทอดความรู้ได้ดี
๕. มีความเด่นดัง
๖. ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ
๗. สร้างสรรค์ผลงานเป็นประจำ
๘. เป็นผู้นำอยู่เสมอ
๙. นำเสนอความคิดได้อย่างประทับใจ
๑๐. ใช้ภาษาไทยได้อย่างเหมาะสม
๑๑. คนชื่นชมความสามารถ
๑๒. อนาคตบุคลิกภาพดี

รายละเอียดมีดังนี้ คือ

๑. ความรู้รอบตัวดี คนที่ฟังมากอ่านมาก ฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์ ร่วมประชุมสัมมนา รับการอบรม และเสวนากับผู้รู้อยู่เสมอ จะเป็นผู้ที่รู้รอบรอบรู้

เมื่อได้สนทนากับผู้ใดก็จะใช้ความรู้รอบตัวประกอบการสนทนา ทำให้ได้รับการยกย่องนับถือ ได้รับการชมเชยว่าเป็นผู้เฉลียวฉลาด ทันเหตุการณ์ ทันสมัย หากจะเขียนบทความ บทความ ก็นำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประกอบการเขียน ทำให้มีความรู้มีข้อมูลที่ทันสมัยปรากฏในงานเขียนนั้นด้วย เมื่อจะไปสอบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาต่อหรือเพื่อทำงาน คนที่มีความรู้รอบตัวดีก็จะตอบได้คล่องแคล่วฉาดฉานเป็นที่ประทับใจ การประกอบกิจการงาน ผู้ที่ใช้ภาษาได้คล่องก็จะได้เปรียบ เพราะทำงานได้รวดเร็วทันใจ มีประสิทธิภาพ งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จเรียบร้อยไปโดยรวดเร็ว เป็นที่ประทับใจเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างยิ่ง

๒. มีความสามารถในการเขียน ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาดี มักจะต้องแสดงออก การแสดงออกนั้นทำได้ทั้งการพูดและการเขียน ในปัจจุบันผู้ที่มีความสามารถในการเขียน นอกจากจะมีรายได้ดีแล้ว ยังเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป บางท่านเป็นนักคิดก็จะเขียนแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา คอยติติงเตือนสติให้แก่วิถีสังคม บุคคลที่เป็นตัวอย่างในการเขียนซึ่งทำให้เป็นที่รู้จักได้แก่ หลวงวิจิตรวาทการ พระยาอนุমানราชชน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นต้น

๓. เรียนและเลียนแบบได้ดี ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว เพราะฟังได้ดี จับประเด็น จับใจความ รู้ซึ่งถึงมโนทัศน์ต่างๆ ได้รวดเร็ว การอ่านก็อ่านได้โดยรวดเร็ว ทำให้แสวงหาความรู้ได้มาก ใช้เวลาน้อยได้เปรียบผู้อื่น

ในด้านการเลียนแบบนั้น เนื่องจากผู้ที่มีความสามารถทางภาษา หูไว ตาไว ใช้ภาษาคล่อง การเลียนแบบก็ทำได้ดี เช่น เมื่อได้ฟังคำปราศรัยของบุคคลที่พูดได้ดี ก็สามารถเลียนแบบการพูดได้ หรือเมื่อได้เห็นบทความที่เขียนดี มีความคิดปรัชญาอุดมคติแทรกอยู่ ก็ได้แนวคิดและลองเขียนดูบ้าง

ในด้านการประพันธ์ก็เช่นเดียวกัน เมื่อพบบทความประพันธ์ที่เป็นการเลียนเสียงธรรมชาติมีความไพเราะกลองเขียนดูบ้าง อาจไม่ไพเราะเท่าบทความประพันธ์ที่ได้พบเห็นมา แต่ก็เป็นเครื่องกระตุ้น หรือเป็นพื้นฐานให้พยายามเขียนต่อไป เช่น เมื่อได้ฟังคำประพันธ์

ครืนครืนใช้ฟ้าร้อง	เรียมครวญ
หึ่งหึ่งไข่มพวน	พี่ให้
ฝนตกใช้ฝนवल	พี่ทอด ใจนา
ร้อนใช้ร้อนไฟไหม้	พี่ร้อนกลกาม

ผู้ที่มีทักษะทางภาษาก็จะเกิดแรงบันดาลใจ แต่งเลียนแบบบ้าง อาจออกมาในรูปแบบ การประพันธ์อื่นก็ได้ เช่น

ครืนครืนฟ้าครืนครวญคร่ำ	ฟ้าฉ่ำฝนหลังรินไหล
ชาวนาทุกคนดีใจ	ต่างจับคันไถออกมา
เปาะเปะแปะเปาะเปาะแปะ	ฝนจะขึ้นฉ่ำหนักหนา
ต่างคนร้องรำเริงรำ	ข้าวนาปีนี้ดีเอ๋ย
ชูซ่าซ่าชูซ่า	น้ำบารุนแรงเพื่อนเอ๋ย
ไม่ไหลรินมาอย่างเคย	สุดเอ๋ยถ้อยคำรำพัน
นาข้าวล้นล้นล้นน้ำ	สุดกล้ำสุดกลืนสุดกลืน
นาล้นเสียหลายหลายพัน	น้ำตาไทยน้นไหลริน
สัตว์เลื้อยล้มตายหลายนัก	ร่ำให้โซ่จักคินล้น
เพื่อนทุกขมีทั้งแผ่นดิน	ช่วยเขาเราสิ้นโคก

(สุจิต เพียรชอบ)

๔. ถ่ายทอดความรู้ได้ดี ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูงจะสามารถ ถ่ายทอดความรู้ได้ดีทั้งในด้านการพูดและการเขียน ทำให้มวลชนและสังคมได้รับความรู้ อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ถ้าเป็นนักพูดก็พูดดีมีประสิทธิภาพ สามารถให้ความรู้ ความบันเทิงและโน้มน้าวใจผู้ฟังได้ดี ถ้าเป็นครูก็จะสอนศิษย์ได้ดี ศิษย์ได้รับความรู้ ได้ดี และรวดเร็ว ถ้าเป็นนักการเมืองก็สามารถอภิปรายในรัฐสภา แสดงเหตุผลตามหลักการ ได้ดี เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ

๕. มีความเด่นดัง ผู้ที่มีความสามารถในการส่งสาร ทั้งการพูด และการเขียน จะเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องนับถือ เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป แม้จะลาจากโลกนี้ ไปนานแสนนาน ผู้คนก็ยังจำได้ และยังใช้ผลงานเหล่านั้นอยู่ เช่น ศรีปราชญ์ สุนทรภู่ พระยาอนุমানราชธนะ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช รวมทั้งนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงทุกท่าน ผู้ที่มีความสามารถในการพูดและการเขียนบางท่านมีความเด่นดังมาตั้งแต่อายุน้อยเยาว์ และมีความเด่นดังตลอดชีวิตของท่าน บางคนก็ได้รับคัดเลือกให้เป็นศิลปินแห่งชาติ เช่น อังคาร กัลยาณพงศ์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ คำสิงห์ ครีนอกรงค์ วงศ์สวรรค์ เป็นต้น

๖. ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ เราจะพบว่าผู้ที่ ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ นับตั้งแต่องคมนตรี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี วุฒิสมาชิก และ

แม้แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายท่าน เป็นนักคิด นักเขียน นักพูดที่มีความสามารถทางภาษาเป็นอย่างยิ่ง สำหรับตำแหน่งทางราชการก็เช่นเดียวกัน ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงๆ มักจะเป็นผู้ที่พูดเก่ง เขียนเก่ง สามารถแสดงความรู้ความคิดได้ดีทั้งสิ้น นักเขียนบางท่านก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นวุฒิสมาชิก เช่น คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ กฤษณา อโศกสิน ประยอม ชองทอง ส่วนนักเขียนที่ประชาชนจำได้แม่น ห่วงหาอาทร ได้แก่ แสงชัย สุนทรวัฒน์ ผู้เขียน พุด พิด ฟอ ไฟ และโลกสีเขียว

๗. สร้างสรรค์ผลงานเป็นประจำ ผู้ที่เป็นนักคิด นักเขียน นักพูด นักโฆษณา มักจะอยู่นิ่งเฉยไม่ได้ จะต้องสร้างสรรค์ผลงานออกมาเป็นประจำ ผลงานที่นำเสนออีกก็มักจะมีรูปแบบหลากหลายยิ่งขึ้น บางคนมีรายได้สูงมากจากการสร้างผลงานอยู่เป็นประจำ

๘. เป็นผู้นำอยู่เสมอ คนที่มีความสามารถทางภาษามักจะพูดคล่อง เขียนคล่อง แสดงความคิดได้ดี ความเป็นผู้นำจึงแสดงออกมาชัดเจน จึงมักจะได้รับการเลือกให้เป็นประธานในที่ประชุม หรือดำรงตำแหน่งสำคัญในธุรกิจการงานต่างๆ

๙. นำเสนอความคิดได้อย่างประทับใจ คนทุกคนมักจะมีความคิดเป็นของตัวเอง คิดได้มากบ้างน้อยบ้างตามอัธยาศัย แต่ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาจะสามารถเสนอความคิดของตน รวมทั้งความคิดวิพากษ์วิจารณ์ออกมาได้ชัดเจน แจ่มแจ้ง ทำให้ทุกคนที่ได้ฟังเกิดความเข้าใจ เห็นประจักษ์และประทับใจในการนำเสนอความคิดเหล่านั้น ตัวอย่างเช่น ในการประชุมรัฐสภา ผู้ที่มีความสามารถทางการพูดสามารถอภิปรายได้ตรงประเด็น ตรงตามหลักการ จนบางครั้งสามารถเปลี่ยนแปลงวิถีทางการเมืองได้ ดังเราจะได้พบเห็นอยู่เสมอ

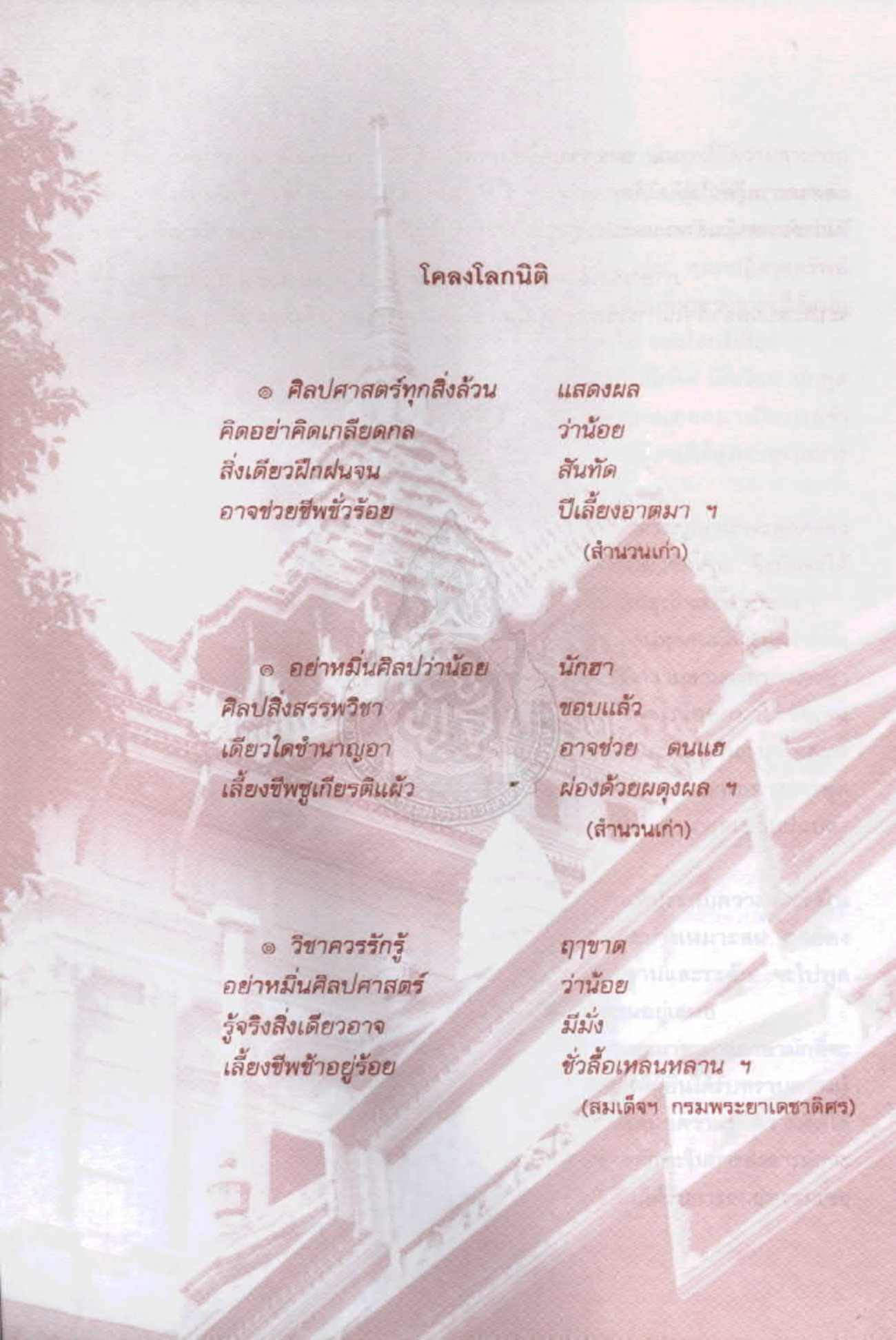
๑๐. ใช้ภาษาไทยได้อย่างเหมาะสม คนที่ประสบความสำเร็จในการใช้ภาษา มักจะแสดงให้เห็นได้ว่าสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง ตามกาลเทศะ สังคมและบุคคล ใช้ภาษาถูกต้องตามมาตรฐานและระดับ จะไปพูด ณ ที่ใด หรือเขียนบทความใด มักจะได้รับการยกย่องและชื่นชมอยู่เสมอ

๑๑. คนชื่นชมความสามารถ คนที่มีความสามารถทางภาษามักที่จะคิด พูด และสร้างสรรค์ผลงานอยู่เสมอ ภาษาเป็นสื่อกลางที่จะให้ผู้อื่นได้รับความรู้ ความคิดของเรา ถ้าเรามีความสามารถทางภาษาสูงก็สามารถเสนอความรู้ ความคิดได้แจ่มแจ้งชัดเจนเป็นที่รับรู้เข้าใจได้อย่างกว้างขวาง แต่คนที่ขาดทักษะในการสื่อสารมักจะพูดหรือเขียนไม่รู้เรื่อง พูดจาคลุมเครือ ตะกุกตะกัก ทำให้ไม่ได้รับการยกย่องชมเชยเหมือนผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูง

๑๒. **องอาจบุคลิกภาพดี** ผู้ที่ใช้ภาษาได้ดี มักจะพูดจาฉะฉาน แสดงความรู้ความคิดได้คล่องแคล่ว มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จึงมีความสามารถในการวางตนในสังคมและประชุมชนดีมาก ทำให้เป็นผู้ที่มีความองอาจ มีบุคลิกภาพดี

ภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ความคิดให้ผู้อื่นทราบ ผู้ที่จะประสบผลสำเร็จในการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารจึงต้องฝึกฝนอยู่เสมอ

โคลงโลกนิติ

๑ ศิลปศาสตร์ทุกสิ่งล้วน
คิดอย่าคิดเกลียดดกล
สิ่งเดียวฝึกฝนจน
อาจช่วยชีพชั่วร้อย

แสดงผล
ว่าน้อย
สันทัด
ปีเลี้ยงอาตมา ฯ
(สำนวนเก่า)

๑ อย่าหมิ่นศิลปว่าน้อย
ศิลปสิ่งสรรพวิชา
เดียวใดชำนาญอา
เลี้ยงชีพชูเกียรติแผ้ว

นักชา
ชอบแล้ว
อาจช่วย ตนแฮ
ผ่องด้วยผดุงผล ฯ
(สำนวนเก่า)

๑ วิชาควรรักรู้
อย่าหมิ่นศิลปศาสตร์
รู้จริงสิ่งเดียวอาจ
เลี้ยงชีพชั่วอยู่ร้อย

ฤชาต
ว่าน้อย
มีมั่ง
ชั่วสื่อเหลนหลาน ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาติศร)

คำกร่อนในภาษาไทย

คคนไทยชอบสบาย

ดังเช่นเรื่องภาษา

คำใดออกเสียงยาก

หมากม่วงหมากปรางนี้

ต้นเคียนเป็นตะเคียน

สะดวกล้ำเข้าไว้

บาลีสันสกฤต

พยางค์นั้นมากมี

ก็ตัดออกเสียบ้าง

ศิลปเป็นศิลปพลัน

เราเรียกว่าคำกร่อน

กร่อนหน้าหลังแยกย่อย

มีกร่อนทั้งหน้าหลัง

คำว่าอโหสิณี

สำคัญอย่ามั่งง่าย

มหาวิทยาลัย

ใหญ่เปื่อยสลดดับน้ำ

กร่อนไปจนเกินเลย

เด็กเด็กจงจำไว้

ใช้คำควรอาทร

ปรับตัวได้ตลอดเวลา

ก็แก้ไขให้ดูดี

หรือลำบากแก่เร็วรี

เป็นมะม่วงมะปรางไป

ยามอ่านเขียนง่ายกระไร

เราคนไทยปฏิภาณดี

ถ้าเราคิดให้ดีดี

ออกเสียงยากลำบากครัน

ดั่งตัวอย่างเชิงสร้างสรรค์

เราใช้กันไม่กังวล

ให้แน่นอนตัดได้ผล

กร่อนตรงกลางใช้มากมี

ตั้งใจฟังอย่าร้อรี

เป็นไขมีอยู่ในคำไทย

ทำสบายเสียนิสัย

เป็นมหาลัยไม่ติเลย

ดูไม่งามอย่าอยู่เฉย

ภาษาไทยเอ๋ยวิบัติแน่นอน

ครูภาษาไทยควรพราสอน

อย่าตัดรอนจนหมดงาม

ในปัจจุบันจะพบเห็นจนเป็นที่ผิดสังเกตว่ามีการใช้คำอย่างไม่ระมัดระวัง คิดถึงแต่ความรวดเร็วเป็นใหญ่ ทำให้มีการใช้คำกร่อนกันอย่างมากมาย จนทำให้ความงามของคำเสียไป คนที่ใช้คำกร่อนหรือตัดคำก็จะดูประหนึ่งว่าใช้ภาษาอย่างมก่ง่าย หรือใช้ภาษาผิด ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษาไปในทางที่ไม่ควรจะเป็น

อันที่จริงการใช้คำกร่อนเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งในการใช้ภาษา ทำให้ใช้ภาษาสะดวกขึ้น เพื่อความไพเราะงดงามของภาษา หรือเพื่อใช้ในการประพันธ์ ซึ่งมีลักษณะบังคับให้ต้องใช้เสียงเช่นนั้น รูปแบบของคำกร่อนก็มีต่าง ๆ กัน การกร่อนคำหรือตัดคำที่ใช้กันอยู่ทั่วไปดูประหนึ่งว่าใช้ภาษาอย่างมก่ง่าย ใช้กันมากจนเป็นที่ผิดสังเกตดังตัวอย่าง

ชุมหอชุมเย็นนี้สีโมง

(ขอเชิญประชุมที่หอประชุมเย็นวันนี้เวลาสีโมง)

พนักงานเก็บเงินค่าโดยสาร ชี้ไปที่ผู้โดยสารซึ่งรอรถอยู่เป็นจำนวนมากแล้วร้องว่า “ควาย ควาย” กร่อนหรือตัดมาจาก “ไปสะพานควายไหมครับ” หรือ “รถคันนี้ไปสะพานควายครับ”

เล็กชั้นเปื่อยสดดับใจ โมงอก โมงพริก โมงชี โมงเจียว

(กล้วยเตี่ยวเส้นเล็กใส่ลูกชิ้นเนื้อวัว ใส่เนื้อเปื่อย เนื้อสด ดับ

หัวใจ โมงไส้ถ่วงอก โมงไส้พริก โมงไส้ผักชี และโมงไส้กระเทียมเจียว)

ไฟไหม้เส้นไหมหมึก

(เย็นตาไฟไหม้เส้น ไมงไส้ปลาหมึก)

หอยไม่ไข่ โมงอก โมงชี

(หอยทอดโมงไข่ โมงไส้ถ่วงอก โมงไส้ผักชี)

ติ่มบัวโผดโผนม

(ไอศกรีมใส่เม็ดบัว ข้าวโผด แต่ไม่ราดหรือโรยนม)

พานดิน

(ไปสะพานดินสุลานนที่ไหมครับ)

ใหญ่ ใหญ่

(ไปหาดใหญ่ไหมครับ)

เลารี

(รถคันนี้ไปอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิครับ)

ทำสด

(รดคันนี้ไปมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ครับ)

ลอยสุทธิสาร ลอยวิภา ลอยวงศ์สว่าง)

(สะพานลอยสุทธิสาร สะพานลอยวิภาวดีรังสิต สะพานลอยวงศ์สว่าง)

ตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมที่เร่งรีบ ทั้งในด้านการทำมาหากินและในด้านอื่นๆ ประชากรเพิ่มมาก คนในเมืองใหญ่ๆ มีปริมาณมากขึ้น จะพูดจะทำอะไรก็ทำโดยรีบเร่ง คือพูดให้เร็วที่สุด สั้นที่สุด เพื่อให้ทันเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด คำกร่อนที่เห็นจึงเป็นภาพรีบเร่ง

การกร่อนมีหลายแบบ ดังตัวอย่างอีกแบบหนึ่ง

เมื่อเราไปตลาดก็สั่งซื้อของว่า “ซื้อน้ำตาล ๒ กิโลจะ”

พอคำก็ทวนคำสั่งว่า “สองโลหรือครับ” เป็นที่น่าสังเกตว่า คำว่า กิโล และ โล ต่างก็เป็นคำกร่อนมาจากคำว่า กิโลกรัม คำแรกกร่อนข้างท้าย คำที่สองกร่อนทั้งพยางค์หน้าและพยางค์ท้าย

คำว่า รับประทาน ซึ่งเป็นคำสุภาพ ใช้แทนคำว่ากิน ก็ใช้กันในหลายรูปแบบ

รับ ผู้พูดมักเป็นผู้ชาย ชายหนุ่มหรือเด็กชาย

ทาน ผู้พูดมักเป็นหญิงสาว หรือเด็กหญิง

รับทาน ผู้พูดมักจะเป็นคนแก่ หรือคนมีอายุ

ลักษณะคำกร่อน

คำกร่อนที่พบในการใช้ภาษาไทยมี ๒ ลักษณะดังนี้

๑. การกร่อนเสียง หมายถึงเสียงบางตอนในคำนั้นกร่อนลงหรือหดลง คือเสียงยาวหรือคำที่มีตัวสะกดกร่อนลงเป็นเสียงสระสั้น

๒. การกร่อนพยางค์ หรือกร่อนคำ หมายถึง เสียงของพยางค์หรือคำนั้นหายไปเลย

๑. คำกร่อนแบบกร่อนเสียง คำกร่อนแบบกร่อนเสียงแยกออกได้หลายประเภทได้แก่

ก. คำที่มีเสียงเหมือนกัน วางเรียงติดกันในรูปของคำซ้ำ เสียงของพยางค์หน้าจะหดสั้นลงเป็นเสียงสระอะ คำกร่อนแบบนี้ใช้ในการพรรณนาหรือ

บรรยาย ในภาษาบาลีสันสกฤตก็มีคำเช่นนี้ บาลี เรียกว่า อัพยาส สันสกฤต เรียกว่า อัพยาส แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่าอาจจะเป็นวิธีการกร่อนเสียงของไทยเราเองโดยมิได้เอาอย่างจากบาลีหรือสันสกฤตก็ได้ ตัวอย่างเช่น

ยัมยัม	กร่อนเป็น	ยะยัม
ครินคริน	"	คะคริน
แย้มแย้ม	"	ยะแย้ม
ผ่องผ่อง	"	ผะผ่อง
ยู่ยู่	"	ยะยู่
พริ้มพริ้ม	"	พะพริ้ม
แพรวแพรว	"	พะแพรว
พลอยพลอย	"	พะพลอย
ผ่าวผ่าว	"	ผะผ่าว
คล่ำคล่ำ	"	คะคล่ำ
คล้ายคล้าย	"	คะคล้าย
รั้วรั้ว	"	ระรั้ว
เปรี้ยวเปรี้ยว	"	ประเปรี้ยว
ฉาดฉาด	"	ฉะฉาด

ข. คำที่มีเสียงต่างกัน คำที่มีเสียงไม่เหมือนกันสองคำวางเรียงติดต่อกัน และเสียงคำหน้ากร่อนลงเป็นเสียงสระนั้น ส่วนใหญ่มักจะเป็นเสียงสระอะ เช่น

เฒอเฒ	กร่อนเป็น	ชะเฒ
พลับพลา	"	พะพลา
เหนือหัว	"	ณ หัว
เหนือเกล้า	"	ณ เกล้า
ฉันนี้	"	ฉะนี้
ฉันนั้น	"	ฉะนั้น
ทำนซี	"	ท ซี

นอกจากนี้ คำว่า หมาก ซึ่งใช้ในภาษาเดิมก่อนลงเป็น มะ เช่น

หมากพรวัว	กร่อนเป็น	มะพรวัว
หมากเดื่อ	”	มะเดื่อ
หมากตุ้ม	”	มะตุ้ม
หมากตาด	”	มะตาด
หมากกรูด	”	มะกรูด
หมากปราง	”	มะปราง
หมากขาม	”	มะขาม
หมากไฟ	”	มะไฟ
หมากขวิด	”	มะขวิด
ตันไคร้	”	ตะไคร้
ตันเคียน	”	ตะเคียน
ตาวัน	”	ตะวัน

ค. คำพยางค์เดียว คำบางคำเป็นคำพยางค์เดียว เป็นสระเสียงยาวกร่อนเป็นสระเสียงสั้น เช่น

แล	กร่อนเป็น	ละ
เธอ ท่าน	”	ธ
ที่ ใน	”	ณ

ง. คำหลายพยางค์ คำที่มีหลายพยางค์เรียงกันอาจจะกร่อนลดเสียงลงบางพยางค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอาพยางค์หลังเป็นตัวสะกด เช่น คำว่าสมาธิ ถ้าใช้ว่า นั่งสมาธิ ก็มี ๓ พยางค์ แต่ถ้าใช้ว่า นั่งขัดสมาธิ ออกเสียงเป็น นั่งขัดสะหมาด เอาพยางค์ท้ายเป็นตัวสะกด คำว่า คุณวุฒิ ออกเสียง คุณนะวุฒิ แต่ วิทยุฒิ เอาพยางค์หลังเป็นตัวสะกด กร่อนเป็น วิทยะวุด

จ. คำที่ใช้เครื่องหมายแทนทฆาตกำกับบนพยัญชนะ ทำให้กร่อนเสียงลงไปได้ เช่น ศิลป เป็น ศิลป์ สันตวะ เป็น สันตว์ สุนทร เป็น สุนทร

๒. คำกร่อนแบบกร่อนพยางค์หรือกร่อนคำ คำกร่อนชนิดนี้เสียงจะหายไปบางส่วน อาจจะหายไปพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ เสียงที่หายไปจะไม่เหลือปรากฏอยู่ การกร่อนคำหรือกร่อนพยางค์นี้มีหลายรูปแบบด้วยกัน คือ

ก. กร่อนข้างหน้าคำ หมายถึงเสียงพยัญชนะหน้าของคำหายไป เหลือแต่พยัญชนะหลังเท่านั้น ตัวอักษรที่ไม่ปรากฏอยู่ด้วย เช่น

อธิบดี	กร่อนเป็น	อธิ
อนุช	”	นุช
อนุชา	”	นุชา
อนิจจา	”	นิจจา
อภิรมย์	”	ภิรมย์
อโคก	”	โคก
อัญชุลี	”	ชุลี
อธิบาย	”	ธิบาย
อิริราช	”	ิริราช
อัสสุชล	”	สสุชล
อภิปราย	”	ภิปราย
อนุสนธิ	”	นุสนธิ
ชะรอย	”	รอย
ชีวิตักษัย	”	ิตักษัย
พสุธา	”	สุธา
รณรงค์	”	ณรงค์
ตะเพียน	”	เพียน
ไกรสรมุข	”	สรมุข
อุบาสก	”	ระสก
นฤทัย	”	ฤทัย
ศรีสมรรตไชย	”	สมรรตไชย

ข. กร่อนข้างหลังคำ หมายถึง เสียงพยัญชนะหลังของคำหายไป คงเหลือแต่พยัญชนะหน้าเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

โสดาบัน	กร่อนเป็น	โสดา
อธยาศัย	”	ธยาศ
โกลาหล	”	โกลา
จงกลนี	”	จงกล

สุพรรณภูมิ	กร่อนเป็น	สุพรรณ
กาฬาวพัลลภ	"	กาฬาว
อัปราชัย	"	อัปรา
บุษราคัม	"	บุษรา
ผ้าไตรจีวร	"	ผ้าไตร

ค. กร่อนตรงกลางคำ หมายถึงเสียงตรงกลางคำหายไป ตัวอย่าง
เช่น

อรุโณทัย	กร่อนเป็น	อโนทัย
ฤาษีนักสิทธิ์	"	ฤาสิทธิ์
ชนมพรรษา	"	ชนษา
สถาพรผล	"	สถาผล
โกลาหล	"	กาหล
หฤทัยหรรษ์	"	หฤหรรษ์

ง. กร่อนข้างหน้าและข้างหลังคำ หมายถึงเสียงพยัญชนะหน้าและ
พยัญชนะท้ายหายไป เหลือแต่พยัญชนะที่อยู่ตรงกลางเท่านั้น เช่น

อโฆภินิ	กร่อนเป็น	โฆ
กิโกลรัม	"	โล
จิกโกโล	"	โก

ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นควรคำนึงถึง
ความเจริญงอกงาม การเลือกใช้ถ้อยคำให้เกิดความงามทางภาษาเป็นภูมิปัญญาของ
คนไทยประการหนึ่ง

โคลงโลกนิติ

๑ พักแพังแดงเต้าถั่ว
หว่านสิ่งใดเป็นผล
ทำทานหว่านกุศล
ทำบาปบาปกระชั้น

งายล
สิ่งนั้น
สืบสิ่ง ดีแฮ
ชั่วร้ายตามตน ฯ
(สำนวนเก่า)

๑ ปลุกพืชในพางพื้น
ลากเกิดผลใดมี
ผู้ทำกุศลศรี
ผู้ผิดทำบาปไซ้

ธรมี
หว่านไว้
สวัสดียิ่ง นึกนา
บาปนั้นตอบสนอง ฯ
(สำนวนเก่า)

๑ พักแพังแดงเต้าถั่ว
หว่านสิ่งใดให้ผล
ทำทานหว่านกุศล
ทำบาปบาปชั้นชั้น

งายล
สิ่งนั้น
ผลเพิ่ม พูนนา
ไล่เลี้ยวตามตน ฯ
(สมเด็จพระราชาเดชาติศร)

ภาษาโฆษณานำพินิจ

ภาษาโฆษณา	รู้ใหม่ว่าเป็นอย่างไร
ใช้คำดึงดูดใจ	อยากรจะใคร่ลองใช้ดู
ใช้คำมีพลัง	แม้ว่ายังไม่คุ้นหู
คำคะนองนี้คุณครู	ท่านปรามไว้ไม่ใช่กัน
แต่ฟังอยู่ทุกเมื่อ	มันเหลือเชื่อเหมือนมนต์ขลัง
เล็กดีรสโตจ้ง	กลืนสะอาดแท่นแนเทียว
จับเดียวแสนจับใจ	เครื่องดื่มใดไม่แลเหลียว
ยอมดื่มชนิดเดียว	นี่คือผลการโฆษณา
ภาษาล้วนสร้างสรรค์	พลิกเพลงผันใช้ปัญญา
ภาษาดีย่อมมีค่า	หากด่ำซ้ำซ้ำชอกใจ
ใช้คำสองแง่สาม	ดูตำทราวยิ่งอื่นใด
เขวชนมักสนใจ	นำไปใช้ติดปากกัน
เป็นคนมีปัญญา	วิเคราะห์ภาษาเชิงสร้างสรรค์
รู้ดีถ้อยคำนั้น	คือโฆษณาพาผลิตเพลิน
เวลาใช้รู้เลือกสรร	ถ้อยคำนั้นไม่ขัดเขิน
ภาษาแสดงความเจริญ	ของผู้ใช้ให้เด่นดัง

ภาษาโฆษณาคือภาษาที่ใช้โน้มน้าวให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านสนใจในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นๆ มักใช้ถ้อยคำและศิลปะการพูดที่เร้าใจจนผู้ฟังเกิดความไว้วางใจในตัวผู้พูด เกิดความเชื่อถือ และคิดใคร่ครวญถึงประโยชน์หรือผลได้ผลเสียที่จะได้รับจากการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นๆ จากนั้นก็ตัดสินใจซื้อสินค้า การโฆษณามักจะเริ่มต้นบอกให้ทราบว่า ในขณะนี้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นขึ้นแล้ว มีการให้ข่าวสารข้อมูลเพิ่มเติมว่า ผลิตภัณฑ์ที่กล่าวถึงมีลักษณะอย่างไรบ้าง เป็นการสร้างความสนใจให้แก่

ผู้ฟัง พร้อมทั้งกล่าวถึงคุณภาพ เพื่อให้ผู้ฟังได้คิดใคร่ครวญดูว่า ผลิตภัณฑ์นั้นดีหรือไม่ มีประโยชน์หรือไม่ ผู้บริโภคหรือผู้ฟังก็จะตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะซื้อหรือทดลองใช้ผลิตภัณฑ์นั้นหรือไม่ เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การพูดโฆษณาเป็นการพูดจูงใจหลายระดับด้วยกัน นับตั้งแต่การบอกเล่าให้ทราบ การพูดให้เชื่อถือ การพูดจูงใจ เพื่อให้เกิดความคิดคล้อยตาม และการพูดโน้มน้าวใจเพื่อให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ลงมือซื้อผลิตภัณฑ์นั้นๆ

ภาษาโฆษณามีผลต่อผู้ฟังทั้งในทางบวกและทางลบ ในทางบวก ภาษาโฆษณาเป็นภาษาเทคนิคที่นักโฆษณาสร้างสรรค์ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดคือช่วยให้ขายสินค้าได้มาก ภาษาโฆษณาจึงต้องอาศัยถ้อยคำหรือคำพูดจูงใจ และใช้ภาพประกอบโน้มน้าวให้คนซื้อสินค้า ภาษาโฆษณาจึงต้องมีแรงดึงดูดความสนใจของผู้ฟังเมื่อได้ยินบ่อยๆ ก็เกิดความเคยชิน เกิดความคุ้นเคยกับสินค้านั้นๆ เวลาไปซื้อของก็ทำให้นึกถึงโดยอัตโนมัติ ในทางลบ ภาษาใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นนั้น ประชาชนมักนำไปใช้จนติดปาก ถ้าเป็นภาษาที่ไม่เหมาะสม ผิดหลักภาษา ผู้นำไปใช้ก็ใช้ภาษาผิดไปด้วย ยิ่งถ้าใช้คำสองแง่สองงาม ชักนำไปในทางเพศ ในทางต่ำทราม ยิ่งจะเป็นตัวอย่างในทางที่ไม่ดี นอกจากนั้นการโฆษณาทำให้ประชาชนเกิดความฟุ้งเฟ้อ ซื้อสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องซื้อ เป็นการลิดรอนเศรษฐกิจของตนเอง

การโฆษณาส่วนใหญ่มุ่งให้เห็นผลทันตา ผู้เขียนคำโฆษณาจึงต้องพิถีพิถันทั้งในเรื่องวัตถุประสงค์ ขั้นตอน กระบวนการ หน้าที่ และเนื้อหาสาระของการโฆษณา

โดยทั่วไปผู้เขียนคำโฆษณามีวัตถุประสงค์ที่จะ บอกให้รู้ ดูเป็นของดี มีประโยชน์ ลักษณะโดดเด่น เน้นสรรพคุณ กระตุ้นให้ซื้อ เชื่อถือทุกถ้อยคำเตือนความทรงจำได้ดี ทำให้มีความสนใจ ให้ความศรัทธา อยากจะนำมาใช้

การโฆษณานั้นใช้ขั้นตอนในการโฆษณา ๕ ขั้นตอน คือ การสร้างความสนใจ สร้างความต้องการ สร้างความพอใจ สร้างมโนภาพ และ ขั้นลงมือกระทำการ

นอกจากนั้นยังใช้กระบวนการยอมรับ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้คือ

๑. การให้รับรู้ว่ามีผลิตภัณฑ์ชนิดนั้น

๒. การสร้างความสนใจ คือการมีผู้โฆษณาให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าผลิตภัณฑ์มีลักษณะอย่างไรบ้าง มีส่วนประสมและกรรมวิธีในการผลิตอย่างไรบ้าง

๓. การประเมินคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น คือผู้พูดหรือผู้โฆษณาจะบอกให้ผู้ฟังทราบว่า ผลิตภัณฑ์นั้นๆ มีคุณภาพหรือมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด ผู้ฟังหรือผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ก็จะพิจารณาใคร่ครวญถึงประโยชน์ และผลได้ผลเสียด้วยตนเอง

๔. การทดลอง คือการเปิดโอกาสให้ลูกค้าหรือผู้ซื้อทดลองใช้ผลิตภัณฑ์นั้นด้วยตนเอง

๕. การยอมรับ คือการยอมรับหรือการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นต่อไป

หน้าที่ของการโฆษณาสินค้านั้นมีอยู่ ๔ ประการคือ

๑. การโฆษณาควรมีความคิดแทรกอยู่ด้วย ความคิดนั้นควรเป็นความคิดที่ดีและสร้างสรรค์

๒. การโฆษณาจะต้องมีพลังที่จะทำให้ผู้ซื้อหยุดชะงักเพื่อฟัง และชมการโฆษณานั้น ๆ

๓. การโฆษณาควรดึงดูดให้ลูกค้าสนใจสินค้านั้นอยู่เสมอ โดยการสร้างความอยากรู้อยากเห็น ด้วยการให้ลูกค้าอยากฟังการโฆษณาสินค้าต่อจนจบ

๔. การโฆษณาควรมีแรงกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดความเชื่อมั่นในสินค้า ทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกว่า คำโฆษณาเกี่ยวกับสินค้านั้นเป็นจริง และสินค้านั้นจะสนองความต้องการของผู้ซื้ออย่างคุ้มค่า ยิ่งว่าสินค้าประเภทเดียวกัน

ส่วนเนื้อหาของโฆษณาควรเป็นดังนี้

๑. ให้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับอย่างเต็มที่

๒. กล่าวถึงประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับจากสินค้าที่โฆษณา อันมีคุณสมบัติเหนือสินค้าชนิดเดียวกัน

ลักษณะของภาษาโฆษณา

ลักษณะของภาษาโฆษณามีดังนี้คือ

๑. มีพลังชักนำ

๒. เกิดถ้อยคำสำนวนใหม่

๓. ใช้ความคิดสร้างสรรค์สร้าง

๔. อ่างสรรพคุณยิ่งใหญ่

๕. เข้าใจผู้ซื้อ

๖. สื่อสารให้คิด

๗. ประดิษฐ์ถ้อยคำกะทัดรัด

๘. สื่อสัมผัสให้เห็นจริง

๙. สำคัญยิ่งต้องสร้างความเชื่อถือ

๑๐. จุดเด่นคือสะดุดตาสะดุดใจ

๑๑. ใช้ถ้อยคำคล้องจอง

จะขอลำดับถึงรายละเอียดของแต่ละลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. **มีพลังชักนำ** ถ้อยคำที่ใช้ในการโฆษณาจะต้องมีพลังที่จะจูงใจผู้ฟังหรือผู้อ่านให้สนใจในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้น เช่น เนื้อแน่นผิวนุ่ม ข้าวถุงตราถนัดศรี ข้าวดีกินอร่อย ฮอลรีใหม่ทำไมใหญ่ขึ้น

๒. **เกิดถ้อยคำสำนวนใหม่** ภาษาโฆษณาเป็นผลงานสร้างสรรค์ของนักโฆษณาที่เลือกคำมาร้อยเรียงกัน ให้มีความหมายเกิดความไพเราะ เช่น จิบเดียว จับใจ จิวแต่แจ่ว เปิดปื๊ดต๊อปปี้ ราคายุติธรรม อีสระเสรีเหนือสิ่งอื่นใด สดใสซาบซ่า บริการทุกระดับประทับใจ ประชุมอาหารให้อร่อยต้องใจเย็นๆ

๓. **ใช้ความคิดสร้างสรรค์สร้าง** นักโฆษณาที่ประสบความสำเร็จจะเป็นทั้งนักภาษาและนักโฆษณาไปในขณะเดียวกัน ต้องคิดสร้างสรรค์ สร้างครีธา ความสนใจ ความเชื่อถือ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่เกินจริง ไม่หลอกลวง เช่น การบินไทยรักคุณเท่าฟ้า

๔. **อ้างสรรพคุณยิ่งใหญ่** การที่จะให้คนสนใจสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นๆ จะต้องอ้างว่า สินค้าั้นๆ มีสรรพคุณสูงคัมค่าราคา เช่น คุณภาพคับแก้ว คุณภาพล้านเปอร์เซ็นต์ เครื่องดื่มมีคุณค่า ราคาน้ำอัดลม

๕. **เข้าใจผู้ซื้อ** ภาษาโฆษณาจะใช้ภาษาที่เข้าใจใ้มน้าวใจให้ผู้ฟังหรือผู้ชมประทับใจในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นๆ เช่น ...สำหรับนักธุรกิจชั้นสูง ทนแดด ทนฝน ทนทาน ทำเลทอง นาที่ทอง โอกาสทอง

๖. **สื่อสารให้คิด** นักโฆษณาที่ฉลาดจะต้องเลือกใช้ถ้อยคำภาษาที่จะพยายามสื่อสารให้ผู้ฟังได้คิด ตัวอย่างเช่น เราสามารถช่วยท่านได้ เราห่วงใยดวงใจของคุณ สิ่งที่ดีในชีวิต คู่ควรสตรีเช่นคุณ พลังชัก กระดาษสารพัดเชิด

๗. **ประดิษฐ์ถ้อยคำกะทัดรัด** ภาษาโฆษณาที่ดีพยายามใช้ถ้อยคำสั้น กะทัดรัด ทำให้ผู้รับสารรับรู้ได้รวดเร็ว เช่น ลูกมากจะยากจน เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ใจ จิวแต่แจ่ว เล็กดีรสโต

๘. **สื่อสัมผัสให้เห็นจริง** ใช้ภาษาที่สื่อประสาทสัมผัส เป็นการยั่วยุประสาทสัมผัสในรูปแบบที่ไม่เคยมีใครใช้มาก่อน เช่น กลิ่นสะอาด ใช้ครีม... ผิวเนื้อเนียนนุ่ม ละมุนละไม

๙. **สำคัญยังต้องสร้างความเชื่อถือ** นักโฆษณาที่ดีจะต้องพยายามใช้ถ้อยคำที่ผูกใจ สามารถสร้างความเชื่อถือให้แก่ผู้ฟังหรือผู้ชมได้

๑๐. **จุดเด่นคือสะดุดตาสะดุดใจ** คำหรือภาษาที่ใช้ต้องเลือกสรรอย่างพิถีพิถัน ใช้คำแปลกใหม่ให้เกิดความสะดุดใจ เช่น มาเร็งร่าสดใสในโลกสดสวยด้วยสี...

๑๑. **ใช้ถ้อยคำคล้องจอง** โดยสร้างวลีหรือประโยคให้สัมผัสคล้องจอง ถ้อยคำที่คล้องจองกันทำให้สะดุดตาสะดุดใจ จำได้แม่นยำ เช่น

รูปแบบของการโฆษณา

การสร้างรูปแบบของการโฆษณามีวิธีการสร้างต่างๆ กัน จะขอนำเสนอเพียงบางประการ ได้แก่

๑. การลากเข้าพวก เป็นวิธีการทางจิตวิทยาที่ทำให้ผู้ฟัง ผู้บริโภค รู้สึกว่าทันสมัย และต้องการปฏิบัติตนเหมือนผู้อื่น เช่น

ใครใครก็ใช้แต่แป้งของน้องหนู

ทุกสังคมนิยมใช้.....

ทั่วโลกรู้จัก.....ดี

๒. ใช้การขอร้องวิงวอน เช่น

โปรดอย่าทำบ้านเมืองสกปรกนะคะ

โปรดใช้แต่ยาสีฟัน.....

๓. ใช้วิธีโฆษณาที่เกินจริง เช่น คุณภาพล้านเปอร์เซ็นต์ คุณภาพคับแก้ว

๔. การอ้างอิงให้เกิดความเชื่อถือ มีการอ้างถึงบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น ดาราภาพยนตร์ นักกีฬา คนเด่น นักแสดงตลก นักขับรถเด่นๆ ตัวอย่างเช่น ดวงใจ หทัยกาญจน์ใช้แต่สบู่... นิติพงษ์ นักฟุตบอลที่มีชื่อเสียงใช้แต่... หนู เชิญยิ้ม ดาวตลกใช้แต่สี... เป็นต้น หรืออ้างอำนาจ เช่น ธนาคารออมสิน รัฐบาลเป็นประกัน

๕. ใช้คำสั่งโดยตรง เช่น จงใช้แต่ยาสีฟัน... จะขึ้นรถลงเรือขึ้นเหนือล่องใต้ จงใช้แต่บริการของ... จงวางใจในบริการของธนาคาร...

ภาษาโฆษณาเป็นสารโน้มน้าวใจที่มักจะโยงไปกระทบความรู้สึกพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งอาจจะพิจารณาว่าเป็นจุดอ่อนที่นักโฆษณาสามารถโน้มน้าวใจได้ง่าย เช่น ความรักสวยรักงาม ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ผู้รับสารจึงควรพิจารณาถึงความสมเหตุสมผล ไม่หลงเชื่อไปตามคำโฆษณา ผู้สร้างสรรค์ภาษาโฆษณาต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม ควรระมัดระวังความถูกต้องของภาษาคำนึงถึงแบบแผนและวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

โคลงโลกนิติ

๑ แม้มิทรพิสัยยิ่งทั้ง
พ่อแม่แก่ชรา
เป็นสุขแต่อาตมา
จักฉิบหายวายเพียง

ยศดา
บ่เลี้ยง
บริโภค
โทษท้าวลงทัณฑ์ ฯ
(สำนวนเก่า)

๑ คนใดละพ่อทั้ง
อันทุพลชรา
ขับไล่ไปมีปรา
คนดั่งนี้ฤๅแคล้ว

มาดา
ภาพแล้ว
นินเตร
คลาดพ้นไภยัน ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาติศร)

ความผิดพลาดในการใช้คำ

ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ข่าวสารข้อมูลต่างๆ เผยแพร่ไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นเทคโนโลยียังช่วยให้ทุกคนทำสิ่งต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้เวลาไม่มากนัก โลกปัจจุบันจึงเป็นโลกของการแข่งขัน ทุกคนต้องทำอะไรด้วยความรีบเร่ง และความรีบเร่งนี้เองทำให้เกิดความผิดพลาดทางด้านการใช้ภาษา โดยเฉพาะความผิดพลาดในการใช้คำ

ลักษณะของความผิดพลาดในการใช้คำ มีหลายประการด้วยกันคือ

๑. การใช้คำผิดความหมาย
๒. ความไม่สม่ำเสมอในการใช้คำ
๓. การใช้คำผิดชนิด
๔. การใช้คำที่มีเสียงหรือความหมายใกล้เคียงกันผิด
๕. การใช้คำฟุ่มเฟือย

รายละเอียดมีดังต่อไปนี้ คือ

๑. การใช้คำผิดความหมาย ปัจจุบันเรามักจะพบคนไทยไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ใช้คำผิดความหมายอยู่เป็นประจำ เช่น

พรรณนะ กับ ทศนคติ คำสองคำนี้มักจะใช้สลับกันเสมอ ในพจนานุกรมได้แสดงความหมายของคำสองคำนี้ไว้ว่า

พรรณนะ หรือ ทศนะ หมายถึง ความเห็น การเห็น เครื่องรู้เห็น การแสดง

ทศนคติ หมายถึง แนวความคิดเห็น

ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นความแตกต่างของคำสองคำนี้ได้แก่
 ในวรรณคดีของจีน การแข่งขันกีฬาควรมุ่งเรื่องความ
 สามีคิสนุกสนานเป็นสำคัญ ไม่ควรเน้นเรื่องการแพ้ชนะ
 สมปองมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการนำแรงงานต่างชาติมาใช้ใน
 ประเทศไทย

วิสัย กับ วิไล วิสัย หมายถึงพินาศย่อยยับ วิไล หมายถึงงาม
 ตัวอย่างเช่น

ร้านวิสัยศิลป์เป็นร้านขายรองเท้าสตรี

วิไล เป็นหญิงงามสมชื่อ

ขัดขวาง กับ กิดขวาง มีคนหลายคนใช้ผิดว่า แม่ค้าตั้งของขาย
 ขัดขวาง การจราจร อันที่จริงจะต้องใช้คำว่า กิดขวาง การจราจร แต่ ผู้ร้าย ขัดขวาง การ
 จับกุมของตำรวจจึงถูกยิงตาย

ใช้ หวาดไหว แทน หวาดหวั่น เช่น คนมักจะใช้ว่า ชาวนาไทย
 ไม่ควรจะหวาดไหว กับอุปสรรคต่าง ๆ อันที่จริงควรจะใช้ หวาดหวั่น แทน

นอกจากนั้นยังใช้คำว่า หวั่นไหว กับ หวั่นหวาด สลับกัน เช่น ควร
 ใช้ว่า เด็กวัยรุนมักจะมีอารมณ์หวั่นไหว ไม่ใช่ หวั่นหวาด

มีการใช้คำอื่น ๆ ผิดอีก เช่น ใช้คำว่า มี แทน ให้ เช่น

ประชาชน มี ความร่วมมือกับรัฐบาลด้วยการรักษาความ
 สะอาดของบ้านเมือง

การใช้คำว่า มี นั้นผิดจะต้องใช้คำว่า ให้ คือ ให้ความร่วมมือ จึงจะ
 ถูกต้อง การใช้คำว่ามีนี้ในปัจจุบันเราจะได้ยินใช้กันอยู่เสมอว่า มีการทำให้กลัว มีการ
 ทำให้ขวัญเสีย

แทนที่จะใช้คำว่า ช่มขวัญ ก็ใช้คำว่า ชย่มขวัญ เช่น

นักมวยไทยก่อนชกจะรำไหว้ครู และกระเทิบเท้าชย่มขวัญ คู่ต่อสู้
 มีคำที่ใกล้เคียงกัน คือ เขย่าขวัญ ซึ่งหมายความว่า ทำให้กลัว มัก
 จะใช้กับเรื่องผี เช่น

คนมักจะชอบดูหนังผี ทั้ง ๆ ที่ผีเป็นเรื่องลึกลับน่ากลัว แต่
 คนก็ชอบเพราะเป็นเรื่องเขย่าขวัญ

๒. ความไม่สม่ำเสมอในการใช้คำ ความไม่สม่ำเสมอในการใช้คำ มักปรากฏอยู่เสมอ หากขาดความระมัดระวัง เช่น

ข้าพเจ้า เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยที่มีชื่อแห่งหนึ่ง ฉัน ชอบ
เรียนวิชาภาษาอังกฤษมากกว่าวิชาอื่น

ข้าพเจ้า เป็นคำที่ใช้ในภาษาระดับทางการ เมื่อใช้แล้วก็ต้องใช้ไปให้
ตลอด ในตอนท้ายมาใช้ ฉัน ซึ่งเป็นคำที่ใช้ระดับกึ่งแบบแผนและภาษาปาก จึง
เป็นการใช้ที่ไม่สม่ำเสมอ

บิดามารดา เป็นพรหมของลูก เราจึงควรเคารพและระลึก
ถึง พระคุณของพ่อแม่ให้มาก

คำว่า บิดามารดา เป็นคำที่ใช้ในระดับภาษาที่เป็นแบบแผน คำว่า
พ่อ แม่ และลูก เป็นคำที่ใช้ในระดับกึ่งแบบแผนและระดับปาก การนำมาไว้ด้วยกัน
ในประโยคที่กล่าวไว้ข้างต้น จึงเป็นการผิดพลาดในด้านความสม่ำเสมอในการใช้คำ

ขณะนี้เป็นเวลาสายณหสนธยา หมู่ปักษาติศาชาติต่างพา
กันร่อนกลับสู่รวงรัง ทุกอย่างอยู่ในความเงียบสงบ มีแต่คลื่นจอมดาวยั่ว
เท่านั้นที่กระซิกกระซี้กระแซะเข้าหาฝั่งอย่างไม่หยุดหย่อน

การใช้คำในข้อความข้างต้นไม่สม่ำเสมอ เพราะในช่วงแรกใช้ภาษา
เป็นพรรณนาโวหาร เช่น สายณหสนธยา ปักษาติศาชาติ แต่ในช่วงหลังใช้ภาษาปาก
ภาษาตลก คือ จอมดาวยั่ว กระซิกกระซี้กระแซะ

๓. การใช้คำผิดชนิด การใช้คำผิดชนิด หมายถึง การเลือกคำ
มาใช้ไม่ถูกต้อง เช่น นำคำกริยามาใช้เป็นคำนาม ใช้คำนามมาแทนที่คำกริยา ใช้คำ
บุพบทแทนที่คำกริยา

การทำคำกริยาให้เป็นคำนามนั้นทำได้โดยง่ายเป็นที่ทราบกันอยู่โดย
ทั่วไป ด้วยการเติมคำว่า “การ” หรือ “ความ” ลงไป เช่น กิน เป็น การกิน เดิน
เป็น การเดิน วิ่ง เป็น การวิ่ง โลก เป็น ความโลก เป็นต้น ตัวอย่างการใช้คำผิดชนิด
เช่น

เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ จึงมีการแข่งขันกีฬา
กันเป็นประจำ

ในที่นี้ใช้คำว่า สัมพันธ์ ไม่ถูกต้อง จะต้องใช้ว่า ความสัมพันธ์

พูด เป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นอันมาก พูด
จึงเป็นสิ่งที่ควรฝึกฝนเป็นอย่างยิ่ง

ประโยคนี้ จะต้องใช้ การพูด ทั้งสองแห่ง

โกรธ ทำให้คนขาดความยั้งคิด อาจกระทำอะไรรุนแรง
ถึงขนาดเป็นอาชญากรรมได้

ประโยคนี้ต้องใช้ ความโกรธ จึงจะถูกต้อง

การนำคำนามมาใช้แทนที่คำกริยาทำให้ไม่เหมาะสม จะต้องมีความ
กริยาที่เหมาะสมมานำหน้า เช่น

ที่มหาวิทยาลัยของฉัน มักจะเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
และมีชื่อเสียงมา ปาฐกถา เป็นประจำ

ในที่นี้จะต้องใช้คำ แสดง ปาฐกถา จึงจะถูกต้อง

๔. การใช้คำที่มีเสียงหรือความหมายใกล้เคียงกันผิด ความผิดพลาด
ในการใช้คำในข้อนี้หมายถึงผู้ใช้คำใช้คำผิดโดยเลือกคำที่มีเสียงใกล้เคียงกันมาใช้ เช่น
เคี้ยว กับ เขี้ยว

ครู เขี้ยวเขี้ยว ให้ฉันเขียนเรียงความซึ่งฉันไม่ชอบเลย

ประโยคนี้จะต้องใช้ เคี้ยวเขี้ยว จึงจะถูกต้อง หรืออาจใช้เป็นคำ
คะนองไปเลย เช่น

อาจารย์สมศรี เขี้ยว ที่สุด

ระบบ กับ ระบอบ

ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรขึ้นเพื่อให้
นักเรียนเข้าใจ ระบบ ประชาธิปไตยดีขึ้น

ประโยคนี้ต้องใช้ ระบอบ จึงจะถูกต้องเหมาะสม

ใกล้เคียง กับ เกลี่ยกล่อม

ตำรวจพยายาม ใกล้เคียง ให้ผู้ร้ายยอมรับสารภาพ

ประโยคนี้ต้องใช้ เกลี่ยกล่อม จึงจะถูกต้อง

ผ่อนปรน กับ ผ่อนผัน

ราษฎรที่บ้านเรือนถูกน้ำท่วมได้รับการ ผ่อนปรน
ไม่ต้องเสียภาษี

ตัวอย่างนี้ต้องใช้ การ ผ่อนผัน ไม่ใช่ การ ผ่อนปรน

๕. การใช้คำฟุ่มเฟือย ในปัจจุบันนิยมใช้คำฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น ทำให้ประโยคและข้อความรุงรัง คำว่า “ทำการ” จะใช้กันฟุ่มเฟือยมาก เช่น หมอจะมาทำการรักษาผู้ป่วยในหมู่บ้านนี้ ไม่จำเป็นจะต้องใช้คำว่า “ทำการ” ใช้ว่า หมอจะมารักษาผู้ป่วยในหมู่บ้านนี้ ก็พอแล้ว ตัวอย่างอื่นได้แก่

นายกรัฐมนตรีจะมาทำการปราศรัยในวันเปิดสัมมนาครู

แห่งชาติ

ถ้าจะเขียนให้ได้ดี ต้องทำการเขียนทุกวัน

ตำรวจได้ทำการสืบสวนคดีลักทรัพย์ในซอยบ้านฉัน

อย่างละเอียดลออ

คำว่า “มีความ” เป็นอีกคำหนึ่งที่ใช้กันมากจนเป็นที่ผิดสังเกตว่า เกิดอะไรขึ้นในภาษาไทยของเรา ตัวอย่างเช่น

ผู้ที่ทำผิดแล้วรับผิดชอบว่าเป็นผู้ที่มีความ เป็นลูกผู้ชาย

อย่างแท้จริง

ประโยคนี้ใช้คำฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น ควรตัดข้อความที่ว่า “เป็นผู้ที่มีความ” ออกเหลือแต่ ผู้ที่ทำผิดแล้วรับผิดชอบว่าเป็นลูกผู้ชายอย่างแท้จริง

ความผิดพลาดในการใช้คำจะเกิดจากสาเหตุใดก็ตาม เป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนควรจะต้องทำความเข้าใจ และเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาอย่างเอาใจใส่ ระวังระวัง รวมทั้งควรมีส่วนช่วยกันติตติงและแก้ไข ความผิดพลาดนั้นก็ลดลง เช่น ตำรวจจราจร นายหนึ่งโทรศัพท์มาตักพิธิกรซึ่งกำลังจัดรายการวิทยุว่าใช้คำผิด ที่พูดว่า รดสะเทินน้ำ สะเทินบก นั้นต้องใช้ว่า รดสะเทินน้ำสะเทินบก ส่วน สะเทิน นั้นใช้กับกิริยา กระดากอาย เช่น สาวสะเทินอาย

โคลงโลกนิติ

๑ น้ำลิกนัวยิ่งร้อย
สายดั่งทิ้งทอดมา
เขาสูงสุดสายดา
จิตมนุษย์นี้ไสร้

พันวา
หยั่งได้
ยังอาจ
ยากรู้หยั่งถึง ฯ
(ล้านวนเก่า)

๑ น้ำลิกพานเขียวซิ่ง
หยั่งได้แต่โดยสาย
น้ำใจจะบรรยาย
ยกแต่ผู้เฒ่าปิ้ง

สุดพาย
ดั่งทิ้ง
เหลือยาก
เกลศแห่งหากเห็น ฯ
(ล้านวนเก่า)

๑ พระสมุทรสุดลิกลั่น
สายดั่งทิ้งทอดมา
เขาสูงอาจวัดวา
จิตมนุษย์นี้ไสร้

คณนา
หยั่งได้
กำหนด
ยากแท้หยั่งถึง ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

ใช้ ส ศ ษ ณ น ให้ถูกต้อง

เพลงการใช้ ส ศ ษ

ทำนองพม่าเชว

สอ สอ สอ สอเสือน้องรู้หรือเปล่า ใช้ในภาษาไทยเรา เช่น สี เช่น สา
เช่น เส่า (ซ้ำ) สอเสื่อใช้ได้ง่ายตาย

สอ สอ สอ สอเสือน้องรู้หรือเปล่า ใช้ในบาลีขณยางค์ เช่น สัจจะ สังข
นะเจ้า (ซ้ำ) สอเสื่อใช้ได้ง่ายตาย

สอ สอ สอ สอเสือน้องรู้หรือเปล่า ใช้ในสันสกฤตไม่เบา เช่น สัตย์
ลัปดาห์ นะเจ้า (ซ้ำ) สอเสื่อใช้ได้ง่ายตาย

สอ สอ สอ สอเสือน้องรู้หรือเปล่า ใช้ในภาษาอื่นใดเล่า เช่น
สวาย เสวย นะเจ้า (ซ้ำ) สอเสื่อใช้ได้ง่ายตาย

ศอ ศอ ศอ ศอศาลาน้องรู้หรือเปล่า ใช้ในสันสกฤตนะเจ้า
เช่น ศิลา โศกา โศกเศร้า (ซ้ำ) ศอศาลาใช้ได้ง่ายตาย

ษอ ษอ ษอ ษอฤษีน้องรู้หรือเปล่า ใช้ในสันสกฤตใดเล่า เช่น
บุษบา ภฤษณา โอมฤษา (ซ้ำ) ษอฤษีใช้ได้ง่ายตาย

หลักการใช้ ส ศ และ ษ

๑. คำไทยแท้โดยทั่วๆ ไปจะใช้ ส เป็นพื้น เช่น เสือ สาน สวय สุก
เส่า สาย สอง สาม สี่ สิบ สี่ सा ตัวอย่างเช่น

ลู่ลากับลู่สี่ไปที่วัดหลักสี่เพื่อไปตัดไม้มาทำเสา

๒. คำที่มาจากภาษาบาลี ใช้ ส ตัวเดียว เพราะในภาษาบาลี ไม่มี
ศ ษ เช่น สงฆ์ สังข์ สโมสโร โอกาส สามัคคี สมัชชา รั้งสี่ อธิ สัตถา อชฌาตย สิริ มเหสี
โสธ สาธิต สันทนา โสภา โสยา โสยาสน์

๓. คำที่มาจากภาษาสันสกฤต ซึ่งมี ส ค ษ ใช้ทั้งสามตัว จึงใช้ ส ด้วย เช่น สัตย์ พิสมัย วัสดุ ภัสดา มัตสยา ภัสมะ พิสมร พัสตุ พิศดาร

๔. คำที่มาจากภาษาสันสกฤต ใช้ ค เช่น โคภา คีลา ศรัทธา ปราศรัย อธิยาศัย ศรี ศรัณฺญ

๕. คำที่มาจากภาษาสันสกฤต ใช้ ษ เช่น ฤษี เกษียณ เกษียร กฤษฏา กษมา โฆษณา มหิษี ภาษิต

๖. คำที่มาจากภาษาอื่น เช่น ภาษาเขมร ใช้ ส เช่น สำราญ สวาย เสวย

หลักการใช้ ส ค ษ เป็นตัวสะกด

๑. เมื่อใช้ ส สะกด มักจะใช้ ส ตามกฎของบาลี เช่น

เวสสันดร

ปัสสาวะ

ลัสสะ

ประภัสสร

ภัสสร

อัสสาสะ

ปัสสาสะ

เวสสุกรรม

ลัสสุ

วัสสะ

มัสสุ

อัสสุ, อัสสุชล

อัสสุธारा

ข้าวกล้า

สีเลื่อมๆ พรายๆ

แสงสว่าง รัศมี

ลมหายใจเข้า

ลมหายใจออก

พระวิสสุกรรม

แม่ยาย แม่ผัว

ฝน

หนาว

น้ำตา

ท่อน้ำตา

๒. ส ค ษ ที่เป็นพยัญชนะในภาษาสันสกฤต มีหลักในการสะกดคำ

ดังนี้

- ใช้ ส สะกด เมื่อมี ส หรือพยัญชนะในวรรค ตะ หรือ ม หรือ

ย ตามหลัง

เมื่อมี ส ตามหลัง เช่น

ปัสสาวะ ลัสสะ

เมื่อมีพยัญชนะในวรรคตะ ตามหลัง เช่น

พัสดุ	สิ่งของ
พิสดาร	ละเอียด กว้างขวาง
ภัสดา	ผัว

เมื่อมี ม ตามหลัง เช่น

ภัสมะ	เก่า ธูลี ผง ละเอียด แหลก
พิสมร	เครื่องรางชนิดหนึ่ง
พิลัมย์	รัก ชื่นชม ปลื้มใจ

เมื่อมี ย ตามหลัง เช่น

มัตสยา	ปลา
--------	-----

- ใช้ ศ ละกด เมื่อมีพยัญชนะในวรรคจะ หรือ ม หรืออักษรเดี่ยว

ตามหลัง

เมื่อมีพยัญชนะในวรรคจะ ตามหลัง เช่น

อัศจรรย์	แปลก แปลกประหลาด
อัศจรรย์	เครื่องหมายตกใจ
ปัจฉิม	ทิศตะวันตก
พฤตจิกายน	พฤตจิก - แมลงป่อง
พินิจัย	ตัดสินชี้ขาด

เมื่อมี ม ตามหลัง เช่น

รัศมี	แสงสว่าง
รัศมีทัต, รัศมีมาน	มีรัศมี
กัศมล	น่าเกลียด ไม่งาม

เมื่อมีอักษรเดี่ยวตามหลัง เช่น

อัศวะ	ม้า
อัศวิน	นักรบ ขี่ม้า
อัศวานิก	พลม้า
ปริศนา	คำถาม คำที่ผูกให้แก้
มัศยา	ปลา
ทรรคนียา	น้ำดู งาม
ทรรคนะ	แนวความคิด ความเห็น
กัศยป	เต่า

- ใช้ ษ สะกด เมื่อมีพยัญชนะในวรรค ฎะ วรรคตะ หรือ บ ป ม
ย ร ตามหลัง

เมื่อมีพยัญชนะในวรรค ฎะ ตามหลัง เช่น

ประดิษฐ์	สร้างขึ้น ตั้งขึ้น จัดทำขึ้น
อุษณา	ร้อน ฤดูร้อน อบอุ่น
กฤษณะ	พระกฤษณะ พระนารายณ์
สันนิษฐาน	คาดคะเน
เจษฎา	ผู้เป็นใหญ่ที่สุด
กฤษฎา	ที่ทำแล้ว
ตฤชณา	ความปรารถนา
ปฤษฎางค์	หลัง
ปฤษฎะ	หลัง เบื้องหลัง

เมื่อมี บ หรือ ป ตามหลัง เช่น

บุษบา	ดอกไม้
บุษบง	บัว
บุษบก	มณฑปขนาดเล็ก
บุษปราศ	ทับทิม พลอยสีเหลือง
บุษปะ	ดอกไม้

เมื่อมี ม ตามหลัง เช่น

อุษมัน	ไอ ไออุ่น
ลักษมณ์	น้องพระราม
ลักษมี	มเหสีพระนารายณ์ โชคฉลาก

เมื่อมี ย ตามหลัง เช่น

บุษยา	บัว แก้วสีขาว
-------	---------------

เมื่อมี ร ตามหลัง เช่น

บุษราคัม	พลอยสีเหลือง
----------	--------------

หลักการใช้น และ ณ

การใช้น

๑. ใช้เป็นพยัญชนะต้น และตัวสะกดในคำไทยทั่วไป เช่น กิน เดิน
นั่ง นอน โน่น นี นาน้ำ น้ำ หนู หนาว นาง

๒. ใช้ในคำที่มาจากภาษาอื่นที่ไม่ใช่บาลีและสันสกฤต เช่น กระหมั่ง-
กุหนิง กวนอิม กวนอู กุนเชียง มิซซันนารี ลาติน ฮอลันดา เนเธอร์แลนด์ ญี่ปุ่น
อะแซหุ่นกี้ เป็นต้น

๓. ใช้เป็นตัวสะกดในคำบาลีและสันสกฤตที่มีพยัญชนะในวรรคตะ
ตามหลัง เช่น กานท์ กานต์ ขันติ คันธกุฏี

๔. ใช้เป็นตัวสะกดในพยางค์สุดท้ายของภาษาสันสกฤตที่ออกเสียง
อัน และ อิน เช่น พรหมัน อาตมัน หัสติน ปักษิน กริน นาริน เป็นต้น

๕. ใช้เป็นตัวพยัญชนะต้นในคำบาลีและสันสกฤต ซึ่งไม่อยู่ในกฎ
การใช้น เช่น ชนิน วานร นคร นที นารี นางเยาว์ นางพาง นางลักษณ นพเกศ นวัตกรรม

การใช้น

๑. คำบาลี สันสกฤต ตัวสะกดเป็นแม่กน ถ้ามีพยัญชนะในวรรคอะ
หรือ ห เป็นตัวตาม ตัวสะกดจะเป็น ณ เสมอ

เมื่อมีพยัญชนะในวรรคอะ ตามหลัง เช่น

วัณณะ	สี ผิว ชนิด
สุวรรณะ	ทอง
กัณฐช	อักษรที่เกิดเสียงจากคอ
ขันธ์	ดอน ภาค
กัณฐ์	คอ

เมื่อมี ห ตามหลัง เช่น

กัณหา	ดำ
ตันหา	ความทะยานอยาก
สันหา	เกลี้ยเกลอา
อุณภูมิ	ระดับความร้อนเย็นของอากาศ
อุณหะ	ร้อน อบอวน
อุณหิส	กรอบหน้า มงกุฏ
กัณห์ปักษ	ข้างแรม

๒. ถ้ามีตัว ข ร ษ ฤ อยู่ข้างหน้า ตัว นอ ซึ่งเป็นพยางค์ถัดไปต้องเป็น ณ เสมอ

เมื่อมี ข อยู่ข้างหน้า เช่น

ขณะ	ครู คราว ครั่ง
ขึ้น, ขึ้น	สิ้น หหมดไป
ขึ้นาสพ	ผู้หมดกิเลส
หักขึ้น, หักขึ้นา	ขวา ทิศใต้
หักขึ้นาวัฏ	เวียนขวา
ลักษณะ	มีลักษณะดี
ลักษณะ	เครื่องแสดง

เมื่อมี ร อยู่ข้างหน้า เช่น

กรรมการ	ซื้อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
กรณี	คดี เรื่อง เหตุ
กรณีกิจ	กิจที่ต้องทำ
วรรณะ	ความประพฤติ
กรณี	ข้างพัง
กรณี	สาวรุ่น
กรณี	เรือ
กรณี	แผ่นดิน
ธารณะ	ทั่วไป
สาธารณะ	ของกลาง สำหรับคนทั่วไป
บุรณะ	ทำให้เพิ่ม
ประณต	ไหว้
ประณิต	ละเอียด ดี
พรรณนา	บรรยาย อธิบายให้เห็นจริง
ปราณี	ผู้มีชีวิต
ภรณ์	ชื่อดาวฤกษ์
มรณะ	ตาย
วรรณนา	พรรณนา

วารุณี	ชื่อนางฟ้า
สรณะ	ที่พึ่ง
อรุโณทัย	เวลาเช้าตรู่

เมื่อมี ๒ อยู่ข้างหน้า เช่น

กษณะ	ครู คราว ครั่ง
กฤษณะ	คำ มีด แรม ปางหนึ่งของพระวิษณุ
กฤษณา	ไม้หอมชนิดหนึ่ง
โสมษณา	การเผยแพร่
ดุษณี	นิง ความนิง
ไพบรณีย์	สิ่งหรือวัตถุที่ส่งไป
ทักษิโณทก	น้ำที่หลังในเวลาทำทานเพื่ออุทิศผล ให้แก่ผู้ตาย
ภิกษุณี	พระผู้หญิง
ลักษณะ	ประเภท
อุษณะ	ความร้อน ฤดูร้อน อบอุ่น

เมื่อมี ฤ อยู่ข้างหน้า เช่น

ตฤณชาติ	หญ้าต่างๆ
ตฤณมัย	สนามหญ้า

๓. เมื่อมี ข ษ ร ฤ อยู่ข้างหน้า ตัว นอ ซึ่งอยู่ถัดไปในคำเดียวกันนั้น (บางที่ไม่ออกเสียง เพราะเราใช้การันต์) ต้องเป็น ณ เช่น การณ์ อารณ์ ลักษณะ ปฏิสังขรณ์ อาวรณ์ อุทาหรณ์ สัมภาษณ์ วิจารณ์

๔. เมื่อมี ฤ ร ษ อยู่ข้างหน้า และมีพยัญชนะต้นกลางระหว่าง พยัญชนะทั้ง ๓ กับตัว นอ ถ้าตัวที่คั่นเป็นพยัญชนะในวรรคกะ วรรคปะ หรือ ย ว ห ตัว นอ นั้นจะใช้ ณ เช่น

ลักษมณ์	กษاپณั
ราพณาสูร	อารมณั
รมณีย์	นารายณั
รามายณั	พราหมณั
พราหมณั	นิรมาน (การสร้าง การแปลง)

๕. คำที่พยางค์หน้าเขียนเป็น น มาแต่เดิม ถ้ามีพยางค์ซึ่งมี ษ ร ฤ ฦ นำหน้า ต้องเปลี่ยน น เป็น ณ เช่น

นม	-	ประณม
นาม	-	ประณาม
นายก	-	ปรีณายก
นิธาน	-	ปณินธาน
มาน	-	ประมาณ
นิธิ	-	ประณิธิ

๖. คำไทย บางคำที่ใช้ ณ มาแต่โบราณ ก็ควรใช้ ณ ต่อไป เช่น ฯพณฯ พณหัวเจ้าท่าน

การใช้ ส ศ ษ ณ น แม้จะมีกฎเกณฑ์ให้ต้องพิจารณาทำความเข้าใจมาก แต่หากได้นำหลักดังกล่าวข้างต้นไปใช้ในการเขียนหรือสะกดคำ โดยระมัดระวังให้ถูกต้องอยู่เสมอแล้ว ก็จะไม่เกิดความผิดพลาด หรือมีความผิดพลาดน้อยมาก

มาพูดตัว ร ล และคำควบกล้ำให้ชัดกันเถิด

ภาษาไทยเป็นของเราใช้เราอื่น
เป็นคนไทยต้องพูดไทยให้ได้ดี
เป็นคนไทยพูดเขียนไทยไม่แคล่วคล่อง
เป็นคนไทยพูดฝรั่งช่างใจเบา
เป็นนักเรียนพากเพียรพูดให้ชัด
หากพูดเสียงตัว ร เรือ เป็น ล ลิง
เราควรช่วยอนุรักษ์พิทักษ์ภาษา
แสดงความเป็นไทยแท้แพร่เกียรติไกล

ควรชมชื่นชื่นชมสมศักดิ์ศรี
สมกับที่เกิดเป็นไทยภูมิใจเรา
คนจะมองว่าเป็นเช่นคนเขลา
เหมือนลิ้มเผ่าพงศ์พันธุ์น่าชื่นจริง
คุณสมบัติไทยแท้แน่นอนยิ่ง
น่าชื่นยิ่งฟังไม่เพราะเหมาะเหมือนใจ
ทั้งเขียนอ่านพูดจาอัชฌาศัย
ดำรงไว้เอกลักษณ์ประจักษ์เทอญ

ในปัจจุบันเราจะพบว่าคนไทยเป็นจำนวนมากพูด ร ล และคำควบกล้ำ
ไม่ชัด แม้แต่โฆษก พิธีกรทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ เช่น มักจะออกเสียง

รัก	เป็น	ลัก	เรื่อน	เป็น	เลือน
ร่อย	เป็น	ล่อย	ริ้ว	เป็น	ลิ้ว
ราย	เป็น	ลาย	รอง	เป็น	ลอง
รวดเร็ว	เป็น	ลวดเลี้ยว	ร้องร่อย	เป็น	ล่องล่อย
รีบเร่ง	เป็น	ลิบเล่ง	รวบรัด	เป็น	ลวบลัด

ส่วนคำควบกล้ำที่ออกเสียงไม่ถูกต้องก็มีมากมาย ที่พบเห็นเป็นประจำคือ

เปลี่ยนแปลง	เป็น	เปี่ยนแปง	ปรับปรุง	เป็น	ปั๊ปปุง
ครอบครวั	เป็น	คอบควั	คลี่คลาย	เป็น	ชี้คาย
พลับพลึง	เป็น	พั๊ปปึง	ปลอดโปร่ง	เป็น	ปอดโป่ง

ปัญหาที่เกิดจากการออกเสียงไม่ชัด

ปัญหาที่เกิดจากการออกเสียงไม่ชัดเจนมีหลายประการ คือ

๑. สื่อความหมายผิด
๒. ลิดรอนบุคลิภาพตน
๓. เป็นคนมักง่าย
๔. ทำลายความก้าวหน้า
๕. ขาดความกล้าไม่มั่นใจ
๖. ไม่กล้าแสดงตัว
๗. คนยิ้มหัวให้ได้อาย

๑. **สื่อความหมายผิด** การออกเสียงไม่ชัดจะทำให้สื่อความหมายผิด เช่น เมื่อพูด เรียน เป็น เลียน ความหมายก็จะต่างไปจากวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร เพราะเรียน คือ การเรียนรู้ แต่เลียน เป็นการเลียนแบบ ครึ่งครว ออกเสียงเป็นคั้งควา ฟังแล้วก็เป็นคั้งควาซึ่งเป็นสัตว์ชนิดหนึ่ง เช่น เมื่อคนถามว่า “คุณเป็นดารา แสดงบ่อยไหมคะ” ดาราก็ตอบว่า “เป็นคั้งควาคะ” ผู้ฟังคงผิดหวังเพราะคิดว่าจะแสดงเป็นนางเอก กลับแสดงเป็นคั้งควา แสดงเป็นสัตว์แทนที่จะแสดงเป็นคน

๒. **ลิดรอนบุคลิภาพตน** คนที่พูดไม่ชัดจะทำให้เสียบุคลิภาพ ขาดความน่าเชื่อถือ ไม่ว่าจะไปติดต่อผู้ใด ไม่จำเป็นจะเป็นการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาต่อหรือสมัครเข้าทำงาน คนที่พูดตัว ร ล และคำควบกล้ำไม่ชัด มักจะได้รับการพิจารณาเป็นคนสุดท้าย

๓. **เป็นคนมักง่าย** คนที่พูดตัว ร ล และคำควบกล้ำไม่ชัด แสดงว่าเป็นคนมักง่าย ทำอะไรพอให้ผ่านๆ ไป ไม่ประณีตระมัดระวังเรื่องการใช้ภาษาเท่าที่ควร

๔. **ทำลายความก้าวหน้า** คนบางคนเมื่อทำงานไปสักระยะหนึ่ง ก็ได้รับการสนับสนุนให้ขึ้นเป็นหัวหน้า แต่ถ้าผู้ใหญ่พบว่า พูดตัว ร ล และคำควบกล้ำไม่ชัดอาจไม่ได้รับการสนับสนุนก็ได้

๕. **ขาดความกล้าไม่มั่นใจ** คนที่พูดตัว ร ล และคำควบกล้ำไม่ชัด จะขาดความมั่นใจ เมื่อจำเป็นต้องพูดแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือในที่สาธารณะจะไม่กล้าพูดกล้าแสดงออก เพราะขวยเขินที่ตนเองพูดไม่ชัด

๖. **ไม่กล้าแสดงตัว** ดังที่กล่าวมาแล้วว่าคนที่พูด ร ล และคำควบกล้ำไม่ชัด จะขาดความมั่นใจ จึงทำให้ไม่กล้าแสดงออก การที่จะต้องลุกขึ้นพูดแสดงความคิดเห็น จึงทำได้อย่างยากลำบาก

๗. คนยิ้มหัวให้ได้อาย คนพูด ร ล และคำควบกล้ำไม่ชัด เมื่อเปล่งเสียงออกมาก็จะดุดลก ขำขัน สะดุดหู ทำให้คนหัวเราะ แต่ไม่ใช่หัวเราะเพราะความรื่นรมย์ หากแต่หัวเราะด้วยความสมเพชมากกว่า

วิธีการที่จะช่วยให้ออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำได้ถูกต้อง

๑. หัดรัวลิ้น เพื่อให้ออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำได้ชัดเจน ควรหัดรัวลิ้น แล้วออกเสียงพยัญชนะ ร ล และคำควบกล้ำโดยเริ่มที่ตัว ร ก่อน จากนั้นเปล่งเสียงเป็นคำๆ เช่น รัก เรือน รู้ รับ รัง ร้าง รา โวย ริ้ว รอย จากนั้นก็ออกเสียงเป็นคำ ร คู่ เช่น รับรอง รุงรัง เรียงร้อย เรียงราย รำร้อง โรงเรียน เรไร จากนั้นก็ออกเสียง ล และเปล่งเสียงเป็นคำๆ เช่น ลุง ลาว ลิ่น ล้อม ลัก ลอง ล่วง ลาม ลาย ลวด และออกเสียงเป็นคำคู่ เช่น ลวดลาย เลื่อนลอย โลดลัว ล้นหลาม ลั่นลวง ลอยลม ล้าหลัง หลากหลาย

คำควบกล้ำก็ควรฝึกออกเสียง เช่น ควบ ร ได้แก่ กรุ่มกริม กริ่งเกรง กร้องแกร่ง แพรพราว พร้มเพรา ครั่งคราว ครอบครวั ครองเครง ปรับปรุง ควบ ล ได้แก่ เปลี่ยนแปลง เคลื่อนคลาย กลับกลาย เกลากลึง กลั่นแก้ง ขลาดกลัว เป็นต้น

๒. ได้ยินเสียงตนเอง เพื่อสำรวจตรวจดูว่าตนเองพูดออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำชัดเจนหรือไม่ควรบันทึกเสียงของตนเองแล้วเปิดฟังดู จะเห็นข้อบกพร่องได้อย่างชัดเจนว่า ตนเองออกเสียงไม่ชัดมากน้อยเพียงใด จากนั้นก็ลองฝึกออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำใส่ลงในแถบบันทึกเสียง แล้วลองเปิดฟังดูว่าออกเสียงชัดเจนหรือไม่

๓. ร้องเพลงให้ชัด มีเพลงเป็นจำนวนมากที่ประกอบไปด้วยตัว ร ล และคำควบกล้ำ ควรนำเพลงเหล่านั้นมาร้องเพื่อฝึกฝนออกเสียงให้ชัดเจนขึ้น เพลงเหล่านั้นได้แก่

เพลงลานโรงเรียน

ทำนองเพลง โยสล้ม

ลานโรงเรียนเลียนราบและรินร่ม
 เด็กวันรมย์ซ่อนเร้นเล่นซ่อนหา
 ลูกลีลุลูกลนนักซัดกระอา
 อयरอราร่วงเร้าเข้าห้องเรียน

การเล่าเรียนมากมวลล้นหลายหลาก
 เรียนไม่ยากพูดฟังทั้งอ่านเขียน
 ครูรับรองลองวิชาถ้าปากเพียร
 จักเป็นเจียรคนเทิดเรียนเลิศจริง

เพลงพูด ร ล ให้ชัด

ทำนองเพลง โยทิง

โยทิง โยทิง โยทิง รักจริงต้องรีบมาเรียน ฟังพูดอ่านเขียน
 จงรีบมาเรียนวิชาภาษาไทย

ร ล ต้องพูดให้ชัด เลอะลัด รีบเร่ง เรไร ลีลา รวนเร ไรยา
 รอนแรม เร่ร้อน รังไร ออกเสียงกันไป ภาษาไทยเป็นของพวกเขา
 ภาษาไทยเป็นของพวกเขา

๔. จัดคำไว้ฝึกฝน การที่จะออกเสียงตัว ร ล และคำควบกล้ำ ให้
 ชัดเจนเป็นทักษะที่จะต้องฝึกฝน จึงควรจัดคำไว้ฝึก ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

ออกเสียง ร

รินรัก เรไร ไรยา ราบรู้ เรียไร ราบรอง รักเรียน รอนแรม รวนเร
 รักเร่ รวดเร็ว ร่องรอย โรงเรือน ไร่รา ไร่ราน ร่องแร้ง เรือรา รีบเร่ง รวบรัด
 รอนแรม ร้อนรุ่ม รูปร่าง

ออกเสียง ล

เลือนลาง ล่องลอย ลับแล เลอะลัด ลวดลาย หลุดลอย
 ล่วงล้ำ ลั่นหลาม ลาลับ ลับโลก ลุ่มหลง แผลกฉาญ เหลาะแหละ หลุกหลิก ลีลับ
 ล่วงเลย ลับหลัง

ร สลับ ล

ลอดรีว ลิตรอน ลางร้าย รักลวง รักลูก ลูกรัก ลูกนอก

ควบ ร

กรุ้มกริม กร้องแกร่ง พร้องแพรง แพรวพราย เพรศพริง
พริ้มเพรา ครั่งคราว ครอบครัว ปรับปรุง ครองแครง ครอบครอง

ควบ ล

กลับกลาย กลับกลอก เปลี่ยนแปลง พลัปปลา พลัปปลึง
คลั่งโคลง คลี้คลาย แผลกปลอม ปลิ้นปล้อน ปลิดปลิว ปลอมแปลง พลิกแพลง

ควบ ร สลับ ล

ปลอดโปร่ง ครอบคลุม คลุมเครือ เปลี่ยนแปร เปล่าประโยชน์
อาจผูกเป็นประโยชน์กัน ๆ ก็ได้ เช่น

รักเร่ร้างรัก

เรไรเป็นคนใจคอรวนเร วิรกรอนแรมไปอยู่ที่เรือนเจ้าเริ่ม

กลอยลูกฟอกลิ้นแม่เกลี้ยงบ้านอยู่ในคลองบางกรวย

พริ้มเพราแต่งตัวเสียเปรศพริงเพราจะเธอจะไปร้องเพลงที่วัด

พลัปปลา

๕. ระวางตนเวลาออกเสียง ผู้ที่พูดตัว ร ล และคำควบกล้ำไม่ชัดเจน ระวังตัวตั้งใจออกเสียงให้ชัด ไม่มั่วง่าย ปล่อยให้ผ่าน ๆ ไป

๖. ให้คนข้างเคียงช่วยประเมิน นอกจากพูดได้แถบนั้นทีก็เสียงแล้ว เวลาพูดควรให้เพื่อนและพ่อแม่พี่ป้าน้าอาหรือผู้ที่อยู่ใกล้ช่วยประเมินด้วยว่าเราพูดชัดหรือไม่

การพูดตัว ร ล และคำควบกล้ำไม่ชัดเจนนั้น นอกจากจะสื่อความหมายผิดพลาดแล้ว ยังทำให้เสียบุคลิกภาพ เป็นที่ล้อเลียนขบขันของผู้อื่น ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงภูมิหลังในการศึกษาอีกด้วย

โคลงโลกนิติ

๑ ผู้ใดทรงสัตย์สร้าง
บมิโกรธบมิหึงสา
สัตย์ซื้อถือเมตตา
ท่านผู้นั้นจักได้

ศีลา
ท่านไซรั
ใจอด
ซื้อเชื่อปราชญ์ดี ฯ
(สำนวนเก่า)

๒ คนใดทรงสัตย์สร้าง
ไปเคียดชิงหึงสา
น้ำจิตคิดกรุณา
คนดังนี้จักได้

ศีลา
สัตว์ไซรั
เนื่องนิตย
ซื้อเชื่อปรีชา ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

ประวิสรรชนีย์อย่างมีหลัก

ในปัจจุบันมักจะปรากฏว่ามีผู้เขียนสะกดคำผิดเป็นอันมาก อาจจะ
เป็นเพราะมีพื้นความรู้ไม่พอ หรือสะกดผิดด้วยความเลินเล่อมักง่ายก็เป็นได้ คำที่มักจะ
สะกดผิดประกอบด้วย

การประวิสรรชนีย์ ประวิสรรชนีย์ในพยางค์หรือคำที่ไม่ควรจะต้อง
ประวิสรรชนีย์ เช่น

สบบง	เขียนเป็น	สะบบง
สไบ	"	สะไบ
สบาย	"	สะบาย
อำมหิต	"	อำมะหิต
กากบาท	"	กากะบาท
ขมุกขมัว	"	ขะมุกขะมัว
อะเนจอนาถ	"	อะเนจอะนาถ
พยาน	"	พะยาน

ไม่ประวิสรรชนีย์ในคำที่ควรประวิสรรชนีย์ ทำให้สะกดผิด เช่น

สะอาด	เขียนเป็น	สอาด
สะดุด	"	สดุด
สะโอดสะอง	"	สโอดสออง
ฉะนั้น	"	ฉนั้น
ฉะนี้	"	ฉนี้
สะพาน	"	สพาน
สะดุ้งสะตัง	"	สดุ้งสดัง
สะอึ้ง	"	สอึ้ง

คำที่เป็นพยางค์ท้าย เสียง อะ พยางค์ท้ายควรประวิสรรชนีย์กลับ
ไม่ประวิสรรชนีย์ เช่น

ศิลปะ	เขียนเป็น	ศิลป
ภาระ	„	ภาร
ธุระ	„	ธุร
วรรณะ	„	วรรณ
สุขะ	„	สุข
พละ	„	พล

คำสมาส ไม่ต้องประวิสรรชนีย์ก็ไปประวิสรรชนีย์ ทำให้เป็นคำที่
สะกดผิด เช่น

พลศึกษา	เขียนเป็น	พละศึกษา
ธุรกิจ	„	ธุระกิจ
ภารกิจ	„	ภาระกิจ
กาลเทศะ	„	กาละเทศะ
ศิลปศึกษา	„	ศิลปะศึกษา
อิสรภาพ	„	อิสระภาพ
ทัศนศึกษา	„	ทัศนะศึกษา
ทัศนคติ	„	ทัศนะคติ
ธนสารสมบัติ	„	ธนะสารสมบัติ

หลักการประวิสรรชนีย์

๑. คำไทยแท้ๆ จะประวิสรรชนีย์ทุกคำ เช่น กะปิ กะทิ มะละกอ
ทะลุ มะลิ กะลา กะโหลก กะแอม ชะนี ชะอม ชะลูด ชะง่อน ชะงัก ชะงัด ชะโด
ชะตา ชะมด ชะลอม ชะอ้อน ชะแลง

๒. คำไทยที่พยางค์หน้าออกเสียงยาวแต่กร่อนลงให้เสียงสั้นเข้า
จะประวิสรรชนีย์ เช่น มะพร้าว (หมากพร้าว) มะตูม (หมากตูม) มะม่วง (หมากม่วง)
มะปราง (หมากปราง) มะเขือ (หมากเขือ) ตะเคียน (ตันเคียน) ตะไคร้ (ตันไคร้)

๓. คำที่เป็นคำกร่อนมาจากคำที่มีเสียงซ้อนกัน แล้วกร่อนคำหน้า
ให้เป็นเสียงอะ เช่น

ครืนครืน	กร่อนเป็น	คะครืน
โครมโครม	”	คะโครม
พรายพราย	”	พะพราย
แพรวแพรว	”	พะแพรว
พลอยพลอย	”	พะพลอย
วบวบ	”	วะวบ
แวมแวม	”	วะแวม
แย้มแย้ม	”	ยะแย้ม
ยิ้มยิ้ม	”	ยะยิ้ม
กริกกริก	”	ระกริก

๔. คำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต ถ้าเป็นพยางค์ท้าย ให้ประวิสรรชนีย์ เช่น สรณะ อังสะ ลักษณะ เสนาสนะ อักษระ ศิลปะ พละ รุระ สมณะ เสมหะ โยคะ โลหะ พญฺญชนะ สระ มามะ คณะ ชนะ

๕. คำที่มาจากภาษาอื่น เช่น ขวา จีน ญี่ปุ่น พม่า มอญ ถ้าออกเสียงอะ ให้ประวิสรรชนีย์ เช่น มะเดหวี มะโต กะหมังกุหนิง ระดู บะหมี่ ดือบะ แป๊ะชะ ซากุระ อะชิตะ โยชิตะ นาริตะ อังวะ อะแซห่วนก็ มะกะโท มังกะยอชะวา

๖. คำที่ขึ้นด้วยตัว ส ซึ่งแผลงเป็น ตะ หรือ กระ ได้เสียง สะ ตะ กระ ต้องประวิสรรชนีย์ เช่น สะพาน-ตะพาน สะพัง-ตะพัง สะกอก-ตะกอก สะกาง-ตะกาง สะเทือน-กระเทือน สะท้อน-กระท้อน

๗. คำที่เติมตัว ร เข้าไปข้างหลังพยัญชนะต้นของคำ ถ้าคำเดิมประวิสรรชนีย์อยู่แล้ว เมื่อเติม ร ลงไป ให้เลื่อนวิสรรชนีย์ไปประข้างหลังพยัญชนะ ร เช่น จะเข้-จระเข้ ชะง่อน-จรง่อน ชะมด-จรมด ชะลอ-จรลอ จะخاب-จระخاب คะครีม-จระครีม

๘. คำที่มาจากภาษาอื่น เช่น ภาษาเขมร เดิมไม่ได้ประวิสรรชนีย์ แต่เมื่อเรานำมาใช้ได้ประวิสรรชนีย์จนเคยแล้ว ก็ให้ประวิสรรชนีย์ เพราะถือว่าเขียนถูกต้องตามอักขรวิธีของไทย เช่น รเบียบ ไทยเขียนเป็น ระเบียบ รบิล เป็น ระบิล รลอก เป็น ระลอก เป็นต้น

มีเพลงซึ่งอาจจะช่วยให้จำเรื่องการประวิสรรชนีย์ได้ คือ เพลง สระอะ

เพลงสระอะ

ทำนองเพลงคนแม่ละ

สระอะ สระอะ สระอะ ภาษาไทยชอบใช้สระอะ พวกเรา
เป็นคนไทย อย่างไร อย่างไรก็ต้องใช้สระอะ

กะปิ กะปะ กระบะ ภาษาไทยชอบใช้สระอะ พวกเราเป็น
คนไทย อย่างไร อย่างไรก็ต้องใช้สระอะ

สระอะ สระอะ สระอะ บาลีในไทยต้องใช้สระอะ พวกเรา
เป็นคนไทย อย่างไร อย่างไรก็ต้องใช้สระอะ

ผัสสะ อัสสะ ตัสสะ บาลีในไทยต้องใช้สระอะ ถ้าเป็น
พยางค์สุดท้าย อย่างไร อย่างไรก็ต้องใช้สระอะ

สระอะ สระอะ สระอะ สันสกฤตในไทยต้องใช้สระอะ ถ้า
เป็นพยางค์สุดท้าย อย่างไร อย่างไรก็ต้องใช้สระอะ

กษณะ กษีระ คฤหะ สันสกฤตในไทยต้องใช้สระอะ ถ้า
เป็นพยางค์สุดท้าย อย่างไร อย่างไรก็ต้องใช้สระอะ

สระอะ สระอะ สระอะ ภาษาอื่นต้องใช้สระอะ ภาษาจีน
ญี่ปุ่น ขวา หากเรานำมาก็ต้องใช้สระอะ

สระอะ สระอะ สระอะ คำกร่อนก็ต้องใช้สระอะ หาก
กร่อนจากหมากและต้น พวกเราทุกคนก็ต้องใช้สระอะ

หลักการไม่ประวิสรรชนีย์

๑. คำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตที่ไม่ใช่พยางค์ท้ายไม่ประวิสรรชนีย์
เช่น สรรณะ มรณะ อรชร กฤษฏา ทฤษฏี กษมา ปรมจารย์ ธนบัตร ภารกิจ อธิการ
พลศึกษา นิจุศล ศีลธรรม กิจการ กิจกรรม

๒. คำที่มีพยางค์หน้าออกเสียง อะ ไม่เต็มมาตราหรือออกเสียง
เป็นอักษรนำ ไม่ต้องประวิสรรชนีย์ เช่น กนก ขยะ ขนาด ขยาด จรัส จรวด จริว จราว
ขโมย ไข่มด ฉลาก ฉลาด ฉลวย เฉลียว เฉลียง ขมุขขมิว ขวา ขวาก ขม้อย

๓. คำที่ใช้ในการประพันธ์ มีการเพิ่มตัว ม ใส่ไปข้างหน้าตัว ล เพื่อ
เพิ่มพยางค์ให้มากขึ้น เพื่อความไพเราะและให้ครบตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์
พยางค์นะ ม ที่เพิ่มเข้ามาไม่ต้องประวิสรรชนีย์ เช่น มลัก มล้า มลาว มลัน มลัน
มลวก เป็นต้น

๔. ในบทประพันธ์ที่เพิ่ม ร เข้าไปในพยางค์ต้นของคำ ถ้าคำเดิมไม่ประวิสรรชนีย์ เมื่อเติม ร ลงไปแม้จะออกเสียง อะ ก็ไม่ต้องประวิสรรชนีย์ เช่น
 ซอ้า-ซรอ้า ซือ้อ-ซรอือ้อ ซอ้ม-ซรอ้ม ซไม-ซรไม จมูก-จรมูก จวก-จรวัก

๕. คำที่มาจากภาษาต่างประเทศที่เป็นภาษาในทวีปยุโรป เป็นภาษาในตระกูลอินโดยูโรเปียน เช่นเดียวกับบาลีและสันสกฤต พยางค์หน้าที่จะออกเสียงอะไม่ต้องประวิสรรชนีย์ เช่น อเมริกา เยอรมัน สวิส อะตอม สก็ สกอตแลนด์ ไอศกรีม พลาสติก

หลักการประวิสรรชนีย์ นับเป็นภูมิปัญญาในการปรับเปลี่ยนภาษาของตนเองและการยืมภาษาอื่นมาใช้ โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเขียน การออกเสียง ทั้งยังมีมารยาทที่จะรักษารูปคำของภาษาเดิมไว้

โคลงโลกนิติ

๑ เป็นคนควรที่รู้
สองประการนิยม
หนึ่งพาลหนึ่งอุดม
สองสิ่งนี้ท่านให้

สมาคม
กล่าวไว้
เปรมปราขญ์
เร่งรู้สมาคม ฯ
(สำนวนเก่า)

๒ เป็นคนควรรู้ที่
สองประการนิยม
หนึ่งพาลหนึ่งอุดม
สองสิ่งนี้จึงได้

สมาคม
กล่าวไว้
เปรมปราขญ์
ที่รู้สมาคม ฯ
(สำนวนเก่า)

๓ เป็นคนควรรอบรู้
สองประการนิยม
หนึ่งพาลหนึ่งอุดม
สองสิ่งนี้จึงให้

สมาคม
กล่าวไว้
นักปราขญ์
เลือกรู้สมาคม ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

เขียนแก้เหงาไม่เจามือ

การเขียนเป็นทักษะที่มีความสลับซับซ้อนกว่าทักษะการฟัง การพูด และการอ่าน การเขียนให้ได้และเขียนให้ดีทำได้ยากกว่าทักษะอื่น และจะต่างจากทักษะอื่นก็ตรงที่ในวันหนึ่งๆ มนุษย์เราใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน มากกว่าการเขียน คนบางคนอาจจะไม่ได้ใช้ทักษะการเขียนเลยในวันหนึ่งๆ ก็ได้ การเจามือจึงหมายถึงเขียนไม่ได้ เขียนไม่ออกหรือเขียนไม่ดี การเจามือทางด้านการเขียนนี้ หมายถึง ๒ ประการคือ ประการแรกคนที่เขียนเก่ง เช่น นักประพันธ์ หรือกวี ถ้าไม่ได้เขียนนานๆ จะทำให้เขียนไม่ออกหรือเขียนไม่ได้ดีเท่าที่ควร จึงต้องเขียนอยู่เสมอ นักกลอนมักจะรำพันเสมอว่า “นักกลอนนอนเปล่าก็เศร้าจิต” คือจะเกิดอาการทั้งเจาและเหงาในขณะเดียวกัน ประการที่ ๒ ก็คือ คนที่ใช้ชีวิตประจำวันธรรมดาๆ ถ้าไม่ได้เขียนบ่อยๆ การเจามือก็อาจจะหมายถึงการเขียนไม่ได้เลยก็เป็นได้

ทำอย่างไรจึงจะไม่เจามือ ผู้เขียนขอเสนอดังนี้

๑. เห็นความสำคัญ
๒. หมั่นหาข้อมูล
๓. เพิ่มพูนความคล่อง
๔. ต้องเขียนเป็นประจำ
๕. นำไปเผยแพร่
๖. แก้ไขให้ดี
๗. มีความมั่นใจ
๘. ให้คนช่วยวิจารณ์

รายละเอียดของแต่ละข้อมีดังนี้ คือ

๑. เห็นความสำคัญ ผู้ที่กลัวเจมื่อ กลัวจะเขียนไม่ได้ เขียนไม่ออก และปรารถนาจะเขียนให้ได้ดี จะต้องเห็นความสำคัญของการเขียนว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญมาก และเป็นทักษะที่ต้องการฝึกฝนเป็นประจำ หากหยุดเขียนไปสักระยะหนึ่งจะเขียนได้ไม่คล่องเท่าที่เคยเป็นมา นอกจากนั้นจะต้องเล็งเห็นว่า การเขียนได้ดีจะทำให้การติดต่อสื่อสารการทำงานดำเนินไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพ

๒. หมั่นหาข้อมูล การที่จะเขียนได้ดีนั้นจะต้องมีข้อมูลที่จะเขียน ผู้ที่กลัวจะเจมื่อจะต้องหมั่นแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อที่จะได้เป็นผู้ที่รอบ รอบรู้ มีข้อมูลที่ทันสมัยอยู่เสมอ จึงต้องฟังมาก อ่านมาก รวบรวมและสร้างสรรค์ประสบการณ์ให้แก่ตนเองอยู่เป็นประจำด้วยการศึกษาค้นคว้า ตาหูฟัง เสริมพลังด้วยการท่องเที่ยว เพิ่มความฉลาดเฉลียวด้วยการวิจัย คลายความข้องใจด้วยการเสวนากับผู้รู้

๓. เพิ่มพูนความคล่อง การที่จะไม่ให้เจมื่อจะต้องเขียนอยู่เสมอ จึงจะเขียนได้คล่อง ควรจะเขียนหลายๆ รูปแบบ การเขียนโดยเฉพาะคำประพันธ์จะต้องเขียนอยู่เสมอ เป็นประจำ ถ้าเขียนกลอนได้คล่องแล้ว อาจจะลองเขียนกาพย์หรือลองแต่งเพลงดูบ้าง จะได้เขียนได้คล่อง กาพย์ก็ควรเขียนหลายๆ ชนิด ทั้งกาพย์ยานี กาพย์ฉบัง กาพย์สุรางคนางค์ ถ้าพบว่าตนเองไม่ถนัดเขียนคำประพันธ์ประเภทอื่น นอกจากกลอนก็ควรเขียนกลอนทุก ๆ วัน จะได้เขียนได้คล่อง

๔. ต้องเขียนเป็นประจำ การเขียนเสมอเป็นประจำทำให้เขียนได้คล่อง ผู้ที่ไม่ต้องการเจมื่อจะต้องเขียนเสมอ เราจะพบว่านักเขียนนวนิยายที่เขียนลงในวารสารเป็นประจำ เขาจะเขียนอยู่เสมอ ยิ่งเขียนมากเท่าใดก็ยิ่งแตกฉาน เขียนได้คล่อง เขียนได้เร็ว และมีผลงานเขียนมากขึ้นเท่านั้น นักเขียน นักวิชาการชั้นครู เช่น ขุนวิจิตรมาตรา หลวงวิจิตรวาทการ พระยาอนุมานราชธน ท่านกล่าวว่า ท่านเขียนทุกวัน

๕. นำไปเผยแพร่ การเผยแพร่จะทำให้ผู้เขียนมีกำลังใจ เพื่อไม่ให้เจมื่อควรนำไปเผยแพร่ เช่น ตีได้ไวบนบอร์ดให้เพื่อนอ่าน เขียนลงในหนังสือของโรงเรียน เขียนลงในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ในหนังสือประจำปีของโรงเรียน หรือในวารสาร จุลสารของหน่วยงานต่างๆ

๖. แก้ไขให้ดี งานเขียนถ้าจะให้ดี ควรจะต้องมีการอ่านทบทวน แก้ไข หลังจากที่ได้เขียนเสร็จแล้ว ตามหลักทั่วไปกระบวนการเขียน ควรประกอบด้วย การวางแผน การตรวจสอบ และการแก้ไข การแก้ไวนั้นอาจตรวจดูตั้งแต่เนื้อหา การเรียบเรียง การเข้าประโยค เครื่องเชื่อมประโยค และตัวสะกดต่างๆ

๗. มีความมั่นใจ ความมั่นใจทำให้เขียนได้ดี ถ้าจะให้มั่นใจมากขึ้น ก็ต้องเขียนมากๆ เมื่อเขียนมากๆ ก็จะไม่เฉามือ คนเราตามปกติก่อนลงมือเขียนก็ต้องวางแผนทำสังเขปข้อ แล้วจึงจะเขียนไปเรื่อยๆ ด้วยความมั่นใจ

๘. ให้คนช่วยวิจารณ์ เมื่อเขียนเสร็จแล้วควรให้เพื่อนอ่าน แล้วติชม จากนั้นควรพิจารณาด้วยตนเองว่าจะแก้ไขหรือปรับปรุงในที่ใดบ้าง เพื่อให้งานเขียนดีขึ้น มีคุณภาพน่าอ่าน น่าสนใจ

การเขียนที่จะช่วยไม่ให้เฉามือควรเขียนสิ่งต่อไปนี้

๑. เขียนอนุทิน
๒. ได้ยินแล้ววิจารณ์
๓. อ่านแล้ววิเคราะห์
๔. เจาะลึกเรื่องที่สนใจ
๕. เขียนให้แฉ่คิด
๖. ผลิตคำขวัญ
๗. ประพันธ์ร้อยกรอง
๘. ร้องเพลงที่แต่งเล่น

รายละเอียดมีดังนี้ คือ

๑. เขียนอนุทิน การเขียนอนุทินคือการเขียนบันทึกประจำวัน การเขียนอนุทินเป็นวิธีการที่ช่วยให้เราได้เขียนเป็นประจำสม่ำเสมอ ทำให้เขียนได้คล่อง ไม่เฉามือ แต่ผู้เขียนจะต้องสัญญากับตนเองว่าจะต้องเขียนทุกวันไม่หลงลืม เหมือนกับผู้ที่ต้องการมีร่างกายแข็งแรงจะต้องออกกำลังกายทุกวัน ผู้เขียนอนุทินจะบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันหนึ่งๆ แต่สิ่งที่ควรระมัดระวังก็คือ การเขียนถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำในชีวิต เช่น เมื่อตื่นนอนแล้วก็อาบน้ำ ล้างหน้า แปรงฟัน รับประทานอาหาร แล้วไปโรงเรียนหรือไปทำงาน เป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ และไม่เกิดประโยชน์แต่ประการใด ผู้เขียนเองก็เกิดความเบื่อหน่ายเฉามือไปเองในขณะที่เขียนก็ได้ วิธีการที่ดีก็คือบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สิ่งที่น่าสนใจ กระทบอารมณ์ ก็เขียนวิจารณ์ลงไปแล้วเสนอแนะแก้ไข เช่น การจราจรติดขัดเป็นประจำ ชาวอาสาสมัคร ปัญหามลพิษ มลภาวะ งานที่เขียนออกมาจึงจะน่าสนใจ และเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

๒. ได้ยินแล้ววิจารณ์ วิธีการอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยไม่ให้เฉามือก็คือ การเขียนวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ได้ยินได้ฟังมา เช่น เมื่อได้ฟังข่าว จะเป็นชาวอาสาสมัคร ชาวการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา ก็จะเขียนแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ อาจเขียน

แสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์การเสนอข่าวทางวิทยุหรือโทรทัศน์ว่าดีหรือไม่อย่างไร ควรเสนอข่าวประเภทใดบ้าง นอกจากนั้นเมื่อได้ฟังการบรรยาย หรือการอภิปรายใด ๆ ก็ตาม ก็สามารถเขียนวิพากษ์วิจารณ์การบรรยาย การอภิปรายนั้น ๆ ได้

๓. **อ่านแล้ววิเคราะห์** ในวันหนึ่ง ๆ เราจะต้องอ่านข้อความต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น เมื่อได้อ่านหนังสือพิมพ์แล้วก็อาจจะเขียนวิเคราะห์ข่าวต่าง ๆ การอ่านนั้นมีมากมาย เพราะฉะนั้นถ้าเกรงจะเฉามือก็อาจจะเขียนวิเคราะห์บทความ บทบรรณาธิการที่ปรากฏในวารสาร นิตยสาร หรือบทความวิชาการต่าง ๆ รวมทั้ง วิเคราะห์นวนิยายหรือเรื่องสั้นต่าง ๆ ได้

๔. **เจาะลึกเรื่องที่สนใจ** ถ้าเราสนใจในเรื่องใดก็อาจศึกษาค้นคว้า เจาะลึกในเรื่องนั้น ๆ แล้วเขียนบันทึกไว้ก็ได้ เช่น ถ้าสนใจเรื่อง คำกร่อน ก็ศึกษารวบรวมและเขียนบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าสนใจเรื่องขุนช้างขุนแผน ก็จะศึกษาค้นคว้าเจาะลึกแล้วเขียนบันทึกไว้

๕. **เขียนให้แฉะคิด** ปัญหาล้อมรอบตัวเรามีมากมายหลายประการ ปัญหาบางประการก็แก้ไขโดยง่าย บางปัญหาก็กว้างไกล บางปัญหาแก้ไม่ได้เลย ในหลาย ๆ โอกาส แฉะคิดก็เป็นสิ่งที่สังคมปรารถนา เช่น การแก้ไขปัญหาราจร การแก้ปัญหามลพิษ มลภาวะ ปัญหาการแพร่ของโรคเอดส์ ปัญหายาเสพติด การเขียนแสดงแฉะคิดจึงเป็นประโยชน์และเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์แบบหนึ่ง ผู้เขียนก็จะรู้สึกเพลิดเพลินและสบายใจ เขียนได้สะดวก เพราะเป็นการเสนอแฉะคิดซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนตัว แฉะคิดเหล่านั้นก็อาจจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้เป็นอย่างดี

๖. **ผลิตคำขวัญ** การเขียนคำขวัญเป็นการเขียนข้อความสั้น ๆ ที่มีความคล้องจองกัน มีข้อคิดเตือนใจ การเขียนคำขวัญจึงเป็นการเขียนไม่ยากนัก และเขียนได้ทุกโอกาส จะนั่งรถ ลงเรือ นั่งพักผ่อน เมื่อคิดข้อความที่เป็นคำขวัญได้แล้ว ก็บันทึกไว้ เช่น

เขียนวันละนิด จิตเบิกบาน

สมรรถภาพทางภาษาพัฒนาบุคลิกภาพ

ออกกำลังกายวันละนิด จิตแจ่มใส

โลกสีเขียวสดใส เพราะร่วมใจกันปลูกต้นไม้

ทิ้งขยะให้เป็นที เป็นคนดีของสังคม

เขียนแก้เหงาไม่เฉามือ

สามัคคีคือพลังก่อสร้างชาติ

๗. ประพันธ์ร้อยกรอง ผู้ที่มีความสามารถทางการประพันธ์ อาจแต่งคำประพันธ์เล่นแก้เหงา งานที่ออกมา ก็จะเป็นผลงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ เช่น เมื่อเห็นดอกไม้ก็อาจแต่งเล่น เช่น

พวงเอ๋ยพวงชมพู
งามหรุน่ารักจักหาไหน
ดอกเป็นพวงชมพูเพลินเจริญใจ
ชมพูขาวพราวใสน่าชื่นชม
สีชมพูแลดูแล้วสดใส
เจ้าจำไว้จงเรีงร่อนอย่าชื่นชม
โลกนี้เป็นของเราน่ารื่นรมย์
จงสุขสมเหมือนดังพวงชมพูเอ๋ย

ดอกเอ๋ยดอกมณฑา
เหลือองอร่ามงามดาดอกสดสวย
เจ้าชอบบานยามเช้าหอมรื่นรวย
พี่น้องช่วยกันเก็บดอกไม้งาม
ชื่อของเจ้าคล้ายมณฑาของสามล
น่าฉงนมีธิดาจนล้นหลาม
นับเบ็ดเสร็จเจ็ดองค์นางนงราม
สุดท้องนามรจนาน่ารักเอ๋ย

อาจนำคำพังเพยสุภาษิตมาแต่งเป็นคำประพันธ์ก็ได้ เช่น

ตาบอดได้แว่น

ภาสิตว่าตาบอดกลับได้แว่น
ไม่เป็นแก่นเป็นสารสุดขานไข
ได้แต่ของไร้ประโยชน์ใดกระไร
เลือกไม่ได้โชคไม่เข้าข้างเราเลย
ชีวิตคนมักเป็นเสียเช่นนี้
ได้ไม่ดีดีไม่ได้สหายเอ๋ย
ทางที่ดีควรปลงเสียให้เคย
ภาสิตเฉลยัจฉธรรมให้ทำใจ

ตำข้าวสารกรอกหม้อ

ภาษิตว่าตำข้าวสารไปกรอกหม้อ
 หากินพอมือเดียวไม่เสาะหา
 หรือทำงานพอให้เสร็จตามเวลา
 ไม่นำพาการงานคร้านทำกิน
 เกิดเป็นคนควรขยันหมั่นฝึกฝน
 เร่งกระตือรือร้นหาทรัพย์สิน
 ทำงานเต็มกำลังเป็นอาจिन
 เงินทองรินไหลมาผาสุกเอย

๘. ร้องเพลงที่แต่งเล่น คนบางคนชอบร้องเพลง แต่ถ้ามีแค่ร้องเพลง
 ไม่เงาปากแต่เงามือ ในเวลาว่างจึงอาจแต่งเพลงเพื่อร้องเล่นได้ ในขั้นต้นอาจแต่งเป็นกลอน
 ก่อน กลอนที่แต่งขึ้นนั้น เมื่อนำเพลงไทยเดิมไปใส่เป็นทำนองก็นำมาร้องเล่นได้สบาย
 เช่น

การข่มใจตนเอง

ทำนองเขมรอกโครง

คนมักโกรธหาความสุขไม่มีใครได้
 เพราะโกรธง่ายตึงตังตังคนบ้า
 หน้าแดงมือสั่นไร้ปัญญา
 ยกมือเงือง่าจะฆ่าฟัน
 เป็นมนุษย์สุดนิยมที่ข่มจิต
 ขจัดพิษโกรธหาหาไหวหวั่น
 ทางที่ดีควรอภัยกันและกัน
 โลกสุขสันต์มวลมนุษย์สุดรื่นรมย์

เพลงความสำคัญของภาษาไทย

ทำนองเพลงลาวสมเด็จ

ภาษาไทยเป็นของไทยแต่ไรมา เราซึ่งในคุณค่าสารพัน
 ข้ออัณฺชน ภาษาไทยเรานั้น น่าชื่นชมเอย
 ใช้สื่อสารกิจการงานทั้งหลาย รุรกิจมากมายเราไม่หวั่น
 ข้อมะลิวัลย์ การงานเหล่านั้น ลุล่วงดีเอย
 อีกทั้งเป็นภาษาราชการ ใช้ติดต่อการงานทุกสิ่งสรรพ
 ข้อทานตะวัน ภาษาไทยเรานั้น คุณค่ายิ่งเอย
 ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ดุองอาจภูมิใจไทยเรานั้น
 ข้อลดาลัย ภาษาไทยเรานั้น ค่ายิ่งล้ำเอย
 ภาษาไทยเอกลักษณ์ประจำชาติ แลพิลาสคู่ไทยใหญ่ยิ่งครัน
 ข้อปาหนัน ภาษาไทยเรานั้น น่าภูมิใจเอย
 ภาษาไทยใช้ถ่ายทอดวัฒนธรรม เราควรจำใส่ใจไม่เหิน
 ข้อบุษบัน วัฒนธรรมไทยนั้น ควรรักษาไว้เอย
 ภาษาไทยใช้ประกอบการอาชีพ เป็นประทีปส่องทางสว่างครัน
 ข้ออัมพวัน รุรกิจเหล่านั้น ลุล่วงดีเอย
 ภาษาไทยช่วยไทยให้ดำรง ความมั่นคงชาติไว้ให้สืบ
 ข้อดอกจันทน์ ภาษาไทยเรานั้น ช่วยความมั่นคงชาติเอย

การฝึกฝนการเขียนอย่างสม่ำเสมอ นั้น นอกจากจะทำให้เกิดทักษะ
 เกิดความเพลิดเพลินแล้ว ปัจจุบันสนามของนักเขียนตามหน้านิตยสารต่าง ๆ อาจทำ
 รายได้ให้แก่ผู้ที่ชอบคิด ชอบเขียนได้อีกด้วย

โคลงโลกนิติ

๑ น้ำบัวบอกลิกติน
มารยาทส่อสันดาน
โฉดฉลาดฟังคำขาน
หญ้าเขียวเหี่ยวแห้งเรื้อ

ชลธาร เทียงแฮ
ชาติเชื้อ
บอกแน่
บอกร้ายดีดิน ฯ
(สำนวนเก่า)

๑ ประมาณชลขอบชัวก้าน
มารยาทกอบกุลบุตร
วาจาตอบต่อยุทธ
หญ้าชุ่มชื้นเหี่ยวแห้ง

โกมุท
บอกแจ้ง
ยกโฉด ฉลาดแฮ
ชั่วชั้ดีดิน ฯ
(สำนวนเก่า)

๑ ก้านบัวบอกลิกติน
มารยาทส่อสันดาน
โฉดฉลาดเพราะคำขาน
หย่อมหญ้าเหี่ยวแห้งเรื้อ

ชลธาร
ชาติเชื้อ
ควรทราบ
บอกร้ายแสดงดิน ฯ
(สมเด็จพระยาเดชาติศร)

การประชุมปรึกษา

โลกในปัจจุบันมีปัญหา
บางครั้งปรึกษากันเพียงสองคน
ถ้อยทีถ้อยพุดถ้อยปรึกษา
แนะนำปโลบประโลมน้ำใจ
บางครั้งปรึกษากันในกลุ่มย่อย
บางครั้งมีนโยบายต้องปฏิบัติตาม
การประชุมขนาดใหญ่ให้บรรยากาศ
ปัญหาของโลกปัญหาประเทศปัญหาประชาชน
มีการประชุมปรึกษานานาชาติ
ร่วมมือกันแก้ปัญหที่สำคัญ
การประชุมปรึกษาเรื่องน่ารู้
ใช้ให้ถูกใช้ให้คล่องจนชำนาญ

ต้องการคำปรึกษาทุกแห่งหน
แก้ปัญหให้พ้นยุ่งยากใจ
ค่อยพูดเจรจาปราศรัย
ชี้ทางที่ดีให้ปฏิบัติตาม
ทั้งเรื่องน้อยเรื่องใหญ่มีล้นหลาม
บางครั้งมีเรื่องถามเพราะกังวล
นำประหลาดผู้คนมาทุกแห่งหน
จึงต้องการผู้คนมาช่วยกัน
ต่างมุ่งมาดทำงานอย่างแข็งขัน
เพื่อมนุษยชาตินั้นสุขสราญ
ควรจะได้ศึกษาดูให้แตกฉาน
ชีวิตแสนเบิกบานงานเดินดี

การประชุมปรึกษา คือ การประชุมหารือกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สมาชิกสนใจหรือมีปัญหาาร่วมกัน ลักษณะของการประชุมนั้นแตกต่างกันไปตามความมุ่งหมาย ขนาดของกลุ่มที่ร่วมประชุมก็เป็นไปตามความมุ่งหมายเช่นกัน ลักษณะของการประชุม อาจจำแนกได้ดังนี้

๑. การประชุมปรึกษารือกันระหว่างบุคคล ๒ คน
๒. การประชุมปรึกษาเป็นกลุ่มซึ่งมีขนาดเล็ก
๓. การประชุมขนาดใหญ่

ลักษณะของการประชุมปรึกษาที่ดี

ไม่ว่าจะเป็นการประชุมปรึกษาหารือกันในกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ การประชุมที่ดีซึ่งจะนำไปสู่ผลสำเร็จมักจะประกอบด้วยคุณสมบัติต่อไปนี้

๑. เป็นการประชุมที่มีจุดมุ่งหมายแน่นอน
๒. ผู้เข้าร่วมประชุมมีทัศนคติที่ดีต่อการประชุม
๓. ผู้เข้าร่วมประชุมมีความกระตือรือร้น พร้อมทั้งจะแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะข้อคิดต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจและเต็มใจ
๔. หากเป็นการประชุมปรึกษาในกลุ่มเล็กควรมีจำนวนกำลังดี ไม่น้อยจนเกินไป และไม่มากจนเกินไป คือไม่ควรเกินกลุ่มละ ๑๕ คน
๕. บรรยากาศในการประชุมควรก่อให้เกิดความสงบ คือสบายกาย สบายใจ สมาชิกควรมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ทุกวิถีทาง
๖. การประชุมนั้นควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงผลได้ผลเสียของกลุ่มมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

ผู้เขียนขอเสนอรายละเอียดของการประชุมปรึกษาแต่ละชนิดดังนี้

๑. การประชุมปรึกษาระหว่างบุคคล ๒ คน เป็นการประชุมของบุคคล ๒ คน มุ่งที่จะปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆ นับตั้งแต่ปัญหาส่วนตัว ปัญหาทางด้านการเรียน การงานต่างๆ เพราะฉะนั้นการประชุมแบบนี้จึงใช้ได้หลายกรณี เช่น ครูใหญ่กับครูน้อย ครูกับครูด้วยกัน หัวหน้าหมวดวิชากับครู ครูประชุมให้คำแนะนำแก่นักเรียน ทำนองการแนะแนวเป็นรายบุคคล การประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับลูกบ้าน ปรึกษากันถึงการทำฝายกันน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง การประชุมระหว่างหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชากับผู้ร่วมงาน นายจ้างกับลูกจ้าง ในบางกรณีเมื่อผู้แทนของประเทศใดประเทศหนึ่งเดินทางไปประชุมนานาชาติ เมื่อมีผู้ถามคำถามและไม่แน่ใจว่าการตอบคำถามจะถูกต้องหรือไม่ จะเป็นผลบวกหรือผลลบกับประเทศชาติ แทนที่คนใดคนหนึ่งจะตอบคำถามทันทีก็ควรจะปรึกษากัน ๒ คน ก่อนตอบอาจใช้เวลา ๑/๒ - ๑ นาทีก็ได้

ลักษณะของการประชุม

๑. มีบุคคล ๒ คนประชุมปรึกษาหารือกัน
๒. เรื่องที่ประชุมอาจเป็นเรื่องส่วนตัว เรื่องวิชาการ เรื่องเกี่ยวกับหน้าที่การงาน เรื่องของชุมชน สังคมหรือประเทศชาติ

๓. สถานที่ประชุมอาจเป็นที่ใดที่หนึ่ง เช่น ที่โต๊ะทำงาน ได้ต้นไม้ ถ้าเป็นเรื่องลับก็อาจประชุมกันในที่รโหฐาน

๔. มีการพูดที่ดี มีการฟังที่ดี เมื่อคนหนึ่งพูดอีกคนหนึ่งก็จะเป็นผู้ฟัง

๕. ผู้ร่วมประชุมมีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะพูดแสดงความคิดเห็น หรือให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์

๖. เนื้อหาสาระที่ประชุมกันมีสาระ มีประโยชน์

๗. มีการโต้แย้งกันบ้าง ประนีประนอมกันบ้าง

๘. การประชุมเสร็จสิ้นลงด้วยบรรยากาศที่ดี ผู้ร่วมประชุมจะรู้สึกสบายใจโล่งใจที่แก้ปัญหาของตน หรือของส่วนรวมให้ลุล่วงไป

๒. การประชุมปรึกษาในกลุ่มขนาดเล็ก เป็นการประชุมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป แต่ไม่ควรเกิน ๑๕ คน เพราะถ้าขนาดของกลุ่มใหญ่เกินไป การสื่อสารจะทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร การประชุมปรึกษาในกลุ่มขนาดเล็กจะใช้ในโอกาสต่างๆ เช่น อาจารย์ที่ปรึกษาเรียกนักศึกษาในความดูแลมาประชุม ชี้แจง ขอความคิดเห็นและให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ หัวหน้าหมวดวิชาอาจเชิญครูในหมวดวิชามาประชุมกัน ปรึกษากันเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดละครปิดภาคหรือการพานักเรียนไปทัศนศึกษา ในชุมชนภาษาไทย ประธานชุมชนอาจเชิญกรรมการประชุมปรึกษาหารือกันถึงเรื่องการจัดกิจกรรมให้เป็นที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพก็ได้

สำหรับหน่วยงานของรัฐบาล เอกชน และบริษัทห้างร้านต่างๆ ก็จะมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันอยู่เสมอเป็นประจำ

ลักษณะของการประชุม

๑. มีกลุ่มของบุคคลตั้งแต่ ๕-๑๕ คน ประชุมปรึกษาหารือกัน

๒. จุดประสงค์ในการประชุม เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของสมาชิก เพื่อวางแผนจัดกิจกรรมในโอกาสต่างๆ เช่น กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมในวันขึ้นปีใหม่ นอกจากนั้นการประชุมปรึกษาหารือในกลุ่มย่อย ยังอาจมีจุดมุ่งหมายในการวางนโยบายของกลุ่มหรือหน่วยงาน หรือมุ่งรณรงค์เพื่อแก้ปัญหาสำคัญๆ ต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ เป็นต้น

๓. เนื้อหาสาระที่ประชุมกัน มักจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ถ้าครูอาจารย์ประชุมนิสิต นักศึกษา เพื่อแจ้งสิ่งสำคัญให้ทราบหรือให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับวิธีการเรียน วิธีศึกษาหาความรู้ เพราะฉะนั้นสาระสำคัญที่ประชุมกันจึงเป็นเรื่องของการแก้ปัญหา การวางแผน การวางนโยบาย หรือเป็นเนื้อหาที่ได้มาจากการรวบรวมความคิดเห็นของหมู่มวลชนสมาชิก

๔. สถานที่ เป็นห้องที่มีโต๊ะประชุมเรียบร้อย อากาศถ่ายเทเข้าออกได้สะดวก อาจเป็นห้องปรับอากาศก็ได้ แสงสว่างดีพอสมควร ขนาดของห้องพอเพียงที่สมาชิกประมาณ ๑๕ คนนั่งได้อย่างสบาย

๕. มีประธานดำเนินการประชุม

๖. สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการพูดแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ

๗. มีเลขานุการเป็นผู้บันทึกรายงานการประชุม

๘. มีการรายงานให้ผู้อื่นได้ทราบ หากต้องการเผยแพร่ความคิด

๙. สมาชิกได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ อาจเป็นความรู้ที่ได้รับ การได้คลี่คลายปัญหา หรือการที่ได้มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย

๓. การประชุมขนาดใหญ่ เป็นการประชุมที่บุคคลเป็นจำนวนมาก อาจเป็นร้อยหรือหลายร้อยคน มาร่วมประชุมกันเพื่อปรึกษาหารือหาทางแก้ปัญหาหรือวางนโยบาย วางมาตรการต่างๆ บางครั้งก็เป็นระดับประเทศ บางครั้งก็เป็นระดับนานาชาติ ในระดับประเทศนั้นอาจเป็นการประชุมใหญ่ของครูภาษาไทยทั่วประเทศ หาทางรณรงค์การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง หรือเป็นการประชุมใหญ่ของบุคคลจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อหาทางป้องกันโรคเอดส์ไม่ให้แพร่กระจายไปหรือหาทางป้องกันไม่ให้ยาเสพติดแพร่ไปในหมู่เยาวชน

ลักษณะของการประชุม

๑. เป็นการประชุมที่มีจุดมุ่งหมายในการประชุมที่ชัดเจนแน่นอน

๒. เป็นการประชุมของบุคคลเป็นจำนวนมาก อาจเป็นตัวแทนมาจากหลายๆ หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน

๓. ประเด็นหรือปัญหาที่จะร่วมประชุมกันนั้นมีความสำคัญ มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขให้ลุล่วงไปโดยเร็ว เป็นปัญหาที่ต้องการความคิดเห็นและความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย

๔. ผู้เข้าร่วมประชุมมีทัศนคติที่ดีต่อการประชุม มีความกระตือรือร้น และเต็มใจที่จะร่วมประชุม และแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

๕. มีการวางแผนการประชุมเป็นอย่างดี มีขั้นตอน

๕.๑ มีการจัดตั้งคณะกรรมการเตรียมงาน เพื่อจัดดำเนินการ ต่างๆ เป็นการเตรียมการประชุมให้ได้ผลดี เรียบร้อย คณะกรรมการนี้จะจัดทำหัวข้อ ในการประชุม

๕.๒ คณะกรรมการเตรียมงานจัดทำเอกสารการประชุม ทั้งที่เป็นหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ตารางการประชุม การเชิญวิทยากร และผู้เข้าร่วมประชุม

๕.๓ คณะกรรมการเตรียมงานจัดรวบรวมข้อมูลและเอกสารต่างๆ เพื่อใช้ในการประชุม

๕.๔ มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ เช่น แผนภูมิ วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ เครื่องฉายภาพนิ่ง เครื่องฉายวีดิทัศน์ ภาพยนตร์ รวมทั้งคอมพิวเตอร์ เพื่อบันทึกรายงานการประชุม อุปกรณ์สื่อสารต่างๆ เช่น โทรศัพท์ แฟกซ์

๕.๕ เตรียมสถานที่สำหรับประชุม อาจเป็นหอประชุมใหญ่ ห้องประชุมในโรงแรม มีความสะดวกสบายในเรื่องความอบอุ่น ความเย็น โต๊ะ เก้าอี้ ที่ยืนหรือที่นั่งบรรยาย การจัดเวที มีพระพุทธรูป ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๕.๖ จัดเตรียมงานเลี้ยงต้อนรับ สังสรรค์ ของผู้ที่เข้าร่วมประชุม เพื่อทำความรู้จักและเป็นกันเอง

๕.๗ เตรียมการประชุมทั้งที่เป็นกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ในการประชุมมีการบรรยายและอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นการนำร่องความคิด ก่อนที่สมาชิกจะเข้าร่วมประชุมในกลุ่มย่อย และนำผลการประชุมกลุ่มย่อยมาเสนอ ในที่ประชุมใหญ่ต่อไป

๕.๘ จัดเตรียมพิธีเปิดการประชุม เตรียมเชิญผู้ที่จะทำพิธีเปิด การประชุม เตรียมเชิญผู้พูดที่มีชื่อเสียง มีความรู้ดี ได้รับการยกย่อง เป็นเอดท์คเค ในเรื่องนั้นมาบรรยาย

๕.๙ เตรียมจัดอาหารว่าง อาหารกลางวัน น้ำดื่ม น้ำชา กาแฟ สำหรับผู้เข้าร่วมประชุม

๕.๑๐ เตรียมจัดเรื่องที่พักสำหรับผู้เข้าร่วมประชุม ส่วนใหญ่
จะให้พักร่วมกันในโรงแรมเดียวกัน

๕.๑๑ หากเป็นการประชุมระดับนานาชาติ ต้องจัดเตรียมพนักงาน
ติดต่อต้อนรับเพื่อไปรับผู้เข้าประชุมที่สนามบินและสถานีรถไฟ หรือเป็นผู้พาไปใน
สถานที่ต่างๆ

๕.๑๒ เตรียมจัดทัศนศึกษา พาไปชมโบราณสถานหรือสถานที่
สำคัญๆ ที่ผู้ร่วมประชุมจะได้รับความรู้ ความบันเทิง และการพักผ่อนหย่อนใจไปด้วย
ในตัว

๕.๑๓ จัดเตรียมการประเมินผลการประชุม

การประชุมปรึกษาเป็นเรื่องของการระดมความคิดซึ่งจำเป็นสำหรับ
สังคมประชาธิปไตย การประชุมต่างๆ หากมีการวางแผนดี มีความพร้อม ก็จะทำให้
การประชุมประสบผลสำเร็จ นำผลจากการประชุมไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้

การประชุมให้สัมฤทธิ์ผล

ก ารประชุมถ้าจะให้สัมฤทธิ์ผล	สมาชิกทุกคนต้องแข่งขัน
เข้าประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน	ข้อสำคัญทำหน้าที่อย่างเต็มที่
มีบทบาทมากมายหลายสถาน	ทุกคนร่วมทำงานเป็นเรื่องใหญ่
เป็นผู้นำเป็นเลขาบันทึกไป	เป็นผู้ประนีประนอมให้งานเดินดี
เป็นผู้ให้ความสะดวกความสบาย	ความรื้อนเย็นทั้งหลายดูถ้วนถี่
จัดที่นั่งเครื่องเขียนที่ควรมี	น้ำดื่มมีบริการตลอดเวลา
แบ่งหัวข้อที่จะร่วมประชุมกัน	จัดสรรให้ได้ผลที่คุ้มค่า
ถ้อยทีถ้อย煦ถ้อยเจรจา	ถกเถียงเพื่อหาซึ่งแนวทาง
วิทยากรมีประจำอยู่ทุกกลุ่ม	ไม่ควบคุมแต่ช่วยแนะนำเชิงเสริมสร้าง
การประชุมดำเนินไปได้ถูกทาง	ตามแบบอย่างแนวประชาธิปไตย
บทบาทนั้นมากมายมีหลายหลาก	จำไม่ยากถ้าหากเอาใจใส่
ขอเสนอบทบาทจากรักไว้	การประชุมจะได้สัมฤทธิ์ดี

การประชุมกลุ่มจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสมาชิกที่ร่วมประชุมกันอยู่นั้น จะขอกล่าวแยกบทบาทของสมาชิกที่ดีของกลุ่มออกเป็น ๑๕ บทบาทดังต่อไปนี้

๑. **ผู้ริเริ่ม** สมาชิกประเภทนี้เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดี ในขณะที่ประชุมกันจะเป็นผู้ที่เสนอความคิด ประเด็นสำคัญ ปัญหาหรือวิชาการใหม่ ๆ ในการดำเนินการประชุมอาจจะเสนอแนะให้พิจารณาจุดมุ่งหมายในการประชุมหรือวิธีแก้ปัญหากลุ่ม หากบรรยากาศในการประชุมไม่ดีเท่าที่ควร อาจเป็นผู้ที่ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในการประชุม เช่น ใช้วาทศิลป์ หรือใช้อารมณ์ขันเพื่อให้คลายเครียดลงบ้าง อาจเสนอให้ย้ายที่ประชุมไปประชุมได้ร่มไม้ที่ร่มรื่น ลมพัดเย็นสบาย อาจจะเสนอแนะให้ไปค้นเนื้อหาสาระในห้องสมุด สัมภาษณ์วิทยากรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียบพร้อม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กลุ่มต้องการ

๒. ผู้แนะแนวทาง ในบางกรณีก็เรียกว่าผู้นำ (Leader) หรือผู้อำนวยการ (Director) ผู้ที่แสดงบทบาทนี้ได้แก่ประธานในที่ประชุม ทำหน้าที่ประชุมให้เป็นไปตามระเบียบวาระ หรือหัวข้อที่กำหนดไว้ ประธานจะพยายามให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ตัดสินข้อขัดแย้งระหว่างสมาชิก สรุปเนื้อหาสาระที่ได้ประชุมกันเป็นระยะๆ กระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ใช้วิธีการที่ชาญฉลาดผ่อนคลายความตึงเครียดของที่ประชุม ดำเนินการประชุมให้เป็นที่ยอมรับรอบๆ ให้ได้ผลสมตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

๓. ผู้อำนวยการความสะดวก เป็นสมาชิกของที่ประชุมที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างดี เช่น ช่วยอธิบายความหมายของคำบางคำ อธิบายสถานการณ์บางสถานการณ์ ช่วยบอกคำจำกัดความของคำสำคัญ ช่วยค้นความหมายจากพจนานุกรม หรือสารานุกรม ช่วยเสริมคำบางคำที่สมาชิกบางคนคิดไม่ออก หรือพูดไม่ชัดเจน กล่าวซ้ำหรือกล่าวสรุปสาระสำคัญของการประชุม เพื่อให้สมาชิกเข้าใจได้ตรงกัน ช่วยวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ หรือปัญหาต่างๆ ให้สมาชิกเข้าใจแจ่มแจ้ง นอกจากนั้นยังเป็นผู้อำนวยความสะดวกอื่นๆ อีก เช่น ช่วยเปิดหน้าต่างให้ลมพัดผ่านเข้าออกได้สะดวก หรือช่วยเพิ่มหรือลดความเย็นของเครื่องปรับอากาศ เปิดไฟ หาน้ำบริการสมาชิก ช่วยเขียนกระดานดำ เขียนแผ่นใส เขียนแผ่นพลิก ลบกระดานดำ และให้บริการอื่นๆ ที่เป็นความสะดวกของที่ประชุม เพื่อให้การประชุมดำเนินไปโดยราบรื่นสะดวกสบาย

๔. ผู้ส่งเสริมสนับสนุนหรือให้กำลังใจ เป็นผู้ที่ยพยายามส่งเสริมและเชิญชวนให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม เป็นผู้ที่ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของที่ประชุม เมื่อประชุมไปอาจมีอุปสรรคบ้าง เช่น เนื้อหาสาระที่จะประชุมยาก หรือสมาชิกบางคนทำให้บรรยากาศในที่ประชุมเสีย สมาชิกหมดกำลังใจหรือท้อแท้ ก็จะเป็นผู้ให้กำลังใจตลอดเวลา อาจใช้อารมณ์ขัน วาทีลปี่ที่คมคาย หรือท่วงท่าทางดวงตาที่ให้กำลังใจ

๕. ผู้ประสานงาน เป็นผู้ประสานงานและประสานประโยชน์ของกลุ่ม เป็นผู้ที่สนับสนุนให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นทุกแง่ทุกมุม และยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกอื่น กระตุ้นให้สมาชิกทุกคนเห็นว่าความคิดของตนมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อที่ประชุม และเมื่อสมาชิกแสดงความคิดเห็นในแนวทางต่างๆ ก็พยายามเชื่อมโยงและสรุปให้เนื้อหาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันก็ตรงตามที่มีสมาชิกของกลุ่มแสดงความคิดเห็น

๖. **ผู้สรุปผล** ในการประชุมนั้น สมาชิกจะพยายามแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง จนในบางครั้งสมาชิกในกลุ่มหลงลืมไปว่าได้พูดอะไรกันไปบ้างแล้ว ยังเหลือหัวข้อหรือประเด็นอีกที่ประเด็นที่จะต้องพูดกันต่อไปอีก จึงมีผู้สรุปให้ที่ประชุมฟังว่าได้พูดอะไรกันไปแล้วบ้าง เพื่อการประชุมจะได้ดำเนินต่อไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

๗. **ผู้แสวงหาข้อเท็จจริง** คือสมาชิกซึ่งเป็นผู้ที่แสวงหาข้อมูลข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอดหรือหลักการต่างๆ เพื่อให้หายข้องใจ และเกิดความกระจ่างในการแก้ปัญหาต่างๆ ในขณะที่มีการประชุม เมื่อมีสมาชิกพูดแสดงความคิดเห็น แต่ใช้ศัพท์หรือให้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจน เขาจะซักถามจนหายข้องใจ หรือเมื่อที่ประชุมเกิดข้อข้องใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เขาจะอาสาไปค้นคว้าหาข้อมูลจากห้องสมุดหรือไปสัมภาษณ์วิทยากร เพื่อให้ได้ข้อมูลมาประกอบการประชุม

๘. **ผู้ประนีประนอม** เป็นผู้ที่คอยไกล่เกลี่ย ประนีประนอมเมื่อที่ประชุมเกิดความขัดแย้ง หรือเกิดความตึงเครียดขึ้น อาจเสนอให้พักการประชุมในช่วงสั้นๆ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด อาจใช้อารมณ์ขัน หรือใช้วาทศิลป์ไกล่เกลี่ยให้บรรยากาศในที่ประชุมดีขึ้น

๙. **ผู้ให้ข้อเท็จจริง วิทยากร หรือที่ปรึกษา** เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ประชุม เป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ตัวอย่าง และประสบการณ์ต่างๆ รวมทั้งบอกแหล่งวิทยากรทั้งที่เป็นบุคคล (Human Resources) ที่เป็นธรรมชาติ (Natural Resources) ที่เป็นสถาบัน (Institutional Resources) และที่เป็นเอกสาร (Documental Resources) ได้เป็นอย่างดี

๑๐. **ผู้จัดการ** เป็นผู้ที่ดูแลจัดสถานที่ประชุม เอกสาร อำนวยความสะดวกเรื่องสวัสดิการต่างๆ เช่น อาหาร เครื่องดื่มต่างๆ เป็นผู้จัดสื่อต่างๆ เช่น เครื่องขยายเสียง ไมโครโฟน เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพนิ่ง จัดหาแผ่นพลิกให้ความสะดวกแก่ผู้เข้าประชุม หากจะมีการศึกษานอกสถานที่ก็จะจัดบริการเรื่องรถ ผู้นำเที่ยว รวมทั้งบริการอาหารและเครื่องดื่มนอกสถานที่ด้วย

๑๑. **โฆษก** เป็นผู้รายงานเกี่ยวกับการทำงาน และติดตามความก้าวหน้าของกลุ่ม ทำหน้าที่เป็นผู้ประชาสัมพันธ์ และประสานงานระหว่างกลุ่ม ป้องกันกลุ่มให้พ้นจากการกล่าวร้ายของบุคคลอื่น หรือความกดดันจากวงภายนอก เมื่องานกลุ่มเสร็จแล้ว อาจทำหน้าที่ออกไปรายงานผลการประชุมของกลุ่มให้ที่ประชุมใหญ่รับทราบ พร้อมทั้งตอบคำถามต่างๆ ที่มีผู้ข้องใจ

๑๒. ผู้บันทึกหรือเลขานุการ เป็นผู้ที่จัดบันทึกรายงานการประชุม นับตั้งแต่วัตถุประสงค์ ปัญหา ความคิดเห็น ข้อเท็จจริง และการตัดสินใจของกลุ่ม และรายงานให้กลุ่มทราบเป็นระยะๆ เตรียมรายงาน เช่น เขียนเนื้อหาสาระลงแผ่นใส จัดส่งให้ผู้พิมพ์รายงานการประชุม ติดต่อกับสมาชิกในกลุ่ม ประสานงานระหว่าง สมาชิกในกลุ่ม เป็นตัวแทนของกลุ่มเข้าร่วมประชุมกับตัวแทนจากกลุ่มอื่นๆ ทำงานร่วมกับประธานในการขัดเกลาภาษาและเนื้อหา เพื่อเป็นรายงานขั้นสุดท้ายก่อนนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

๑๓. ผู้ประเมินผล เป็นผู้ประเมินผลความก้าวหน้าและผลการทำงานของกลุ่ม เปรียบเทียบวิเคราะห์ข้อมูลหรือกิจกรรมต่าง ๆ เสนอวิธีการทำงานและช่วยวางมาตรฐานในการทำงานขั้นต่อไป

๑๔. ผู้สังเกตการณ์ เป็นผู้ขอเข้าร่วมประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์ คือคอยสังเกตกระบวนการในการทำงานของกลุ่ม ในบางโอกาสก็จะประเมินการทำงานของ กลุ่มด้วย ในบางกรณีผู้สังเกตการณ์จะได้รับอนุญาตให้แสดงความคิดเห็นได้บ้าง แต่ตนเองก็ต้องทราบว่าไม่ควรใช้เวลาให้มากนัก ควรรู้จักกาลเทศะ อย่างไรก็ตาม หากมีการออกเสียงลงมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้สังเกตการณ์จะไม่มีสิทธิ์ออกเสียง

๑๕. ผู้อาวุโส เป็นผู้ได้รับการยอมรับนับถือจากทั้งบุคคลภายในกลุ่ม และนอกกลุ่ม อาจเป็นผู้สูงวัยที่มีความเชี่ยวชาญมาก ๆ หรืออาจเป็นที่ปรึกษากลุ่มก็ได้

สมาชิกในกลุ่มที่มีลักษณะไม่พึงปรารถนาได้แก่ ผู้ก้าวร้าว ผู้ที่ ชอบขัดคอ มองโลกในแง่ร้าย ชอบคิดหุยมหิหม ชอบครอบงำความคิดของผู้อื่น ใจแคบ ไม่ยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น คอยแสวงหาการยกย่องจากผู้อื่น ผูกขาดการพูดแต่ผู้เดียว พยายามเรียกร้องความสนใจจากบุคคลอื่น หลีกเลี่ยงการรวมกลุ่ม เป็นเผด็จการ ใช้ภาษาบรรยายต่ำ ประชดประชันผู้อื่น ไม่เป็นนักประชาธิปไตย ลักษณะที่ไม่พึงปรารถนาเหล่านี้อาจส่งผลทำให้การประชุมไม่สัมฤทธิ์ผลได้ ผู้เข้าประชุมทุกคนจึงควรตระหนักและพยายามมีส่วนช่วยให้การประชุมสัมฤทธิ์ผล ด้วยการไม่ประพฤติปฏิบัติ ตามลักษณะที่ไม่พึงปรารถนาดังกล่าว

ธรรมะที่ช่วยให้การประชุมสัมฤทธิ์ผล

การประชุมถ้าจะให้สัมฤทธิ์ผล
มีเคล็ดลับต่างต่างอยู่มากมาย
แต่ถ้าหากสมาชิกใช้ธรรมะ
สัปปริสธรรมชักพาให้ก้าวไกล
รู้จักเหตุรู้จักผลรู้จักกาล
รู้ประชุมชนทั่วหน้าบรรดามี
มีจรรยาในการดำเนินงาน
มาประชุมก่อนเวลาที่ชุมนุม
ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ
ข้อมูลปัญหาบรรดามี
ใช้ภาษาสุภาพไม่หยาบหยาม
อภิปรายธรรมทำใจใช้ฟัง

ต้องใช้กลวิธีอันหลากหลาย
เป็นอุบายให้งานดำเนินไป
การประชุมก็จะสำเร็จได้
สมาชิกลองใช้ได้ผลดี
รู้จักประมาณรู้จักตนจนถ้วนถี่
รู้บุคคลที่เรานี้ร่วมประชุม
การพูดจากล่าวขานต้องสุชุม
รู้จักคุมอารมณ์ตนให้ดีดี
สนใจกับเรื่องประชุมอย่างเต็มที่
นำมาใช้ให้เป็นทีประจักษ์จริง
พูดให้ชัดพูดได้ความถ้วนทุกสิ่ง
ธรรมะมีค่ายิ่งสำหรับการประชุม

ธรรมะที่ช่วยให้การประชุมสัมฤทธิ์ผล

การประชุมต่าง ๆ ถ้าจะให้ได้ดีผล ผู้เข้าร่วมประชุมจะต้องมีหลัก
ในการดำเนินงาน นอกจากนั้นควรจะได้ใช้ธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจอีกด้วย ธรรมะ
ในพระพุทธศาสนาข้อหนึ่งคือ สัปปริสธรรม อันเป็นธรรมของสัตบุรุษ รายละเอียด
มีดังนี้

๑. ความเป็นผู้รู้จักเหตุ (อัมมัญญตา) คือเป็นผู้ที่รู้ว่าอะไรเป็นเหตุ
ให้การประชุมดำเนินไปด้วยดี ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ เช่น ผู้เข้าประชุมเข้าร่วม
ประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน มีการทำสังเขปข้อประเด็นสำคัญ ๆ ไว้เป็นอย่างดี และ

สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่และทั่วถึง ส่วนเหตุที่การประชุมไม่ได้ผลก็เป็นเพราะสมาชิกไม่ครบองค์ประชุม มีผู้ผูกขาดการพูดแต่ผู้เดียว สมาชิกไม่เคารพกฎกติกาของการประชุมและประธานควบคุมการประชุมไม่ได้ เพราะฉะนั้นความเป็นผู้รู้จักเหตุของสมาชิกจะทำให้การประชุมประสบความสำเร็จ

๒. ความเป็นผู้รู้จักผล (อรรถัตถ์) คือเป็นผู้รู้จักว่าผลของการประชุมที่ดีจะทำให้เกิดอะไรขึ้นบ้าง เช่น สามารถนำผลของการประชุมไปใช้ในการวางนโยบายโครงการ และดำเนินการต่างๆ ได้เป็นผลดี ผลการประชุมนำไปใช้คลี่คลายปัญหาหรือหาข้อยุติต่างๆ ได้ นอกจากนั้นยังทำให้เกิดการประสานงาน เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานอีกด้วย

จากธรรมชาติ ๒ ข้อข้างต้นนี้ อาจสรุปความได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมควรจะเป็นผู้มีเหตุผล เป็นผู้รู้จักความรับผิดชอบ มีความถูกต้อง และรู้หลักการว่าในฐานะที่ตนเป็นผู้เข้าร่วมประชุมควรจะประพฤติหรือปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะทำให้การประชุมได้ผล

๓. ความเป็นผู้รู้จักตน (อรรถัตถ์) คือเป็นผู้รู้ฐานะและบทบาทของตนว่าอยู่ในฐานะอะไร เช่น ในฐานะประธานของที่ประชุม เลขานุการ วิทยากร หรือผู้สังเกตการณ์ เมื่อรู้ฐานะของตนเองดีจะได้ทำหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้อง เช่น ประธานในที่ประชุมควรจะดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบวาระการประชุม เพื่อให้การประชุมดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และควบคุมการประชุมให้ดำเนินไปโดยถูกต้องตามระเบียบแบบแผนหรือข้อบังคับของการประชุม เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ รักษาเวลาในการประชุม สรุปผลการประชุมในขณะเดียวกันก็ไม่ทำตนเป็นเผด็จการ หรือผูกขาดการพูดเสียแต่เพียงคนเดียว

๔. ความเป็นผู้รู้ประมาณ (มัตถัตถ์) คือเป็นผู้รู้ประมาณในการประชุม คือประชุมแต่พอควร ไม่รับเป็นกรรมการหลายคนะ ทั้งนี้เพื่อจะได้ดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มที่ เพื่อการประชุมจะได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ การรับเป็นกรรมการชุดต่างๆ มากชุดจนเกินไปจะไม่มีเวลาศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะประชุม เป็นต้น นอกจากนั้นควรที่จะเป็นผู้รู้ประมาณในการพูดในที่ประชุม คือใช้เวลาในการพูดอย่างเหมาะสม ไม่พูดมากจนเกินไป หรือพูดน้อยจนเกินไป หรือไม่พูดแสดงความคิดเห็นเลย ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นผู้เข้าประชุมทุกคนควรพัฒนาตนให้เป็นผู้รู้จักประมาณในการประชุม รู้จักปรับปรุงแก้ไขตนเอง คือคนที่พูดมากก็ต้องพูดให้น้อยลง คนที่พูดน้อยหรือไม่พูดเลยก็ควรแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น

๕. **ความเป็นผู้รู้จักกาล (กาลัญญูตา)** คือจะต้องทราบว่กาลใด เวลาใดควรพูดแสดงความคิดเห็น เมื่อใดควรฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ในเวลาประชุม ผู้เข้าประชุมทุกคนจำเป็นจะต้องพูดแสดงความคิดเห็นของตนอย่างมีเหตุผลในเวลาพอสมควร ไม่พูดนานจนเกินไป หรือพูดสั้นจนเกินไปจนไม่ชัดเจน การใช้ภาษาต้องสุภาพ รวบรัด และตรงประเด็น รู้จักฟังผู้อื่นพูด สามารถจับใจความสำคัญได้แล้วคิดตาม ข้อความ หรือเรื่องราวที่ผู้เข้าร่วมประชุมอื่นๆ แสดงความคิดเห็นหรืออภิปรายนั้นชอบด้วยเหตุผลสมควรแก่การเชื่อถือ หรือมีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด จะเห็นด้วย ลงมติ หรือโต้แย้งต่อไป การเป็นผู้ที่พูดและฟังถูกกालะเช่นนี้ ได้ชื่อว่าทำประโยชน์ให้ที่ประชุมนั้น อย่างแท้จริง

๖. **ความเป็นผู้รู้จักประชุมชน (ปริสัญญูตา)** คือเป็นผู้ที่รู้จักที่ประชุม และมีจรรยา มารยาทที่เหมาะสมกับการประชุมนั้น อาทิ ในการประชุมอย่างเป็นทางการ เช่น การประชุมรัฐสภา การประชุมสัมมนา ก่อนพูดจะต้องปฏิสันถารท่านประธาน ก่อน แนะนำตนเอง แล้วจึงพูดแสดงความคิดเห็น เช่น “ท่านประธานที่เคารพ กระผม กล้า แก้วกล้า ขอเสนอความคิดว่า...” หรือเมื่อตนเองเป็นเลขานุการจะพูดมากไม่ได้ ควรพูดแสดงความคิดเห็นแต่พอสมควร และการพูดในที่ประชุมต้องใช้ภาษาสุภาพ ไม่ใช้คำหยาบคำด่า ไม่พูดกระทบกระแทกแตกดัน หรือเมื่อเกิดอารมณ์ก็ควรควบคุม อารมณ์ให้ได้ ไม่แสดงกิริยาอาการที่ไม่เหมาะสมออกมา

๗. **ความเป็นคนรู้จักบุคคล (บุคคัลปิโรบัญญัติ)** คือให้รู้จัก สังเกตว่าบุคคลที่เข้าร่วมประชุมแต่ละคนเป็นคนเช่นใด เช่น ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น หรือบางคนเป็นคนใจน้อย อารมณ์แรงโกรธง่าย ควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไม่ได้ ใจแคบไม่ยอมรับฟังการโต้แย้งของผู้อื่น ถ้ายังเป็นประธานในที่ประชุมด้วยแล้ว การสังเกตและพิจารณาความสามารถของบุคคลที่เข้าร่วมประชุมเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะถ้าหากเมื่อมีเรื่องหรือประเด็นสำคัญๆ ที่จะมอบหมายให้สมาชิกไปค้นคว้า จะได้มอบหมายได้ตรงตามความสามารถ

จรรยาของผู้เข้าประชุม

๑. มีจุดมุ่งหมายและหลักการประชุมที่แน่นอน

๒. เป็นนักประชาธิปไตย ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน แม้มีการโต้แย้งก็มีใจเป็นธรรม พิจารณาแนวคิดต่างๆ อย่างรอบคอบ เมื่อตนเองมีโอกาสดำเนินการแสดงความคิดเห็น ก็ควรคิดวิเคราะห์อย่างละเอียดลออ เสนอแนวคิดหลายๆ ด้านให้ที่ประชุมเลือกตัดสินใจ

๓. มาร่วมประชุมเป็นประจำ เริ่มประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน และเล็กประชุมพร้อมกัน

๔. มาประชุมตรงตามเวลา หากมาถึงที่ประชุมก่อนเวลาเล็กน้อย ก็จะเป็นการดี

๕. หากไม่สามารถมาร่วมประชุมได้ ควรแจ้งให้ประธานในที่ประชุมทราบ อาจส่งผู้แทนมาร่วมประชุมเพื่อทราบรายละเอียดของการประชุม และดำเนินการในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากมติที่ประชุมให้เป็นที่เรียบร้อย

๖. ปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของการประชุม

๗. เมื่อต้องการแสดงความคิดเห็น ควรยกมือขึ้นเพื่อเป็นการขออนุญาต เมื่อประธานในที่ประชุมอนุญาตจึงเริ่มพูด

๘. ไม่ตามใจตนเองหรือลุอำนาจความอยาก เช่น อยากนอน อยากรับประทานอาหาร อยากชมโทรทัศน์ แล้วไม่ยอมอดทนอยู่ร่วมประชุม

๙. มีความมั่นใจ และความปรารถนาที่จะให้การประชุมดำเนินไปด้วยดี ด้วยความถูกต้อง และประสบความสำเร็จ

๑๐. เมื่อมีการลงมติ หรือมีการลงคะแนนเสียงแล้ว ควรยอมรับมตินั้น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อที่ประชุมในภายหลัง และถ้าเป็นความลับ ไม่ควรนำความลับนั้นไปเปิดเผย

๑๑. พูดออกเสียงชัดเจนให้ที่ประชุมได้ยินโดยทั่วกัน ใช้คำพูดที่สุภาพ สั้น กระชับ ไม่พูดก้าวร้าว ไม่อวดตน ในการถามคำถามควรถามให้ตรงประเด็น ถ้ามีข้อโต้แย้งต้องทำด้วยเหตุผล และด้วยอาการสุภาพ

๑๒. พยายามแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อที่ประชุม เป็นการเสนอเชิงสร้างสรรค์ ถ้าเป็นการดักดีเพื่อก่อ ไม่เป็นการพูดเพื่อทำลาย

๑๓. ถ้าเข้าไปในที่ประชุมหลังจากการประชุมเริ่มแล้ว หรือมีความจำเป็นที่จะต้องออกไปจากห้องก่อนเสร็จการประชุม ควรแสดงความเคารพประธานในที่ประชุมเสมอ

จากการพิจารณาจรรยาของผู้เข้าร่วมประชุม จะพบว่าแนวทางที่ผู้เข้าประชุมควรประพฤติ นั้น ส่วนหนึ่งได้มาจากธรรมะของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เรียกว่า **อปริหานิยธรรม** ซึ่งหมายถึง ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว มี ๗ ประการ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นหลักในการประชุมได้ตลอดกาล คือ

๑. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์
๒. เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิก และพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ
๓. ไม่บัญญัติสิ่งทีพระพุทธเจ้าไม่บัญญัติขึ้น ไม่ถอนสิ่งที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้แล้ว สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบทตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้
๔. ภิกษุผู้ใดเป็นผู้ใหญ่ เป็นประธานในสงฆ์ เคารพนับถือภิกษุเหล่านั้น เชื่อฟังด้วยคำท่าน
๕. ไม่ลู่อ่านาจนแก่ความอยากที่เกิดขึ้น
๖. ยินดีในเสนาสนะป่า
๗. ตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรซึ่งเป็นผู้ทรงศีลซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มา ที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข

จะสังเกตได้ว่า การประชุมมีมานานแล้วแต่ครั้งพุทธกาลและเป็นไปเพื่อความเจริญ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า เมื่อองค์ประชุมคือประธานในที่ประชุม รองประธานกรรมการ หรือสมาชิกผู้เข้าประชุม และเลขานุการ ต่างรู้หน้าที่และต่างมีจรรยา เมื่อเข้าประชุม รู้จักเว้นในสิ่งที่ควรเว้น รู้จักประพฤติในสิ่งที่ควรประพฤติ ฟังเชื่อได้แน่นอนจนว่าย่อมทำให้การประชุมนั้นบังเกิดผลดีมีคุณค่าสมควรแก่เวลาที่เสียไป

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการโครงการห้องสมุดอนุสรณ์สุนทรภู่. **ประชุมโหวตสุนทรภู่**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๓๐.
- ครูสุภา, องค์การคำ. **ประชุมกาพย์เห่เรือ**. พระนคร : โรงพิมพ์ครูสุภา, ๒๕๑๖.
- _____. **ลิลิตพระลอ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสุภา, ๒๕๓๑.
- เดชาดิศร, สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์. **ประชุมโคลงโลกนิติ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๒๕.
- ปรมาวุธชิตชีโนรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระ. **ลิลิตตะเลงพ่าย, แบบเรียนวรรณคดีไทย เล่ม ๔**. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔, กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, พระนคร : ครูสุภา, ๒๕๑๑.
- นรินทร์ธิเบศร์ (อิน). **โครงนิราศนรินทร์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสุภา, ๒๕๑๖.
- พระพุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. **เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน**. พระนคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๔๑.
- วิชาการ, กรม. **บทละครคำกลอนเรื่องพระร่วง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสุภา, ๒๕๓๕.
- _____. **หนังสืออ่านกวีนิพนธ์เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสุภา, ๒๕๓๑.
- _____. **หนังสืออ่านกวีนิพนธ์เรื่อง อิลราชคำฉันท์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสุภา, ๒๕๒๖.
- ศิลปากร, กรม. **จินตามณี เล่ม ๑**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : ศิลปบรรณาคาร, ๒๕๑๒.
- _____. **ประวัติและโคลงกำสรวลศรีปราชญ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : ศิลปบรรณาคาร, ๒๕๑๓.
- อึ้งคาร กัลยาณพงศ์. **กวีนิพนธ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม, ๒๕๑๓.
- _____. **ปณิธานกวี**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๓๙.
- _____. **ลำนางกูกระดัง**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม, ๒๕๑๖.

คณะผู้จัดทำ

ผู้เขียน

ศาสตราจารย์ ดร. สุจิต เพียรชอบ

บรรณาธิการที่ปรึกษา

นางสาวสมพร จารุณัฐ

บรรณาธิการ

นางพิศวาท คะลีลวัน

ภาพปกและภาพประกอบ

นายชูเกียรติ เกิดอุดม

